

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย เรื่อง “การประเมินผลโครงการบริการวิชาการแก่สังคม มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราช ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 – 2560” ผู้ประเมินได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและใช้หลักการของ CIPP Model โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การจัดบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย
  - 1.1 ที่มา หลักเกณฑ์ โครงการบริการวิชาการแก่สังคม
  - 1.2 การดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
  - 1.3 การจัดบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 – 2560
  - 1.4 แผนแม่บทการบริการวิชาการแก่สังคม และสาระสำคัญของแผนแม่บทการบริการวิชาการแก่สังคม
2. การบริหารโครงการบริการวิชาการแก่สังคม
  - 2.1 ระบบและกลไกการบริหารโครงการบริการวิชาการแก่สังคม
  - 2.2 ระเบียบ ประกาศ ที่เกี่ยวข้อง
  - 2.3 ผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3. แนวคิดการประเมินโครงการ
  - 3.1 ความหมายของการประเมินโครงการ
  - 3.2 จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการประเมินโครงการ
  - 3.3 รูปแบบการประเมินโครงการ
  - 3.4 วิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมิน โดยใช้รูปแบบการประเมินซีป (CIPP Model)
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การจัดบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย

1.1 ที่มา หลักเกณฑ์ โครงการบริการวิชาการแก่สังคม

การบริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นหนึ่งในภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา โดยระบุว่าสถาบันพึงให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในรูปแบบต่างๆ ตามความถนัด และในด้านที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ การให้บริการทางวิชาการอาจให้เปล่าโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรืออาจคิดค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม โดยให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานอิสระ หน่วยงานสาธารณชน ชุมชน และสังคมโดยกว้าง รูปแบบการให้บริการทางวิชาการมีความหลากหลาย เช่น การอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรของสถาบัน เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ ให้คำปรึกษา ให้การอบรม

จัดประชุมหรือสัมมนาวิชาการ ทำงานวิจัยเพื่อตอบคำถามต่างๆ หรือเพื่อชี้แนะสังคม การให้บริการทางวิชาการนอกจากเป็นการทำประโยชน์ให้สังคมแล้ว สถาบันยังได้รับประโยชน์ในด้านต่างๆ คือ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์อันจะนำมาสู่การพัฒนาหลักสูตร มีการบูรณาการเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย พัฒนาตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งงานของนักศึกษาและเป็นการสร้างรายได้ของสถาบันจากการให้บริการทางวิชาการ (ศูนย์ประสานงานการประกันคุณภาพการศึกษา ฝ่ายทรัพยากรบุคคลและพัฒนาระบบ, 2556, น. 88)

เนื่องจากการจัดทำโครงการบริการวิชาการแก่สังคมเป็นภารกิจหลักที่สำคัญของสถาบันการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จึงมีหน่วยงานที่มีบทบาทกำกับดูแลการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน : สมศ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำกับดูแลโดยกำหนดตัวบ่งชี้พันธกิจด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม ดังนี้ (ศูนย์ประสานงานการประกันคุณภาพการศึกษา ฝ่ายทรัพยากรบุคคลและพัฒนาระบบ, 2557, น. 89 - 91)

1) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน: สมศ.)

สมศ. กำหนดตัวบ่งชี้ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมไว้ในตัวบ่งชี้ที่ 8 ผลการนำความรู้และประสบการณ์จากการให้บริการวิชาการมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและ/หรือการวิจัย และตัวบ่งชี้ที่ 9 ผลการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหรือองค์กรภายนอก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1) ตัวบ่งชี้ที่ 8 ผลการนำความรู้และประสบการณ์จากการให้บริการวิชาการมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและ/หรือการวิจัย โดยได้ให้ความหมายของการให้บริการวิชาการ หมายถึง การที่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งอยู่ในฐานะที่เป็นที่พึ่งของชุมชนหรือสังคม เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ หรือทำหน้าที่ใดๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนในด้านวิชาการหรือการพัฒนาความรู้ตลอดจนความเข้มแข็งประเทศชาติและนานาชาติ การบริการวิชาการเป็นการบริการที่มีค่าตอบแทนและบริการวิชาการให้เปล่า โดยมีการนำความรู้และประสบการณ์มาใช้พัฒนาหรือบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนและการวิจัย อาทิ บทความ ตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์หรือหลักสูตร เป็นต้นการนำความรู้และประสบการณ์จากการให้บริการวิชาการมาพัฒนามี 2 ประเภท คือ การพัฒนาการเรียนการสอน และการพัฒนาการวิจัย

1.2) ตัวบ่งชี้ที่ 9 ผลการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหรือองค์กรภายนอก โดยได้ให้ความหมายของโครงการที่มีผลต่อการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง โครงการที่สถาบันจัดขึ้นเพื่อพัฒนาชุมชนหรือองค์กรภายนอกและเมื่อดำเนินการแล้วมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นแก่ชุมชนหรือองค์กรภายนอกในด้านต่างๆ หรือ ทำให้ชุมชนหรือองค์กรภายนอกสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามศักยภาพของตน และได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ดังนี้

- 1.2.1) มีการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือองค์กร
- 1.2.2) บรรลุเป้าหมายตามแผนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
- 1.2.3) ชุมชนหรือองค์กรมีผู้นำหรือสมาชิกที่มีการเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
- 1.2.4) ชุมชนหรือองค์กรสร้างกลไกที่มีการพัฒนาตนเอง โดยคงอัตลักษณ์ของคนในชุมชนและเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องอย่างยั่งยืน
- 1.2.5) มีผลกระทบที่เกิดประโยชน์สร้างคุณค่าต่อสังคม หรือชุมชน / องค์กรมีความเข้มแข็ง

2) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

สกอ. กำหนดตัวบ่งชี้ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมไว้ในตัวบ่งชี้ที่ 5.1 ระบบและกลไกการบริการทางวิชาการแก่สังคม และตัวบ่งชี้ที่ 5.2 กระบวนการบริการทางวิชาการให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1) ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 ระบบและกลไกการบริการทางวิชาการแก่สังคม เป็นตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ โดยกำหนดให้สถาบันพึงกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการบริการทางวิชาการอย่างเป็นระบบ และมีการจัดโครงสร้างสถาบันเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนระบบดังกล่าว การให้บริการทางวิชาการต้องมีความเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย และสามารถบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอนและการวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม และได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ดังนี้

- 2.1.1) มีระบบและกลไกการบริการทางวิชาการแก่สังคม และดำเนินการตามระบบที่กำหนด
- 2.1.2) มีการบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอน
- 2.1.3) มีการบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการวิจัย
- 2.1.4) มีการประเมินผลความสำเร็จของการบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอนและการวิจัย
- 2.1.5) มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอนและการวิจัย

2.2) ตัวบ่งชี้ 5.2 กระบวนการบริการทางวิชาการให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เป็นตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ ซึ่งกำหนดให้สาขาวิชาดำเนินงานร่วมกับมหาวิทยาลัยและใช้ผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัยเป็นผลประเมินของสาขาวิชา โดยกำหนดเกี่ยวกับความสามารถในการให้บริการทางวิชาการในลักษณะห่วงโซ่คุณภาพที่สนองความต้องการและเป็นที่ยอมรับของชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานวิชาชีพ สังคมได้อย่างมีคุณภาพตามศักยภาพและความพร้อมตามจุดเน้นของสถาบัน

พิจารณาได้จาก (1) ประโยชน์หรือผลกระทบของการให้บริการทางวิชาการ (2) การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก และ (3) ความรู้ที่เกิดจากการให้บริการทางวิชาการและการเผยแพร่ความรู้ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน และได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ดังนี้

2.2.1) มีการสำรวจความต้องการของชุมชน หรือภาครัฐ หรือภาคเอกชน หรือหน่วยงานวิชาชีพเพื่อประกอบการกำหนดทิศทางและการจัดทำแผนการบริการทางวิชาการตามจุดเน้นของสถาบัน

2.2.2) มีความร่วมมือด้านบริการทางวิชาการเพื่อการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน หรือภาคเอกชน หรือภาครัฐ หรือหน่วยงานวิชาชีพ

2.2.3) มีการประเมินประโยชน์หรือผลกระทบของการให้บริการทางวิชาการต่อสังคม

2.2.4) มีการนำผลการประเมินในข้อ 3 ไปพัฒนาระบบและกลไก หรือกิจกรรมการให้บริการทางวิชาการ

2.2.5) มีการพัฒนาความรู้ที่ได้จากการให้บริการทางวิชาการและถ่ายทอดความรู้สู่บุคลากรภายในสถาบันและเผยแพร่สู่สาธารณชน

ในการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้ดำเนินการเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาจาก สมศ. ตามตัวบ่งชี้ดังกล่าวข้างต้นดังนี้ (1) จัดเตรียมข้อมูลโครงการบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก (ตัวบ่งชี้ สมศ. 8 - 9) เกี่ยวกับการบูรณาการโครงการบริการวิชาการแก่สังคมไปสู่การเรียนการสอนและหรืองานวิจัยสำหรับประกอบการประเมินในรอบปีการศึกษา 2555 ให้เป็นไปตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา ตามคู่มือการประกันคุณภาพภายนอกที่สาม โดยกำหนดแนวทางหรือวิธีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่ 8 - 9 กำหนดให้ผู้รับทุนที่เป็นคณาจารย์ประจำสาขาวิชาจะต้องนำผลการดำเนินงานไปเขียนรายงานให้เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษาของสาขาวิชา ด้านการบริการวิชาการสังคม ตัวบ่งชี้ที่ 5.8 ผลการนำความรู้และประสบการณ์จากการให้บริการวิชาการมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและ/หรือการวิจัย ซึ่งในการเสนอโครงการบริการวิชาการแก่สังคมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 จะต้องเสนอเข้าระบบ e-Social ซึ่งปรับให้ทุกโครงการต้องกำหนดความเชื่อมโยงของชุดวิชาและ/หรือผลงานวิจัยด้วย รวมทั้งได้ปรับแบบฟอร์มการจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์กำหนดให้ทุกโครงการต้องจัดทำข้อมูลเพิ่มเติม ในส่วนของการนำความรู้และประสบการณ์จากการให้บริการวิชาการมาใช้ในการพัฒนา/ปรับปรุง/บูรณาการพัฒนาการเรียนการสอนในชุดวิชา/หลักสูตรและ/หรือการวิจัย (2) ตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาตัวบ่งชี้ที่ 5.8 และการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ระดับอุดมศึกษา (พ.ศ.2554 - 2558) และตัวบ่งชี้ที่ 8 มุ่งเน้นเพื่อพัฒนา/ปรับปรุงการเรียนการสอนและการวิจัย กลไกการบูรณาการงานบริการวิชาการ การวิจัย โดยส่วนใหญ่จะเป็นภารกิจหลักของคณาจารย์ประจำสาขาวิชา ซึ่งมีแผนงานบริการวิชาการ

แก่สังคมที่เกี่ยวข้อง คือ แผนงานที่ 2 แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมของ 12 สาขาวิชา แผนงานที่ 3 แผนงานการส่งเสริมงานวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม (โครงการใหม่) แผนงานที่ 4 แผนงานการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม (โครงการเดิม) และ แผนงานที่ 13 แผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมนำไปสู่การวิจัย ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงเห็นชอบ แนวทางการกำหนดแผนงานบริการวิชาการแก่สังคมปีงบประมาณ พ.ศ.2556 โดยกำหนดเป็นแผน ใหม่สำหรับการประกันคุณภาพโดยเฉพาะเป็น “แผนงานบูรณาการเพื่อพัฒนา/ปรับปรุงการเรียนการสอนและการวิจัย” โดยต้องกำหนดวัตถุประสงค์หรือวิธีการให้ชัดเจน ทั้งนี้ มีข้อสังเกตเพิ่มเติม คือ (2.1) ควรนำเสนอแผนงานดังกล่าวต่อสภามหาวิทยาลัยไม่เกินไตรมาสที่ 1 ของปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 และ (2.2) ชื่อแผนงานควรตรงกับประกันคุณภาพการศึกษา (QA) และให้นำเสนอสภามหาวิทยาลัยต่อไป และ (3) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ให้กำหนดโครงการศูนย์เรียนรู้ทางไกล เศรษฐกิจพอเพียง และโครงการหนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งจังหวัด (มสธ.ร่วมพัฒนานานทบุรี) เป็นโครงการที่ต้องจัดทำข้อมูลตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาตัวบ่งชี้ที่ 5.9 และประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามระดับอุดมศึกษา (พ.ศ.2554-2558) ตัวบ่งชี้ที่ 9 ผลการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหรือองค์กรภายนอก (รายงานการประชุมคณะทำงานเพื่อพิจารณาโครงการและติดตามผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (เงินแผ่นดิน) ครั้งที่ 1/2556)

ในการจัดทำโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 กำหนดให้แผนงานที่ 2 แผนงานบริการวิชาการแก่สังคม 12 สาขาวิชาตอบตัวบ่งชี้ที่ 5.8 และให้มีการจัดประชุมชี้แจงนโยบายและหลักเกณฑ์การดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา องค์ประกอบที่ 5 : การบริการวิชาการแก่สังคม โดยให้เชิญผู้มีประสบการณ์ในการเป็นผู้ตรวจประกันและผู้ประเมินจากหน่วยงานภายนอกเป็นวิทยากรในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ผู้รับผิดชอบโครงการได้มีความเข้าใจและสามารถเตรียมความพร้อมในการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานได้อย่างถูกต้องครบถ้วน

กล่าวโดยสรุป การจัดโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันการศึกษาต้องตอบตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาตัวบ่งชี้ที่ 5.8 และการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามระดับอุดมศึกษา (พ.ศ.2554-2558) และตัวบ่งชี้ที่ 8 มุ่งเน้นเพื่อพัฒนา/ปรับปรุงการเรียนการสอนและการวิจัย กลไกการบูรณาการงานบริการวิชาการ การวิจัย โดยส่วนใหญ่จะเป็นภารกิจหลักของคณาจารย์ประจำสาขาวิชา สำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีแผนงานบริการวิชาการแก่สังคมที่เกี่ยวข้อง คือ แผนงานที่ 2 แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมของ 12 สาขาวิชา แผนงานที่ 3 แผนงานการส่งเสริมงานวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม (โครงการใหม่) แผนงานที่ 4 แผนงานการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม (โครงการเดิม) และแผนงานที่ 13. แผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมนำไปสู่การวิจัย ซึ่งมีผลให้ในการวิจัยนี้จึงขอกำหนดกรอบการประเมินในส่วนขอแผนงานบริการวิชาการแก่สังคมและกรอบการกำหนดผู้ให้ข้อมูลในส่วนของผู้รับผิดชอบ

หรือหัวหน้าโครงการบริการวิชาการสังคมเป็นคณาจารย์ประจำสาขาวิชาที่ทำโครงการบริการวิชาการแก่สังคมใน 4 แผนงานดังกล่าว

1.2 การดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตามวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยในแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2556 – 2560) ที่กำหนดว่า “เป็นมหาวิทยาลัยเปิดชั้นนำของโลก ที่ใช้ระบบการศึกษาทางไกล ให้การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคน” โดยมีพันธกิจที่สำคัญ 5 พันธกิจ คือ 1) พัฒนาระบบการศึกษาทางไกลและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมุ่งผลิตบัณฑิตทุกระดับเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ 2) วิจัย ส่งเสริม และพัฒนาองค์ความรู้ด้านการศึกษาทางไกลและองค์ความรู้ด้านการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน 3) บริการวิชาการโดยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ชุมชน และองค์กรสถาบันในสังคมเพื่อนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมฐานความรู้ 4) อนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนาศิลปะ และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติ และ 5) พัฒนาองค์กรสู่การเป็นมหาวิทยาลัยเปิดชั้นนำของโลก ซึ่งในการดำเนินงานตามพันธกิจที่สามภายใต้ผลผลิต : ผลงานการให้บริการวิชาการ ที่ได้รับการสนับสนุนจากเงินแผ่นดิน โดยเชื่อมโยงกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี แผนปฏิบัติราชการประจำปีกับยุทธศาสตร์การจตุรัสระบบประมาณ เป้าหมายการให้บริการกระทรวง ยุทธศาสตร์กระทรวง ผลผลิต และงบประมาณประจำปี (รายงานผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2559, เอกสารกองแผนงาน) สำหรับในช่วงแรกของการจัดทำโครงการบริการวิชาการแก่สังคมตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 มหาวิทยาลัยได้รับการสนับสนุนงบประมาณแผ่นดิน งบเงินอุดหนุนโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ในระยะต่อมาเพื่อให้การดำเนินโครงการบริการสังคมมีทิศทางและสามารถตอบสนองภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาโครงการและติดตามผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (เงินแผ่นดิน) และกำหนดระเบียบและประกาศในการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อการจัดทำบริการวิชาการแก่สังคม สำหรับคณะทำงานเพื่อพิจารณาโครงการและติดตามผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (เงินแผ่นดิน) กำหนดให้มีหน้าที่ความรับผิดชอบดำเนินการดังนี้

1) กำหนดยุทธศาสตร์แผนการใช้จ่ายงบประมาณเงินอุดหนุนโครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่ได้รับจัดสรรงบประมาณแผ่นดินในแต่ละปีตามหลักเกณฑ์ และพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการบริการวิชาการแก่สังคมตามความเหมาะสม

2) ติดตามผลการดำเนินงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณโครงการบริการวิชาการแก่สังคมแต่ละไตรมาส และสรุปผลสำเร็จของการดำเนินงานเมื่อสิ้นปีงบประมาณ

สำหรับการจัดสรรงบประมาณที่ผ่านมหาวิทยาลัยจะพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ที่มีลักษณะเป็นโครงการที่ดำเนินการขึ้นแล้วมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นแก่ประชาชน ชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมายในด้านต่างๆ และทำให้ประชาชน ชุมชน หรือกลุ่มเป้าหมาย สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามศักยภาพของตน เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการเศรษฐกิจพอเพียง การอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถของชุมชนในด้านการเกษตร ฯลฯ ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 – 2559 แผนโครงการบริการวิชาการแก่สังคมแบ่งการจัดสรรทุนเป็น 2 ประเภท คือ โครงการไม่อิงรูปแบบวิจัย และโครงการอิงรูปแบบวิจัย โดยมีระเบียบรองรับทุนแต่ละประเภท ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ไม่มีการจัดสรรทุนประเภทโครงการอิงรูปแบบการวิจัยแล้ว

โครงการไม่อิงรูปแบบวิจัย คือ โครงการที่มีลักษณะการให้บริการวิชาการแก่สังคมในรูปแบบการจัดฝึกอบรม สัมมนา และประชุมเชิงปฏิบัติการ การเผยแพร่ความรู้ หรือผลงานวิชาการผ่านสื่อต่างๆแก่ประชาชน ชุมชน หรือกลุ่มเป้าหมาย

โครงการอิงรูปแบบวิจัย คือ โครงการที่มีลักษณะการให้บริการวิชาการแก่สังคม โดยมีการศึกษา สํารวจ วิจัยเพื่อบริการวิชาการแก่สังคม และสามารถนำผลลัพธ์ (outcome) ไปใช้จนสามารถสร้างผลกระทบ (impact factor) ต่อสังคมได้อย่างแท้จริง

เนื่องจากในปี 2560 รัฐบาลมีนโยบายให้เปลี่ยนแปลงการจัดสรรงบประมาณโครงการบริการวิชาการแก่สังคมและโครงการบูรณาการจากเดิม “งบเงินอุดหนุน” เปลี่ยนเป็น “งบรายจ่ายอื่น” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้ส่วนราชการดำเนินโครงการและเบิกจ่ายงบประมาณให้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณและไม่ให้มีกรณีขอเงินไว้เบิกเหลือในปี และในการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้เบิกจ่ายตามระเบียบกระทรวงการคลังฯ เท่านั้น ดังนั้น มหาวิทยาลัยโดยคณะกรรมการฯ ในการประชุมครั้งที่ 7/2559 เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2559 ได้มีมติให้โครงการบริการวิชาการฯ แผนงานที่ 3 แผนส่งเสริมงานวิจัยสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งเป็นลักษณะงานวิจัย ยุบรวมเป็นลักษณะเดียวกับแผนงานที่ 4 แผนงานการนำข้อค้นพบจากการวิจัยสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม ทำให้ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ไม่มีโครงการบริการวิชาการฯ ประเภท “โครงการอิงรูปแบบวิจัย”

1) หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติการขอรับทุน

1.1) เป็นโครงการตามภารกิจของมหาวิทยาลัยที่สนับสนุนยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ หรือ

1.2) เป็นโครงการที่สอดคล้องนโยบายและมาตรการประจำปี ด้านการให้บริการวิชาการแก่สังคมและได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ หรือ

1.3) เป็นโครงการที่สาขาวิชาให้ความเห็นชอบ โดยมีกรอบการดำเนินโครงการ 4 ลักษณะ คือ

1.3.1) การจัดตั้งศูนย์การให้บริการวิชาการแก่สังคม

1.3.2) จัดทำเนื้อหาความรู้เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคม โดยผ่านเว็บไซต์ ส่วนกลาง บริการวิชาการแก่สังคม มสธ.

1.3.3) มีการบูรณาการด้านวิชาการในระบบการเรียนการสอนทางไกลไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม

1.3.4) การเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์วิชาชีพให้กับบัณฑิตที่จบการศึกษา

1.4) เป็นโครงการที่ตอบสนองต่อตัวชี้วัดในภาพรวมของมหาวิทยาลัยและสามารถรายงานต่อหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

1.5) กรณีเป็นโครงการที่อิงรูปแบบวิจัยจะต้องเป็นงานวิจัยที่มุ่งไปสู่การสร้างผลลัพธ์ (outcome) และสามารถส่งผลกระทบต่อพื้นที่ / ชุมชน / กลุ่มตัวอย่างในการให้บริการวิชาการแก่สังคมอย่างแท้จริงและต้องมีการจัดทำบทความเพื่อการตีพิมพ์ เผยแพร่ลงในวารสารที่มี Peer review โดยกำหนดกรอบวงเงินไม่ควรเกินโครงการละ 300,000 บาท

1.6) เป็นโครงการที่มีลักษณะตรงกับศาสตร์หรืออัตลักษณ์ของการปฏิบัติงานของหน่วยงานนั้นๆและต้องมีความเชื่อมโยงกับชุดวิชาหรือหน่วยการสอนของมหาวิทยาลัยด้วย ในส่วนของสาขาวิชาหากประสงค์จะดำเนินโครงการที่ไม่ตรงกับศาสตร์ความรู้ของสาขาวิชาต้องได้รับความเห็นชอบจากรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการด้วย

1.7) กรณีเป็นโครงการอบรมแบบเผชิญหน้า เป้าหมายผู้เข้ารับการอบรมไม่เกิน 150 คน โดย 1 โครงการให้จัดอบรมได้ไม่เกิน 2 ครั้งๆ ละ 50 - 60 คน และไม่ควรเกินครั้งละ 2 วัน รวมทั้งต้องมีค่าใช้จ่ายตัวหัวผู้เข้ารับการอบรมไม่เกิน 2,000 - 3,000 บาท โดยจะพิจารณาตามลักษณะการดำเนินงานโครงการของแต่ละโครงการประกอบ หากมีความจำเป็นต้องจัดอบรมที่มีผู้เข้ารับการอบรมจำนวนมากกว่า 150 คน หรือเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดข้างต้นคณะทำงานฯ จะพิจารณาความเหมาะสมของโครงการเป็นรายกรณี

1.8) กรณีที่เป็นโครงการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม จะจัดสรรงบประมาณคณาจารย์ประจำสาขาวิชา สำนักเทคโนโลยีการศึกษา สำนักทะเบียนและวัดผล โดยกำหนดวงเงินให้หน่วยงานละ 100,000 บาท และให้จัดข้อเสนอโครงการไปที่สถาบันวิจัยและพัฒนาพิจารณาให้ความเห็นชอบ

1.9) กรณีเป็นโครงการที่ดำเนินงานในช่วงวันสถาปนาฯ จะจัดสรรงบประมาณให้กับสำนักวิชาการ ซึ่งเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักที่จะเสนอโครงการเพื่อทำสัญญา สำหรับหน่วยงานที่ประสงค์จะดำเนินโครงการย่อยในช่วงเวลาดังกล่าว ให้เสนอโครงการไปที่สำนักวิชาการโดยตรง

1.10) กรณีเป็นโครงการเพื่อ ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อการบริการวิชาการแก่สังคม จะจัดสรรงบประมาณให้กับสำนักการศึกษาต่อเนื่องซึ่งเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักที่จะเสนอโครงการเพื่อทำสัญญา สำหรับหน่วยงานที่ประสงค์จะดำเนินโครงการย่อย ให้เสนอโครงการไปที่สำนักการศึกษาต่อเนื่องโดยตรง

1.11) เป็นโครงการที่ไม่เคยได้รับทุนจากแหล่งทุนอื่นๆ มาก่อน ยกเว้น กรณีนำผลงานวิจัยที่แล้วเสร็จและต้องการเผยแพร่ความรู้ให้บริการวิชาการแก่สังคม

1.12) เป็นโครงการที่ไม่เป็นภาระผูกพันงบประมาณในระยะยาว

1.13) ผู้รับผิดชอบโครงการที่เคยได้รับจัดสรรงบประมาณจากปีที่ผ่านมาต้องรายงานผลการดำเนินโครงการเดิมให้แล้วเสร็จ จึงจะสามารถขอจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการใหม่ได้.

1.14) ผู้รับผิดชอบโครงการ 1 คน ไม่ควรเกิน 2 โครงการ ยกเว้นเป็นโครงการที่มหาวิทยาลัยมอบหมายเป็นการเฉพาะ และสำหรับผู้เสนอโครงการที่มีภาระงานในการเขียนชุดหน่วยเอกสารการสอน จะพิจารณา 2 กรณี คือ

1.14.1) กรณีที่เขียนหน่วยเอกสารการสอนไม่แล้วเสร็จ 2 ภาคการศึกษา ติดต่อกัน จะไม่อนุมัติโครงการและจัดสรรงบประมาณ

1.14.2) กรณีที่เขียนหน่วยไม่แล้วเสร็จ 1 ภาคการศึกษา จะอนุมัติโครงการและจัดสรรงบประมาณให้ 1 โครงการ

1.15) โครงการที่มีลักษณะการอบรมแบบเผชิญหน้าที่เป็นโครงการต่อเนื่องหรือเป็นโครงการเดิมสามารถดำเนินการต่อเนื่องได้ภายใน 2 ปีงบประมาณ หากเกินกว่า 2 ปีจะไม่จัดสรรงบประมาณให้ ยกเว้นเป็นนโยบายของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยกำหนดให้ดำเนินโครงการ

1.16) ไม่จัดสรรงบประมาณสำหรับการสำรวจ/ประเมิน ให้กับโครงการที่มีลักษณะการอบรมแบบเผชิญหน้า

1.17) กรณีโครงการที่อิงรูปแบบวิจัยของสาขาวิชา ต้องมีการบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย ตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 5.8 ผลการนำความรู้และประสบการณ์จากการให้บริการวิชาการมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและ/หรือการวิจัย (สมศ.8)

2) ขั้นตอนการจัดทำคำขอและส่งคำขอของงบประมาณ/การเสนอขอรับทุน โครงการบริการวิชาการแก่สังคม (ไม่อิงรูปแบบวิจัย) การส่งคำขอ มี 3 กรณี คือ

2.1) หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบโครงการส่งคำขอของงบประมาณไปที่ฝ่ายวางแผนฯโดยใช้แบบบันทึกการการแจ้งเสนอโครงการที่คณะทำงานฯ กำหนดเท่านั้น โดยไม่ต้องส่งเอกสารคำขอดังกล่าว ฝ่ายเลขานุการคณะทำงานฯ จะเป็นผู้จัดพิมพ์เอกสารคำขอตามแบบ ผด.บส.1 จากระบบ e-Social

2.2) หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบโครงการที่มีความประสงค์จะดำเนินการตามแผนงานบริการ วิชาการแก่สังคมในวันสถาปนาของมหาวิทยาลัย และโครงการตามแผนงานส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อบริการวิชาการแก่สังคม ขอให้หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบโครงการจัดทำเอกสารโครงการตามแบบ ผด.บส.1 เสนอหน่วยงานต้นสังกัด แล้วส่งให้ สำนักวิชาการ สำนักการศึกษาต่อเนื่อง

2.3) หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบโครงการที่มีความประสงค์ดำเนินโครงการตามแผนงานการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปสู่การบริการวิชาการแก่สังคม ให้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.3.1) สถาบันวิจัยและพัฒนา จะเป็นผู้เวียนแจ้งหน่วยงาน (สาขาวิชา สำนักเทคโนโลยีการศึกษา และสำนักทะเบียนและวัดผล) เสนอโครงการให้สถาบันวิจัยฯ พิจารณออนุมัติ

2.3.2) สถาบันวิจัยและพัฒนาแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้รับผิดชอบโครงการ กรณีที่ได้รับอนุมัติต้องแจ้งให้ผู้รับผิดชอบโครงการบันทึกค่าของลงในระบบ e-Social พร้อมทั้งแจ้งฝ่ายเลขานุการคณะทำงานฯ ทราบผลการพิจารณาด้วย

2.3.3) ผู้รับผิดชอบโครงการที่ได้รับการอนุมัติบันทึกรายละเอียดค่าของลงในระบบ e-Social ตามกรอบวงเงินที่ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยและพัฒนา

2.3.4) กองแผนงานตรวจสอบรายละเอียดจากระบบ e-Social คู่กับบันทึกแจ้งผลการพิจารณาจากสถาบันวิจัยและพัฒนา

2.3.5) กองแผนงานประสานกับผู้รับผิดชอบโครงการให้จัดทำสัญญาตามที่คณะทำงานฯ กำหนด

2.3.6) ผู้รับผิดชอบโครงการดำเนินการบริหารโครงการตามแผนงานที่กำหนดโดยดำเนินงานตามขั้นตอนที่คณะทำงานฯ กำหนด พร้อมกับสำเนาจัดส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ส่งให้สถาบันวิจัยและพัฒนา 1 ฉบับ

2.3.7) สถาบันวิจัยและพัฒนาวิเคราะห์และสรุปภาพรวมการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปสู่การบริการวิชาการแก่สังคมเสนอคณะทำงานฯ (จัดเสนอเป็นโครงการตามขั้นตอน)

3) ขั้นตอนการยื่นขอรับทุนอุดหนุนการวิจัย โครงการบริการวิชาการแก่สังคม (อิงรูปแบบวิจัย) มีขั้นตอน ดังนี้

3.1) ผู้สนใจขอรับทุนจัดทำข้อเสนอตามแบบ สวพ.01(1) และบันทึกเสนอผ่านต้นสังกัดให้ความเห็นชอบตามแบบ สวพ.03 •

3.2) ส่งข้อเสนอโครงการวิจัยเข้าระบบ e-Research Management (eService / สารสนเทศหน่วยงาน/สถาบันวิจัยและพัฒนา / e-Research Management) โดยแนบหลักฐานมติที่ประชุมคณะกรรมการประจำสาขาวิชา/สำนัก/สถาบัน หรือที่ประชุมในระดับที่เทียบเท่า

3.3) ส่งข้อเสนอโครงการวิจัยเป็นเอกสาร จำนวน 5 ชุด มายังสถาบันวิจัยและพัฒนา

3.4) สถาบันวิจัยและพัฒนาตรวจสอบข้อเสนอเบื้องต้น และเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย

3.5) สถาบันวิจัยและพัฒนาประสานงานนักวิจัยปรับแก้ไขข้อเสนอโครงการวิจัยตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเฉพาะกิจฯ

3.6) สถาบันวิจัยและพัฒนา วิเคราะห์งบประมาณโครงการวิจัยเสนอคณะกรรมการเฉพาะกิจฯ อนุมัติทุนอุดหนุนการวิจัย และประสานงานนักวิจัยจัดทำสัญญารับเงินอุดหนุนการวิจัย

3.7) นักวิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัย เมื่อแล้วเสร็จจัดส่งร่างรายงานการวิจัยพร้อมทั้งเอกสารประกอบเพื่อเสนอคณะกรรมการเฉพาะกิจพิจารณารายงานการวิจัย ภายหลังจากพิจารณาแล้วเสร็จ จะเสนอคณะกรรมการวิจัยรับรองรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

3.8) สถาบันวิจัยและพัฒนาประสานงานนักวิจัยจัดส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์จำนวน 5 เล่ม พร้อม CD เพื่อเผยแพร่ในช่องทางต่างๆ

1.3 การจัดบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 – 2560

ในภาพรวมของมหาวิทยาลัยได้มีการพิจารณาความสอดคล้องในเรื่องของนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ระดับชาติ ระดับกระทรวง และระดับมหาวิทยาลัยแล้ว การดำเนินโครงการบริการสังคมซึ่งมีความหลากหลายจากหน่วยงานต่างๆภายในมหาวิทยาลัย จึงจำเป็นต้องมีทิศทางและสามารถตอบสนองภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ คณะทำงานเพื่อพิจารณาโครงการและติดตามผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (เงินแผ่นดิน) จะพิจารณาทบทวนผลการดำเนินงานในภาพรวมที่ผ่านมาแล้วนำมาปรับปรุงเพื่อกำหนดแผนแม่บทในแต่ละปีงบประมาณ โดยคณะทำงานฯ จะจัดทำแผนแม่ทบทบริการวิชาการแก่สังคมแต่ละปีงบประมาณ และกำหนดกรอบวงเงินสำหรับแผนงานต่างๆ เพื่อเป็นทิศทางให้การดำเนินงานสามารถตอบสนองภารกิจหลักเป็นประจำทุกปีตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไว้ดังนี้

1) แผนแม่ทบทบริการวิชาการแก่สังคม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 - 2558 โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนแม่ทบทบริการวิชาการแก่สังคม		
ปีงบประมาณ 2556	ปีงบประมาณ 2557	ปีงบประมาณ 2558
1. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย	1. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย	1. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย
2. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมของ 12 สาขาวิชา	2. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมของ 12 สาขาวิชา	2. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมของ 12 สาขาวิชา
3. แผนงานการส่งเสริมงานวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม (โครงการใหม่)	3. แผนงานการส่งเสริมงานวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม (โครงการใหม่)*	3. แผนงานการส่งเสริมงานวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม
4. แผนงานการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม (โครงการเดิม)	4. แผนงานการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม (โครงการเดิม)	4. แผนงานการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม
5. แผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	5. แผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	5. แผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

แผนแม่บทการบริการวิชาการแก่สังคม		
ปีงบประมาณ 2556	ปีงบประมาณ 2557	ปีงบประมาณ 2558
6. แผนงานส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อการบริการวิชาการแก่สังคม	6. แผนงานพัฒนาทรัพยากรเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ชุมชน (ทุกหน่วยงาน)	6. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมในวันสถาปนาของมหาวิทยาลัย
7. แผนงานพัฒนาทรัพยากรเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ชุมชน (ทุกหน่วยงาน)	7. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมในวันสถาปนาของมหาวิทยาลัย	7. แผนงานบริการวิชาการเทิดพระเกียรติรัชกาลที่ 7
8. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมของศูนย์วิทย์พัฒนา	8. แผนงานส่งเสริมชมรมนักศึกษา มสธ. เพื่อบริการวิชาการแก่สังคม	8. แผนงานโครงการหนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งจังหวัด
9. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมในวันสถาปนาของมหาวิทยาลัย	9. แผนงานโครงการหนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งจังหวัด	9. แผนงานส่งเสริมชมรมนักศึกษา มสธ. เพื่อบริการวิชาการแก่สังคม
10. แผนงานส่งเสริมชมรมนักศึกษา มสธ. เพื่อบริการวิชาการแก่สังคม	-	10. แผนงานบริการวิชาการแก่เครือข่ายของมหาวิทยาลัย
11. แผนงานโครงการหนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งจังหวัด	-	11. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและสังคม
12. แผนงานฟื้นฟูคุณภาพชีวิตจากผู้ประสบภัยพิบัติ	-	12. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย
13. แผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมนำไปสู่การวิจัย	-	-
14. แผนงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน	-	-

ต่อมา เมื่อมหาวิทยาลัยได้จัดทำแผนแม่บทบริการวิชาการแก่สังคม มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราช ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2558-2562) ซึ่งผ่านการอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยในการประชุมครั้งที่ 5/2558 เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2558 ซึ่งได้กำหนดแผนงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมเป็น 11 แผนงาน ในปีงบประมาณ 2559 เมื่อรัฐบาลมีนโยบายให้เปลี่ยนแปลงการจัดสรรงบประมาณโครงการบริการวิชาการแก่สังคมและโครงการบูรณาการจากเดิม “งบเงินอุดหนุน” เปลี่ยนเป็น “งบรายจ่ายอื่น” ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มหาวิทยาลัยโดยคณะทำงานฯ ในการประชุมครั้งที่ 7/2559 เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2559 ได้มีมติให้โครงการบริการวิชาการฯ แผนงานที่ 3 แผนส่งเสริมงานวิจัยสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งเป็นลักษณะงานวิจัย ยุบรวมกับแผนงานที่ 4 แผนงานการนำข้อค้นพบจากการวิจัยสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคมและปรับแผนงานใหม่ และแผนงานที่ 2 ปรับชื่อแผนงานที่ 2 จาก “แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมของ 12 สาขาวิชา” เป็น “แผนงานบริการวิชาการแก่สังคม 12 สาขาวิชา 2 สำนัก” รายละเอียดดังนี้

แผนแม่บทบริการวิชาการแก่สังคม	
ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560
1. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย	1. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย
2. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมของ 12 สาขาวิชา	2. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคม 12 สาขาวิชา 2 สำนัก
3. แผนงานการส่งเสริมงานวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม	-
4. แผนงานการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม	4. แผนงานการนำข้อค้นพบจากการวิจัยสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม *
5. แผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	5. แผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
6. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมในวันสถาปนามหาวิทยาลัย	6. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมในวันสถาปนามหาวิทยาลัย
7. แผนงานบริการวิชาการเทิดพระเกียรติรัชกาลที่ 7	7. แผนงานบริการวิชาการเทิดพระเกียรติรัชกาลที่ 7
8. แผนงานโครงการหนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งจังหวัด	8. แผนงานโครงการหนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งจังหวัด
9. แผนงานส่งเสริมชมรมนักศึกษา มสธ. เพื่อบริการวิชาการแก่สังคม	9. แผนงานส่งเสริมชมรมนักศึกษา มสธ. เพื่อบริการวิชาการแก่สังคม
10. แผนงานบริการวิชาการแก่เครือข่ายของมหาวิทยาลัย	10. แผนงานบริการวิชาการแก่เครือข่ายของมหาวิทยาลัย
11. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและสังคม	11. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและสังคม

หมายเหตุ * ยุบรวมแผนที่ 3 แผนงานการส่งเสริมงานวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม กับแผนที่ 4 แผนงานการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม

2) แหล่งงบประมาณโครงการบริการวิชาการแก่สังคม

ในการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมตั้งแต่เริ่มแรกที่มหาวิทยาลัยได้รับจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 ในหมวดเงินอุดหนุน ในแผนยุทธศาสตร์มสธ. ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2556 – 2560) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราช “เป็นมหาวิทยาลัยเปิดชั้นนำของโลก ที่ใช้ระบบการศึกษาทางไกล ให้การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคน” โดยกำหนดพันธกิจที่ 3 เกี่ยวกับการบริการวิชาการแก่สังคมเป็นพันธกิจว่า “(3) บริการวิชาการโดยการพัฒนารัพยากรมนุษย์ ชุมชน และองค์กรสถาบันในสังคม เพื่อนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมฐานความรู้” ในการดำเนินงานตามพันธกิจดังกล่าวภายใต้ผลผลิต : ผลงานการให้บริการวิชาการ ที่ได้รับสนับสนุนจากเงินแผ่นดิน โดยเชื่อมโยงกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี แผนปฏิบัติราชการประจำปีกับยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ เป้าหมายการให้บริการกระทรวง ยุทธศาสตร์กระทรวง ผลผลิต และงบประมาณประจำปี มหาวิทยาลัยสุโขทัย

ธรรมธราชจึงได้รับการสนับสนุนงบประมาณแผ่นดิน เงินอุดหนุนโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (เงินแผ่นดิน) ในช่วงปี 2556 -2558 เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 81,150,919 บาท และเมื่อมหาวิทยาลัยได้จัดทำแผนบริบทบริการวิชาการแก่สังคม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2558 – 2562) แล้ว มหาวิทยาลัยได้จัดสรรงบประมาณแผ่นดินหมวดรายจ่ายอื่นร่วมกับงบประมาณเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยเพื่อดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – 2560 จำนวน 56,461,461 บาท มหาวิทยาลัยจึงมีงบประมาณที่สามารถนำไปดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ โดยจำแนกตามแหล่งเงิน 2 หลัก คือ งบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณเงินรายได้

2.1) งบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยจะได้รับอนุมัติเงินอุดหนุนโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (เงินแผ่นดิน) ภายใต้ผลผลิต : ผลงานการให้บริการวิชาการ งบประมาณอุดหนุนทั่วไป รายการเงินอุดหนุนโครงการบริการวิชาการแก่สังคม โดยการจัดสรรงบประมาณขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจของประเทศและนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมหาวิทยาลัยได้ประมาณการขอรับการสนับสนุนงบประมาณในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เป็นจำนวน 47.1276 ล้านบาท, 49.2413 ล้านบาท, 51.4607 ล้านบาท และ 51.4067 ล้านบาท ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 รัฐบาลเปลี่ยนแปลงนโยบายการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเป็นหมวดรายจ่ายอื่นเพื่อประสิทธิภาพในการเบิกจ่ายงบประมาณ

2.2) เงินรายได้ของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกำหนดสำหรับแผนงาน/โครงการที่ 12 แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่ทำให้เกิดรายได้ที่สามารถเลี้ยงตนเองได้และเกิดประโยชน์แก่ชุมชน และสังคม โดยมีนโยบายงบประมาณของมหาวิทยาลัยและแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี สำหรับหน่วยงานของมหาวิทยาลัยที่พร้อมเป็นหน่วยบริการรูปแบบเชิงธุรกิจ (Business Unit) ตามแผนยุทธศาสตร์ โครงการพิเศษในลักษณะพึ่งพาตนเองที่มหาวิทยาลัยกำหนดให้หน่วยงานเจ้าของโครงการมีหน้าที่จัดฝึกอบรมเพื่อหารายได้ ที่มีหน้าที่เฉพาะ ให้ดำเนินการตามระเบียบฯ ว่าด้วยการบริหารโครงการฝึกอบรมที่มีลักษณะพิเศษ พ.ศ. 2537 จะจัดสรรงบประมาณให้เป็นแบบหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

สำหรับการวิจัยนี้ กำหนดกรอบโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยที่จะทำการศึกษา เก็บข้อมูลและวิเคราะห์เฉพาะแผนงาน/โครงการที่ได้รับจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเท่านั้น

1.4 แผนแม่บทโครงการบริการวิชาการแก่สังคม และสาระสำคัญของแผนแม่บทการบริการวิชาการแก่สังคม

การกำหนดแผนแม่บทและแผนงานในแผนแม่บทบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการจัดให้มีโครงการบริการวิชาการแก่สังคมอย่างทั่วถึงครอบคลุมสอดคล้องกับนโยบายด้านบริการวิชาการแก่สังคมและตามภารกิจของมหาวิทยาลัย จึงกำหนดแผนงานและสาระสำคัญใน

แต่ละแผนงาน ตัวอย่าง การกำหนดแผนแม่บทและแผนงานในแผนแม่บทบริการวิชาการแก่สังคม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 เป็นดังนี้

1) แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย คือ แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่บรรจุตามแผนพัฒนา มสธ. หรือตามนโยบายที่สำคัญของมหาวิทยาลัย

2) แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมของ 12 สาขาวิชา คือแผนงาน/โครงการที่ทุกสาขาวิชาดำเนินการโดยมีกรอบการดำเนินโครงการในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อย่างน้อย 1 ลักษณะ ใน 5 ลักษณะ คือ

2.1) จัดทำเนื้อหา ความรู้เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคม และผ่านเว็บไซต์และ/หรือขยายผลในสถานศึกษาอื่น

2.2) มีการบูรณาการด้านวิชาการในระบบการเรียนการสอนทางไกลไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม

2.3) การเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษา บัณฑิตและประสานการเสริมสร้างเครือข่ายศิษย์เก่า

2.4) มีตำรา หนังสือ วิชา เอกสารทางวิชาการ และ/หรือหลักสูตรใหม่ที่ได้รับการพัฒนาจากการบริการวิชาการแก่สังคม

2.5) มีการบูรณาการระหว่างสาขาวิชาในการให้บริการวิชาการแก่สังคม โดยร่วมกันกำหนดประเด็น (theme) ให้ชัดเจนในแต่ละปี

3) แผนงาน/โครงการการส่งเสริมงานวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม 2 คือ แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมในรูปแบบอิงวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในโครงการ หรือมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ

4) แผนงาน/โครงการการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม คือแผนงาน/โครงการที่นำข้อค้นพบจากโครงการบริการวิชาการแก่สังคมในรูปแบบอิงวิจัย ที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการวิจัย และ/หรือที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่มาแล้วไม่เกิน 3 ปี ไปสู่การบริการแก่สังคมโดยการนำเสนอให้กับประชาชน หน่วยงานภายนอก ได้นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสังคม หรือต่อยอดผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (สาขาวิชา สำนักเทคโนโลยีการศึกษา สำนักทะเบียนและวัดผล และ สถาบันวิจัยและพัฒนา)

5) แผนงาน/โครงการการให้บริการวิชาการแก่สังคมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ แผนงาน/โครงการการบริการวิชาการแก่สังคมโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทต่างๆ เพื่อให้ความรู้แก่นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

6) แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมในวันสถาปนาของมหาวิทยาลัย คือ แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมเชิงวิชาการและเชิงศิลปวัฒนธรรมที่จะดำเนินการใช้ช่วงวันสถาปนาของมหาวิทยาลัย ทั้งในส่วนกลางและศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. ทั้ง 10 ศูนย์ ซึ่งโครงการต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และค่านิยมการให้บริการวิชาการแก่สังคมที่กำหนด

7) แผนงาน/โครงการบริการวิชาการเทิดพระเกียรติรัชกาลที่ 7 คือแผนงาน โครงการที่ดำเนินการในลักษณะเทิดพระเกียรติรัชกาลที่ 7 ในระดับชาติและนานาชาติ

8) แผนงาน/โครงการ 1 มหาวิทยาลัย 1 จังหวัด คือ แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคม ที่มีวัตถุประสงค์

8.1) เพื่อให้สังคม ชุมชนได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ จากผลงานที่ได้ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ของมหาวิทยาลัยที่ส่งผลให้ปัญหาและความจำเป็นของชุมชนได้รับการแก้ไข ทำให้การดำรงชีวิตของคนในชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

8.2) คณาจารย์ บุคลากรและนักศึกษาได้เรียนรู้ พัฒนาตนเอง แก้ปัญหาแบบบูรณาการ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแบบครบวงจร

9) แผนงาน/โครงการส่งเสริมชมรมนักศึกษา มสธ เพื่อบริการวิชาการแก่สังคม คือ แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่มอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชมรมนักศึกษาจัดทำโครงการตามหลักเกณฑ์และค่านิยมการให้บริการวิชาการแก่สังคมที่กำหนด โดยการสนับสนุนให้ชมรม นักศึกษา มีส่วนร่วมในการนำความรู้จากการเรียนไปให้บริการแก่ชุมชน ท้องถิ่น และสังคมในพื้นที่แต่ละจังหวัด (ศูนย์วิทยพัฒนา)

10) แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่เครือข่ายของมหาวิทยาลัย คือแผนงาน/โครงการที่ดำเนินการในลักษณะสนับสนุน ส่งเสริม เพิ่มพูน ทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ทางด้านวิชาการ วิชาชีพ ที่จะสนับสนุน ส่งเสริมให้บุคลากรของสถานศึกษา สถาบัน องค์กรที่เป็นเครือข่ายของมหาวิทยาลัย

11) แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและสังคม คือแผนงาน/โครงการต้องมีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและชุมชน หรือองค์การมีส่วนร่วม และได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี ภายหลังจากสามารถดำเนินการได้โดยไม่ใช้งบประมาณของมหาวิทยาลัย

สำหรับการกำหนดเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่สังคม เพื่อให้การดำเนินโครงการตอบตัวบ่งชี้ตามที่ สมศ. และ สกอ. กำหนด มหาวิทยาลัยจึงได้กำหนดเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ประจำปี 2556 - 2560 ไว้ดังนี้

เป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่สังคม	ประจำปีงบประมาณ		
	2556	2557	2558
ระดับผลลัพธ์ : เพื่อบริการวิชาการแก่หน่วยงาน /ประชาชนในชุมชนและสังคมให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ			
1. ร้อยละของผู้รับบริการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ร้อยละ 83.00	ร้อยละ 84.00	ร้อยละ 84.00
2. ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการ / หน่วยงาน / องค์กรที่รับบริการและวิชาชีพต่อประโยชน์จากการบริการ	ร้อยละ 84.50	ร้อยละ 86.00	ร้อยละ 86.00
ระดับผลผลิต : ระดับผลผลิต : ผลงานการให้บริการวิชาการ			
1. จำนวนโครงการบริการวิชาการแก่สังคม	65 โครงการ	65 โครงการ	65 โครงการ
2. จำนวนผู้เข้ารับบริการ	23,000 คน	29,000 คน	29,000 คน
3. ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการในกระบวนการให้บริการ	ร้อยละ 84.50	ร้อยละ 86.00	ร้อยละ 86.00
4. ร้อยละของงานบริการวิชาการแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด	ร้อยละ 89.00	ร้อยละ 90.00	ร้อยละ 90.00

ในการกำหนดเป้าหมายผู้รับบริการโครงการบริการวิชาการแก่สังคมนั้น สำนักงบประมาณได้ให้ข้อสังเกตในการพิจารณากำหนดกลุ่มเป้าหมายสำหรับปีงบประมาณ 2559 ว่า มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนผู้ต้องขัง ผู้ด้อยโอกาส เนื่องจากมหาวิทยาลัยดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม จึงอยากให้ขยายฐานกลุ่มเป้าหมายทั้งประเทศ และเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขัง และผู้ด้อยโอกาสด้วยซึ่งมหาวิทยาลัยได้นำมาประกอบพิจารณากำหนดเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ดังนี้

เป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่สังคม	ประจำปีงบประมาณ	
	2559	2560
ระดับผลลัพธ์ : เพื่อบริการวิชาการแก่หน่วยงาน /ประชาชนในชุมชนและสังคมให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ		
1. ร้อยละของผู้รับบริการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ร้อยละ 84	ร้อยละ 84
2. ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการ / หน่วยงาน / องค์กรที่รับบริการและวิชาชีพต่อประโยชน์จากการบริการ	ร้อยละ 86	ร้อยละ 86
ระดับผลผลิต : ระดับผลผลิต : ผลงานการให้บริการวิชาการ		
1. จำนวนโครงการบริการวิชาการแก่สังคม	125 โครงการ	125 โครงการ
2. จำนวนผู้เข้ารับบริการ	20,000 คน	20,000 คน
3. ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการในกระบวนการให้บริการ	ร้อยละ 86	ร้อยละ 86
4. ร้อยละของงานบริการวิชาการแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด	ร้อยละ 90	ร้อยละ 90

การกำหนดหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติการขอรับทุนโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ประจำปี 2556 – 2560 และขั้นตอนการจัดทำคำขอและส่งคำขอของงบประมาณ/การเสนอขอรับทุนไว้ดังนี้

1) หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติการขอรับทุนโครงการบริการวิชาการแก่สังคม

1.1) เป็นโครงการตามภารกิจของมหาวิทยาลัยที่สนับสนุนยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ หรือ

1.2) เป็นโครงการที่สอดคล้องนโยบายและมาตรการประจำปี ด้านการให้บริการวิชาการแก่สังคมและได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ หรือ

1.3) เป็นโครงการที่สาขาวิชาให้ความเห็นชอบ โดยมีกรอบการดำเนินโครงการ 4 ลักษณะ

(1.3.1) การจัดตั้งศูนย์การให้บริการวิชาการแก่สังคม

(1.3.2) จัดทำเนื้อหาความรู้เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมโดยผ่านเว็บไซต์ ส่วนกลาง บริการวิชาการแก่สังคม มสธ.

(1.3.3) มีการบูรณาการด้านวิชาการในระบบการเรียนการสอนทางไกลไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม

(1.3.4) การเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์วิชาชีพให้กับบัณฑิตที่จบการศึกษา

1.4) เป็นโครงการที่ตอบสนองต่อตัวชี้วัดในภาพรวมของมหาวิทยาลัยและสามารถรายงานต่อหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

1.5) กรณีเป็นโครงการที่อิงรูปแบบวิจัยจะต้องเป็นงานวิจัยที่มุ่งไปสู่การสร้างผลลัพธ์ (outcome) และสามารถส่งผลกระทบต่อพื้นที่ / ชุมชน / กลุ่มตัวอย่างในการให้บริการวิชาการแก่สังคมอย่างแท้จริงและต้องมีการจัดทำบทความเพื่อการตีพิมพ์ เผยแพร่ลงในวารสารที่มี Peer review โดยกำหนดกรอบวงเงินไม่ควรเกินโครงการละ 300,000 บาท

1.6) เป็นโครงการที่มีลักษณะตรงกับศาสตร์หรืออัตลักษณ์ของการปฏิบัติงานของหน่วยงานนั้นๆและต้องมีความเชื่อมโยงกับสาขาวิชาหรือหน่วยการสอนของมหาวิทยาลัยด้วย ในส่วนของสาขาวิชาหากประสงค์จะดำเนินโครงการที่ไม่ตรงกับศาสตร์ความรู้ของสาขาวิชาต้องได้รับความเห็นชอบจากรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการด้วย

1.7) กรณีเป็นโครงการอบรมแบบเผชิญหน้า เป้าหมายผู้เข้ารับการอบรมไม่เกิน 150 คน โดย 1 โครงการให้จัดอบรมได้ไม่เกิน 2 ครั้งๆ ละ 50 - 60 คน และไม่ควรเกินครั้งละ 2 วัน รวมทั้งต้องมีค่าใช้จ่ายตัวหัวผู้เข้ารับการอบรมไม่เกิน 2,000 - 3,000 บาท โดยจะพิจารณาตามลักษณะการดำเนินงานโครงการของแต่ละโครงการประกอบ หากมีความจำเป็นต้องจัดอบรมที่มีผู้เข้ารับการอบรมจำนวนมากกว่า 150 คน หรือเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดข้างต้นคณะทำงานฯ จะพิจารณาความเหมาะสมของโครงการเป็นรายกรณี

1.8) กรณีที่เป็นโครงการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม จะจัดสรรงบประมาณคณาจารย์ประจำสาขาวิชา สำนักเทคโนโลยีการศึกษา สำนักทะเบียนและวัดผล โดยกำหนดวงเงินให้หน่วยงานละ 100,000 บาท และให้จัดซื้อเสนอโครงการไปที่สถาบันวิจัยและพัฒนาพิจารณาให้ความเห็นชอบ

1.9) กรณีเป็นโครงการที่ดำเนินงานในช่วงวันสถาปนาฯ จะจัดสรรงบประมาณให้กับสำนักวิชาการ ซึ่งเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักที่จะเสนอโครงการเพื่อทำสัญญา สำหรับหน่วยงานที่ประสงค์จะดำเนินโครงการย่อยในช่วงเวลาดังกล่าว ให้เสนอโครงการไปที่สำนักวิชาการโดยตรง

1.10) กรณีเป็นโครงการเพื่อ ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อการบริการวิชาการแก่สังคม จะจัดสรรงบประมาณให้กับสำนักการศึกษาต่อเนื่องซึ่งเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักที่จะเสนอโครงการเพื่อทำสัญญา สำหรับหน่วยงานที่ประสงค์จะดำเนินโครงการย่อย ให้เสนอโครงการไปที่สำนักการศึกษาต่อเนื่องโดยตรง

1.11) เป็นโครงการที่ไม่เคยได้รับทุนจากแหล่งทุนอื่นๆ มาก่อน ยกเว้น กรณีนำผลงานวิจัยที่แล้วเสร็จและต้องการเผยแพร่ความรู้ให้บริการวิชาการแก่สังคม

1.12) เป็นโครงการที่ไม่เป็นภาระผูกพันงบประมาณในระยะยาว

1.13) ผู้รับผิดชอบโครงการที่เคยได้รับจัดสรรงบประมาณจากปีที่ผ่านมาต้องรายงานผลการดำเนินโครงการเดิมให้แล้วเสร็จ จึงจะสามารถขอจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการใหม่ได้

1.14) ผู้รับผิดชอบโครงการ 1 คน ไม่ควรเกิน 2 โครงการ ยกเว้นเป็นโครงการที่มหาวิทยาลัยมอบหมายเป็นการเฉพาะ และสำหรับผู้เสนอโครงการที่มีภาระงานในการเขียนชุดหน่วยเอกสารการสอน จะพิจารณา 2 กรณี คือ

1.14.1) กรณีที่เขียนหน่วยเอกสารการสอนไม่แล้วเสร็จ 2 ภาคการศึกษาติดต่อกัน จะไม่อนุมัติโครงการและจัดสรรงบประมาณ

1.14.2) กรณีที่เขียนหน่วยไม่แล้วเสร็จ 1 ภาคการศึกษา จะอนุมัติโครงการและจัดสรรงบประมาณให้ 1 โครงการ

1.15) โครงการที่มีลักษณะการอบรมแบบเผชิญหน้าที่เป็นโครงการต่อเนื่องหรือเป็นโครงการเดิมสามารถดำเนินการต่อเนื่องได้ภายใน 2 ปีงบประมาณ หากเกินกว่า 2 ปีจะไม่จัดสรรงบประมาณให้ ยกเว้นเป็นนโยบายของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยกำหนดให้ดำเนินโครงการ

1.16) ไม่จัดสรรงบประมาณสำหรับการสำรวจ/ประเมิน ให้กับโครงการที่มีลักษณะการอบรมแบบเผชิญหน้า

1.17) กรณีโครงการที่อิงรูปแบบวิจัยของสาขาวิชา ต้องมีการบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย ตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 5.8 ผลการนำความรู้และประสบการณ์จากการให้บริการวิชาการมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและ/หรือการวิจัย (สมศ.8)

2) การจัดทำคำขอและส่งคำของบประมาณ/การเสนอขอรับทุน

โครงการบริการวิชาการแก่สังคม (ไม่อิงรูปแบบวิจัย) การส่งคำขอ มี 3 กรณี

2.1) หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบโครงการส่งคำขอของงบประมาณไปที่ฝ่ายวางแผนฯ โดยใช้แบบบันทึกการการแจ้งเสนอโครงการที่คณะทำงานฯ กำหนดเท่านั้น โดยไม่ต้องส่งเอกสารคำขอ ดังกล่าว ฝ่ายเลขานุการคณะทำงานฯ จะเป็นผู้จัดพิมพ์เอกสารคำขอตามแบบ ผด.บส.1 จากระบบ e-Social

2.2) หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบโครงการที่มีความประสงค์จะดำเนินการตามแผนงานบริการ วิชาการแก่สังคมในวันสถาปนาของมหาวิทยาลัย และโครงการตามแผนงานส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อบริการวิชาการแก่สังคม ขอให้หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบโครงการจัดทำเอกสารโครงการตามแบบ ผด.บส.1 เสนอหน่วยงานต้นสังกัด แล้วส่งให้ สำนักวิชาการ สำนักการศึกษาต่อเนื่อง

2.3) หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบโครงการที่มีความประสงค์ดำเนินโครงการตามแผนงานการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปสู่การบริการวิชาการแก่สังคม ให้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.3.1) สถาบันวิจัยและพัฒนา จะเป็นผู้เวียนแจ้งหน่วยงาน (สาขาวิชา สำนักเทคโนโลยีการศึกษา และสำนักทะเบียนและวัดผล) เสนอโครงการให้สถาบันวิจัยฯ พิจารณออนุมัติ

2.3.2) สถาบันวิจัยและพัฒนาแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้รับผิดชอบโครงการกรณีที่ได้รับอนุมัติต้องแจ้งให้ผู้รับผิดชอบโครงการบันทึกคำขอลงในระบบ e-Social พร้อมทั้งแจ้งฝ่ายเลขานุการคณะทำงานฯ ทราบผลการพิจารณาด้วย

2.3.3) ผู้รับผิดชอบโครงการที่ได้รับการอนุมัติบันทึกรายละเอียดคำขอลงในระบบ e-Social ตามกรอบวงเงินที่ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยและพัฒนา

2.3.4) กองแผนงานตรวจสอบรายละเอียดจากระบบ e-Social คู่กับบันทึกแจ้งผลการพิจารณาจากสถาบันวิจัยและพัฒนา

2.3.5) กองแผนงานประสานกับผู้รับผิดชอบโครงการให้จัดทำสัญญาตามที่คณะทำงานฯ กำหนด

2.3.6) ผู้รับผิดชอบโครงการดำเนินการบริหารโครงการตามแผนงานที่กำหนดโดยดำเนินงานตามขั้นตอนที่คณะทำงานฯ กำหนด พร้อมกับสำเนาจัดส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ส่งให้สถาบันวิจัยและพัฒนา 1 ฉบับ

2.3.7) สถาบันวิจัยและพัฒนาวิเคราะห์และสรุปภาพรวมการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปสู่การบริการวิชาการแก่สังคมเสนอคณะทำงานฯ (จัดเสนอเป็นโครงการตามขั้นตอน)

3) การเสนอขอรับทุนอุดหนุนการวิจัยโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (อิงรูปแบบวิจัย) มีขั้นตอน ดังนี้

3.1) ผู้สนใจขอรับทุนจัดทำข้อเสนอตามแบบ สวพ.01 (1) และบันทึกเสนอผ่านต้นสังกัดให้ความเห็นชอบตามแบบ สวพ.03 •

3.2) ส่งข้อเสนอโครงการวิจัยเข้าระบบ e-Research Management (eService / สารสนเทศหน่วยงาน/สถาบันวิจัยและพัฒนา / e-Research Management) โดยแนบหลักฐานมติที่ประชุมคณะกรรมการประจำสาขาวิชา/สำนัก/สถาบัน หรือที่ประชุมในระดับที่เทียบเท่า

3.3) ส่งข้อเสนอโครงการวิจัยเป็นเอกสาร จำนวน 5 ชุด มายังสถาบันวิจัยและพัฒนา

3.4) สถาบันวิจัยและพัฒนาตรวจสอบข้อเสนอเบื้องต้น และเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย

3.5) สถาบันวิจัยและพัฒนาประสานงานนักวิจัยปรับแก้ไขข้อเสนอโครงการวิจัยตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเฉพาะกิจฯ

3.6) สถาบันวิจัยและพัฒนา วิเคราะห์งบประมาณโครงการวิจัยเสนอคณะกรรมการเฉพาะกิจฯ อนุมัติทุนอุดหนุนการวิจัย และประสานงานนักวิจัยจัดทำสัญญารับเงินอุดหนุนการวิจัย

3.7) นักวิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัย เมื่อแล้วเสร็จจัดส่งรายงานการวิจัยพร้อมทั้งเอกสารประกอบเพื่อเสนอคณะกรรมการเฉพาะกิจพิจารณารายงานการวิจัย ภายหลังจากการพิจารณาแล้วเสร็จ จะเสนอคณะกรรมการวิจัยรับรองรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

3.8) สถาบันวิจัยและพัฒนาประสานงานนักวิจัยจัดส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ จำนวน 5 เล่ม พร้อม CD เพื่อเผยแพร่ในช่องทางต่าง ๆ

4) แผนแม่บทโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2558 - 2562)

ในแผนแม่ทบบริการวิชาการแก่สังคมมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (พ.ศ. 2558 - 2562) ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์และค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ แผน แผนงาน/โครงการ และโครงการยุทธศาสตร์ย่อย รายละเอียด ดังนี้

วิสัยทัศน์ คือ

“มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นมหาวิทยาลัยเปิดชั้นนำของโลกที่ใช้ระบบการศึกษาทางไกลให้การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคน”

พันธกิจ คือ

“บริการวิชาการโดยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ชุมชน และองค์กรสถาบันในสังคม เพื่อนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมฐานความรู้”

ประเด็นยุทธศาสตร์ มี 1 ประเด็น คือ

ข้อ 1. พัฒนาคุณภาพการให้บริการวิชาการ วิชาชีพแก่สังคม

เป้าประสงค์ มี 1 ข้อ คือ

ข้อ 1.1 เพื่อบริการวิชาการ วิชาชีพแก่สังคมเพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ มีจำนวน 12 ตัว แบ่งเป็นตัวชี้วัด Corporate KPI, ตัวชี้วัด
สำนักงบประมาณ และตัวชี้วัดจากแผนพัฒนา มสธ. ระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2556 – 2570)

กลยุทธ์ มี 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลยุทธ์ ที่ผลักดันความสำเร็จของตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ ที่ 1.1-1
(จำนวน 1 เป้าประสงค์) มี 1 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1.1.1

กลุ่มที่ 2 กลยุทธ์ ที่ผลักดันความสำเร็จของตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ ที่ 1.1-2 ถึง
1.1-10 (จำนวน 9 เป้าประสงค์) มีจำนวน 8 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1.1.1 ถึง 1.1.8

กลุ่มที่ 3 กลยุทธ์ ที่ผลักดันความสำเร็จของตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ ที่ 1.1-2 ถึง
1.1-11 (จำนวน 10 เป้าประสงค์) มีจำนวน 1 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1.1.9

กลุ่มที่ 4 กลยุทธ์ ที่ผลักดันความสำเร็จของตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ ที่ 1.1-12
(จำนวน 1 ตัว) มี 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1.1.10, 1.1.11 (กลยุทธ์การหารายได้, การเพิ่มหลักสูตร
ฝึกอบรม)

แผน มี 1 แผน คือ แผนบริการวิชาการ/วิชาชีพสู่สังคม

แผนงาน/โครงการ เป็นที่รวมของโครงการยุทธศาสตร์ย่อย มีจำนวน 12 แผนงาน/
โครงการ ดังนี้

- แผนงาน/โครงการที่ 1 “บริการวิชาการแก่สังคมตามยุทธศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย”
  - แผนงาน/โครงการที่ 2 “บริการวิชาการสังคม 12 สาขาวิชา”¹
  - แผนงาน/โครงการที่ 3 “การส่งเสริมงานวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม
(โครงการใหม่)”²
  - แผนงาน/โครงการที่ 4 “การนำข้อค้นพบจากการวิจัยสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม
(โครงการเดิม)”
  - แผนงาน/โครงการที่ 5 “การให้บริการวิชาการแก่สังคม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์”
  - แผนงาน/โครงการที่ 6 “บริการวิชาการแก่สังคมวันสถาปนามหาวิทยาลัย”
  - แผนงาน/โครงการที่ 7 “บริการวิชาการเทิดพระเกียรติรัชกาลที่ 7¹
  - แผนงาน/โครงการที่ 8 “โครงการหนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งจังหวัด”
  - แผนงาน/โครงการที่ 9 “ส่งเสริมชมรมนักศึกษา มสธ. เพื่อบริการวิชาการแก่สังคม”
  - แผนงาน/โครงการที่ 10 “บริการวิชาการแก่เครือข่ายของมหาวิทยาลัย”
  - แผนงาน/โครงการที่ 11 “บริการวิชาการแก่สังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน
และสังคม”
  - แผนงาน/โครงการที่ 12 “บริการวิชาการแก่สังคมที่ทำให้เกิดรายได้”³
- 4.1) สารสำคัญของแผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคม

4.1.1) แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย คือ แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่บรรจุตามแผนพัฒนา มสธ หรือตามนโยบายที่สำคัญของมหาวิทยาลัย

4.1.2) แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคม 12 สาขาวิชา¹ คือ แผนงาน/โครงการที่ทุกสาขาวิชาดำเนินการโดยมีกรอบการดำเนินโครงการในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อย่างน้อย 1 ลักษณะ ใน 5 ลักษณะ คือ

- 1) จัดทำเนื้อหา ความรู้เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคม และผ่านเว็บไซต์ และ/หรือขยายผลในสถานศึกษาอื่น
- 2) มีการบูรณาการด้านวิชาการในระบบการเรียนการสอนทางไกลไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม
- 3) การเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์วิชาชีพให้แก่นักศึกษา บัณฑิต และประสานการเสริมสร้างเครือข่ายศิษย์เก่า
- 4) มีตำรา หนังสือ เอกสารทางวิชาการ และ/หรือหลักสูตรใหม่ ที่ได้รับการพัฒนาจากการบริการวิชาการแก่สังคม (มาจาก ร่างตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ (พ.ศ. 2559-2563)
- 5) มีการบูรณาการระหว่างสาขาวิชาในการให้บริการแก่สังคม โดยร่วมกันกำหนดประเด็น (theme) ให้ชัดเจนแต่ละปี

4.1.2) แผนงาน/โครงการการส่งเสริมการวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม² คือแผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมในรูปแบบอิงวิจัย ที่นำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในโครงการหรือมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาต่อชุมชน สังคม ประเทศชาติและบูรณาการสู่บริการวิชาการแก่สังคม/และหรือบูรณาการสู่การเรียนการสอน

4.1.3) แผนงาน/โครงการการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม คือแผนงาน/โครงการที่นำข้อค้นพบจากการดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยคณะทำงานวิจัยและแหล่งทุน ไปสู่การบริการแก่สังคมโดยการนำเสนอ/ถ่ายทอดให้แก่ประชาชน หน่วยงานภายนอกได้นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสังคม หรือเกิดการต่อยอดผลงานวิชาการในกลุ่มนักวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (สาขาวิชา สำนักเทคโนโลยีการศึกษา สำนักทะเบียนและวัดผล และสถาบันวิจัยและพัฒนา)

4.1.4) แผนงาน/โครงการการให้บริการวิชาการแก่สังคมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือแผนงาน/โครงการการบริการวิชาการแก่สังคม โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทต่างๆ เพื่อให้ความรู้แก่นักศึกษาและประชาชนทั่วไป

4.1.5) แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมในวันสถาปนาของมหาวิทยาลัย คือแผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมเชิงวิชาการและเชิงศิลปวัฒนธรรมที่จะ

ดำเนินการในช่วงวันสถาปนาของมหาวิทยาลัย ทั้งในส่วนกลางและศูนย์วิทย์พัฒนา มสธ ทั้ง 10 ศูนย์ ซึ่งโครงการต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และค่านิยมการให้บริการวิชาการแก่สังคมที่กำหนด

4.1.6) แผนงาน/โครงการบริการวิชาการเทิดพระเกียรติรัชกาลที่ 7¹ คือ แผนงาน/โครงการที่ดำเนินการในลักษณะเทิดพระเกียรติรัชกาลที่ 7 ในระดับชาติและนานาชาติ

4.1.7) แผนงาน/โครงการ 1 มหาวิทยาลัย 1 จังหวัด คือแผนงาน/โครงการ บริการวิชาการแก่สังคมที่มีวัตถุประสงค์

1) เพื่อให้สังคม ชุมชนได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ จากผลงานที่ได้ ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยของมหาวิทยาลัย ที่ส่งผลให้ปัญหาและความจำเป็นของชุมชนได้รับการแก้ไข ทำให้การดำรงชีวิตของคนในชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2) คณาจารย์ บุคลากรและนักศึกษาได้เรียนรู้ พัฒนาตนเอง แก้ปัญหา แบบบูรณาการ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแบบครบวงจร

4.1.8) แผนงาน/โครงการส่งเสริมชมรมนักศึกษา มสธ. เพื่อบริการวิชาการแก่สังคม คือแผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่มอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชมรมนักศึกษา จัดทำโครงการตามหลักเกณฑ์และค่านิยมการให้บริการวิชาการแก่สังคมที่กำหนด โดยการสนับสนุนให้ชมรมนักศึกษา มีส่วนร่วมในการนำความรู้จากการเรียนไปให้บริการแก่ชุมชน ท้องถิ่น และสังคมในพื้นที่แต่ละจังหวัด

4.1.9) แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่เครือข่ายของมหาวิทยาลัย คือ แผนงาน/โครงการที่ดำเนินการในลักษณะสนับสนุน ส่งเสริม เพิ่มพูนทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ ทางด้านวิชาการ วิชาชีพให้แก่บุคลากรของสถานศึกษา สถาบัน องค์กรที่เป็นเครือข่ายของ มหาวิทยาลัย

4.1.10) แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและสังคม คือแผนงาน/โครงการต้องมีความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และชุมชนหรือองค์กรมีส่วนร่วมและได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า 3 ปี ภายหลังจากสามารถดำเนินการได้ โดยไม่ใช้งบประมาณของมหาวิทยาลัย

4.1.11) แผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่ทำให้เกิดรายได้³ คือ แผนงาน/โครงการบริการวิชาการที่สามารถเลี้ยงตนเองได้และเกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม

หมายเหตุ¹ คณะทำงานเพื่อพิจารณาโครงการและติดตามผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (งบประมาณแผ่นดิน) ในการประชุมครั้งที่ 7/2559 เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2559 มีมติในวาระที่ 3.1 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ให้อบรมแผนที่ 3 ซึ่งเป็นลักษณะงานวิจัยเป็นลักษณะเดียวกับแผนงานที่ 4 แผนงานการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม

² คณะทำงานฯ ในการประชุมครั้งที่ 7/2560 เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2560 มีมติในวาระที่ 3.1 เห็นชอบการปรับชื่อ แผนงาน/โครงการ “บริการวิชาการสังคม 12 สาขาวิชา” และแผนงาน/โครงการ “บริการ

วิชาการเทิดพระเกียรติรัชกาลที่ 7” เป็น “แผนงานบริการวิชาการแก่สังคม 12 สาขาวิชา 2 สำนัก” และ “แผนงานบริการวิชาการเทิดพระเกียรติราชวงศ์จักรี” ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

³ คณะทำงานฯ ในการประชุมครั้งที่ 1/2558 เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2557 มีมติในวาระที่ 3.2 ให้ปรับแก้ไขโดยตัด “แผนงานที่ 12 แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อทำให้เกิดรายได้” ออกเนื่องจากหลักเกณฑ์แนวปฏิบัติและแนวทางการจัดสรรงบประมาณของโครงการบริการวิชาการแก่สังคมไม่เกี่ยวกับการบริการวิชาการแก่สังคมที่ทำให้เกิดรายได้

2. การบริหารโครงการบริการวิชาการแก่สังคม

2.1 ระบบและกลไกการบริหารโครงการบริการวิชาการแก่สังคม

มหาวิทยาลัยบริหารโครงการบริการวิชาการสังคมโดยใช้หลักการวงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA) (คู่มือการจัดทำคำขอโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (ไม่อิงรูปแบบการวิจัย) สำหรับหน่วยงาน: 19) โดยมีงานจัดทำงบประมาณและบริหารต้นทุน กองแผนงาน ซึ่งมีบทบาทใน 2 ฐานะคือ (1) บทบาทในฐานะผู้ทำงานและเลขานุการคณะทำงานพิจารณาโครงการและติดตามผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (เงินแผ่นดิน) ทำหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนและการตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นหลัก และ (2) บทบาทในฐานะงานสนับสนุนการบริการวิชาการแก่สังคม ทำหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน การปฏิบัติตามขั้นตอน และการตรวจสอบผลการดำเนินงาน และมีผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะทำงานพิจารณาโครงการและติดตามผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (เงินแผ่นดิน) ผู้รับผิดชอบหรือหัวหน้าโครงการบริการวิชาการสังคม หน่วยงาน กองคลัง และกองพัสดุ มีความเกี่ยวข้องในขั้นตอนของการปฏิบัติตามขั้นตอน และการตรวจสอบผลการดำเนินงาน พอสรุปได้ดังนี้ (สรุปและถอดความจากคู่มือการจัดทำคำขอโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (ไม่อิงรูปแบบการวิจัย) สำหรับหน่วยงาน: 19-21, 27-29 โดยปรับเพิ่มเติม) ดังนี้

P : PLAN คือ การวางแผน

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ ผู้เกี่ยวข้อง	ช่วงระยะเวลา
1. ศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดโครงการในภาพรวมเพื่อสรุปเป็นกรอบคำขอตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนโครงการบริการวิชาการแก่สังคม	งานจัดทำงบประมาณและบริหารต้นทุน กองแผนงาน ในฐานะงานสนับสนุนการบริการวิชาการแก่สังคม (ต่อไปขอกล่าวถึงในชื่อ “งานสนับสนุนการบริการวิชาการฯ”)	
2. จัดทำแผนดำเนินงานและคำขอตั้งงบประมาณสำหรับการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมเสนอสำนักงบประมาณ	งานสนับสนุนการบริการวิชาการฯ	
3. จัดเตรียมข้อมูลผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมในปีที่ผ่านมาเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการชี้แจงงบประมาณต่อคณะกรรมการพิจารณาว่าง	งานสนับสนุนการบริการวิชาการฯ	

P : PLAN คือ การวางแผน

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ ผู้เกี่ยวข้อง	ช่วงระยะเวลา
พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา		
4. ศึกษาวิเคราะห์และจัดทำแผนการ ปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงิน การ ติดตามผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงิน ในผลผลิต : ผลงานการให้บริการวิชาการ	งานสนับสนุนการบริการวิชาการฯ	
5. จัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใ้ จ่ายงบประมาณภายหลังจากที่ได้รับการ อนุมัติงบประมาณแล้ว ตามแบบ สงป.301 และ สงป. 302	งานสนับสนุนการบริการวิชาการฯ	
6. กำหนดแผนแม่บทการบริการวิชาการแก่ สังคม จำนวน 12 แผน เพื่อเป็นทิศทางใน การดำเนินโครงการ	งานจัดทำงบประมาณและบริหารต้นทุน ในบทบาทผู้ทำงานและเลขานุการ คณะทำงานพิจารณาโครงการและ ติดตามผลการดำเนินโครงการบริการ วิชาการแก่สังคม (เงินแผ่นดิน) (ต่อไป ขอกล่าวถึงในชื่อ “ฝ่ายเลขานุการ คณะทำงาน”)	กิจกรรมที่ 6 – 11 ประมาณเดือน มิถุนายน
7. มีแผนงานส่งเสริมการวิจัยไปสู่การให้บริการ วิชาการแก่สังคม (อิงรูปแบบการวิจัย)	ฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน	
8. กำหนดแบบฟอร์ม หลักเกณฑ์ และแนว ปฏิบัติในการวิเคราะห์และจัดสรรงบประมาณ	ฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน	
9. ศึกษาวิเคราะห์ขั้นตอนการปฏิบัติงานใน ส่วนที่มีความจำเป็นต่อการบริการจัดการ โครงการเสนอคณะทำงานและหน่วยงาน/ ผู้รับผิดชอบโครงการนำไปปฏิบัติ	ฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน	
10. ศึกษาวิเคราะห์และจัดทำหลักเกณฑ์ การวิเคราะห์งบประมาณโครงการเพื่อใช้ เป็นกรอบตัดสินใจในการพิจารณาจัดสรร งบประมาณให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด และบรรลุเป้าหมายของการดำเนินโครงการ บริการวิชาการแก่สังคม	ฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน	
11. ศึกษาวิเคราะห์ระเบียบ ประกาศ มติ ของกระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลาง และ มหาวิทยาลัย รวมถึงหนังสือราชการจาก กระทรวงการคลัง เพื่อจัดทำหลักเกณฑ์และ	ฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน	

P : PLAN คือ การวางแผน

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ ผู้เกี่ยวข้อง	ช่วงระยะเวลา
แนวทางการพิจารณาจัดสรร การบริหารจัดการโครงการให้ถูกต้อง		
12. ศึกษาวิเคราะห์และจัดทำหลักเกณฑ์การวิเคราะห์งบประมาณโครงการเพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการวิเคราะห์โครงการบริการวิชาการแก่สังคมให้กับเจ้าหน้าที่ของกองแผนงานนำไปใช้	ฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน	ประมาณเดือนมิถุนายน
13. มีการจัดทำระบบ e-Social (ไม่อิงรูปแบบการวิจัย) และระบบ e-Research Management (อิงรูปแบบการวิจัย)	งานสนับสนุนการบริการวิชาการแก่สังคม และ สถาบันวิจัยและพัฒนา	ดำเนินการต่อเนื่อง

D : DO คือ การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนที่กำหนดไว้

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ ผู้เกี่ยวข้อง	ช่วงระยะเวลา
1. จัดประชุมชี้แจงแนวทางการจัดทำคำขอของเงินอุดหนุนโครงการบริการวิชาการแก่สังคมประจำปีงบประมาณ	งานสนับสนุนการบริการวิชาการฯ	ปกติจัดในเดือนกันยายนของทุกปี โดยปี 2557 จัดประชุมในวันที่ 8 สค. 2556
2. เวียนแจ้งให้หน่วยงานจัดทำคำขอตั้งงบประมาณและโครงการบริการวิชาการแก่สังคม เพื่อนำไปเสนอสำนักงบประมาณ	งานสนับสนุนการบริการวิชาการฯ	
3. แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาโครงการและติดตามผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (เงินแผ่นดิน)	ฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน	กรณีหมดวาระ/ มีการเปลี่ยนแปลง/เพิ่มเติมแผนงานให้เพิ่มคณะทำงานย่อย/คณะกลั่นกรอง
4. กำหนดขั้นตอนการบริหารงบประมาณ ควบคุม ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามระเบียบประกาศ มติที่ประชุมคณะกรรมการโครงการ โดยใช้หลักความโปร่งใสตรวจสอบได้	ฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน สถาบันวิจัยและพัฒนา กองคลัง กองพัสดุ	ก่อนการจัดประชุมชี้แจง
5. จัดทำแบบฟอร์มสัญญาโครงการบริการวิชาการแก่สังคมซึ่งมีนิติกร กองการเจ้าหน้าที่* ได้พิจารณาตรวจสอบรูปแบบการจัดทำสัญญาแล้ว (ประกอบด้วย เอกสารสัญญา เอกสารแนบท้ายสัญญา	ฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน	ก่อนการจัดประชุมชี้แจง

D : DO คือ การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนที่กำหนดไว้

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ ผู้เกี่ยวข้อง	ช่วงระยะเวลา
คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการ) โดยอธิการบดีเป็นผู้ลงนามให้ทุน หมายเหตุ * เป็นชื่อหน่วยงาน ณ เวลานั้น		
6. จัดทำคำขอโครงการผ่านระบบ e-Social (ไม่อิงรูปแบบการวิจัย) และระบบ e-Research Management (อิงรูปแบบการวิจัย)	ผู้รับผิดชอบโครงการหรือหัวหน้าโครงการ บริการวิชาการแก่สังคม	
7. มีการเชื่อมโยงโครงการบริการวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอน โดย Mapping กับชุดวิชาและกับผลงานวิจัย	ผู้รับผิดชอบโครงการหรือหัวหน้าโครงการ บริการวิชาการแก่สังคม	
8. วิเคราะห์โครงการตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่กำหนดและนำเสนอ คณะทำงานฯ พิจารณา	ฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน หรือ สถาบันวิจัยและพัฒนา (ในกรณีแผนงานที่ 3 และแผนงานที่ 4)	
9. ปฏิบัติงานเลขานุการคณะทำงานฯ โดยการจัดระเบียบวาระ นำเสนอระเบียบวาระ จัดทำรายงานการประชุม	ฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน	
10. พิจารณออนุมัติโครงการ (ทั้งประเภทไม่อิงรูปแบบการวิจัย และอิงรูปแบบการวิจัย)	คณะทำงานพิจารณาโครงการและติดตามผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (เงินแผ่นดิน) (ต่อไปขอกล่าวถึงในชื่อ “คณะทำงานฯ”) หรือ สถาบันวิจัยและพัฒนา แผนงานที่ 3 (คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ) และแผนงานที่ 4	- คณะทำงานฯ ประชุมพิจารณาอนุมัติประเภทไม่อิงวิจัย - ประเภทอิงรูปแบบการวิจัยเมื่อคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนออนุมัติ
11. จัดทำสัญญาโครงการบริการวิชาการแก่สังคมโดยอธิการบดีเป็นผู้ลงนามให้ทุน	ฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน ผู้รับผิดชอบโครงการหรือหัวหน้าโครงการ	เมื่อได้รับอนุมัติ
12. ดำเนินการจัดทำโครงการบริการวิชาการฯ และจัดทำรายงานความก้าวหน้า	ผู้รับผิดชอบโครงการหรือหัวหน้าโครงการ สถาบันวิจัยและพัฒนา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กองคลัง กองพัสดุหน่วยงาน	เมื่อได้รับอนุมัติ

C : CHECK คือ การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนที่กำหนดไว้

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ ผู้เกี่ยวข้อง	ช่วงระยะเวลา
1. สรุปรายงานผลการดำเนินงานและผลการใช้จ่ายเป็นรายเดือน เสนอต่อคณะทำงานฯ	ฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน	ประชุมเป็นประจำทุกเดือน

C : CHECK คือ การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนที่กำหนดไว้

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ ผู้เกี่ยวข้อง	ช่วงระยะเวลา
2. ผู้รับผิดชอบโครงการรายงานผลการดำเนินงานและผลการใช้จ่ายผ่านระบบ e-Social ตามแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนด และรายงานผลการดำเนินงานตามแบบ ผด. บส.5 รายงานฉบับสมบูรณ์ทุกโครงการ	ผู้รับผิดชอบโครงการหรือหัวหน้าโครงการ สถาบันวิจัยและพัฒนา	ตามแผนดำเนินงานในสัญญา
3. หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการรายงานผลการดำเนินงานและผลการใช้จ่ายเป็นรายไตรมาสตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ผ่านระบบ e-Performance	หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ	รายไตรมาส
4. จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณเป็นรายไตรมาสเสนอสำนักงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	งานสนับสนุนการบริการวิชาการฯ	
5. ผู้รับผิดชอบโครงการจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ตามรูปแบบที่กำหนด (ผด. บส. 5) ส่งพร้อมการเบิกเงินงวดสุดท้ายก่อนปิดโครงการ	ผู้รับผิดชอบโครงการหรือหัวหน้าโครงการ	ตามแผนดำเนินงานในสัญญา
6. รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินประจำปีงบประมาณ ตามแบบ สงป.301 , 302, 302/1 ตามแต่กรณี รวมทั้งบันทึกรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินในระบบบออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเสนอต่อสำนักงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	งานสนับสนุนการบริการวิชาการฯ	
7. คัดเลือกผลงานโครงการบริการวิชาการ แก่สังคมดีเด่นเพื่อเผยแพร่สู่สังคมในทุกปี	ฝ่ายวางแผน มสธ.	
8. มีการประเมินผลจำนวนผู้รับบริการวิชาการแก่สังคม ประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ และผลกระทบจากการให้บริการวิชาการแก่สังคมที่มีต่อสาธารณะทุกปี นำเสนอต่อสำนักงบประมาณ และ Audit Committee	ฝ่ายวางแผน มสธ.	
9. จัดเก็บและรวบรวมเอกสารเพื่อเป็นหลักฐานในการประกันคุณภาพการศึกษา	ฝ่ายวางแผน มสธ.	

C : CHECK คือ การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนที่กำหนดไว้

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ ผู้เกี่ยวข้อง	ช่วงระยะเวลา
การวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานจากการใช้จ่ายงบประมาณ (PART)		

A: ACT คือ การดำเนินการให้เหมาะสมโดยการปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นและสร้างนวัตกรรม

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ ผู้เกี่ยวข้อง	ช่วงระยะเวลา
1. มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวิเคราะห์และจัดสรรงบประมาณที่เป็นประสิทธิผล ประสิทธิภาพ และหลักประหยัด		
2. มีการเผยแพร่โครงการบริการวิชาการ แก่สังคมในรูปแบบหนังสือ และสื่อออนไลน์ผ่าน Website บริการวิชาการ แก่สังคม เพื่อให้ประชาชนเข้ามาศึกษา ได้ตามอัธยาศัย		
3. มีการจัดทำบทความเพื่อการตีพิมพ์ เผยแพร่ลงในวารสารที่มี Peer review (โครงการอิงรูปแบบวิจัย)	ผู้รับผิดชอบโครงการ	
4. มีการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปเผยแพร่ความรู้ให้กับสาธารณะนำไปใช้ประโยชน์	ผู้รับผิดชอบโครงการ สถาบันวิจัยและพัฒนา	
5. ปรับปรุงระบบ e-Social (ระบบคำขอ และรายงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ไม่อิงรูปแบบวิจัย) และปรับปรุงระบบ e-Research Management (อิงรูปแบบวิจัย) ให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประกันคุณภาพและเกณฑ์ความคุ้มค่า	กองแผนงาน สถาบันวิจัยและพัฒนา	
6. มีการปรับปรุง Website บริการวิชาการแก่สังคม (Internet และ Intranet) ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ	กองแผนงาน สำนักคอมพิวเตอร์	
7. มีการรวบรวมสรุปปัญหา อุปสรรค การดำเนินงาน และตอบคำถามปัญหาที่พบบ่อย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ	งานสนับสนุนการบริการวิชาการฯ	

A: ACT คือ การดำเนินการให้เหมาะสมโดยการปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นและสร้างนวัตกรรม

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ ผู้เกี่ยวข้อง	ช่วงระยะเวลา
บริหารจัดการโครงการบริการวิชาการ แก่สังคม (FAQ) เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติหรือระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น		
8. มีการประเมินประโยชน์หรือผลกระทบ จากการดำเนินงานโครงการบริการ วิชาการฯ (โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มี ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงการ ดำเนินงาน การบริหารจัดการโครงการ บริการวิชาการแก่สังคมให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น เช่น กำหนดให้ทุกโครงการแสดงถึง ความเชื่อมโยงกับชุมชน การกำหนดให้มีการประเมินประโยชน์ที่ได้จากโครงการ ของผู้รับบริการ สืบหาความต้องการด้าน บริการวิชาการเพื่อนำไปกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น)	งานสนับสนุนการบริการวิชาการฯ	
9. ศึกษาวิเคราะห์การดำเนินโครงการ บริการวิชาการแก่สังคมในภาพรวมเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการ ดำเนินโครงการเสนอคณะทำงาน	ฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน	
10. ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคจาก สภาพแวดล้อมทั้งในส่วนของภาควิเคราะห์ โครงการ การบริหารโครงการ แลวนำมา สรุปรูปเพื่อแก้ไขปัญหาในขั้นตอนต่างๆ ที่จะ เอื้ออำนวยต่อการจัดทำและบริหารจัดการ โครงการ	งานสนับสนุนการบริการวิชาการฯ	
11. สรุปรูปและวิเคราะห์การจัดสรรงบประมาณ ในภาพรวม เพื่อเป็นกรอบการตัดสินใจใน การพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้เป็นไป ตามแผนงานที่กำหนดและบรรลุเป้าหมาย ของการดำเนินโครงการบริการวิชาการ แก่สังคม	ฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน	

2.2 ระเบียบ ประกาศ ที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยมีระเบียบ ประกาศ ที่เกี่ยวข้องในการเบิกจ่ายเพื่อดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยดังนี้

2.2.1 หนังสือกระทรวงการคลังที่ กค 0409.6 / ว126 ลงวันที่ 7 กันยายน 2548 เรื่อง การเบิกจ่ายเงินงบประมาณงบอุดหนุน

2.2.2 ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วย ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงานและการประชุมระหว่างประเทศ พ.ศ. 2549 , (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2555

2.2.3 ระเบียบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ว่าด้วย การใช้จ่ายเงินอุดหนุน ประเภทเงินอุดหนุนทั่วไปโครงการบริการวิชาการแก่สังคม จากงบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. 2549

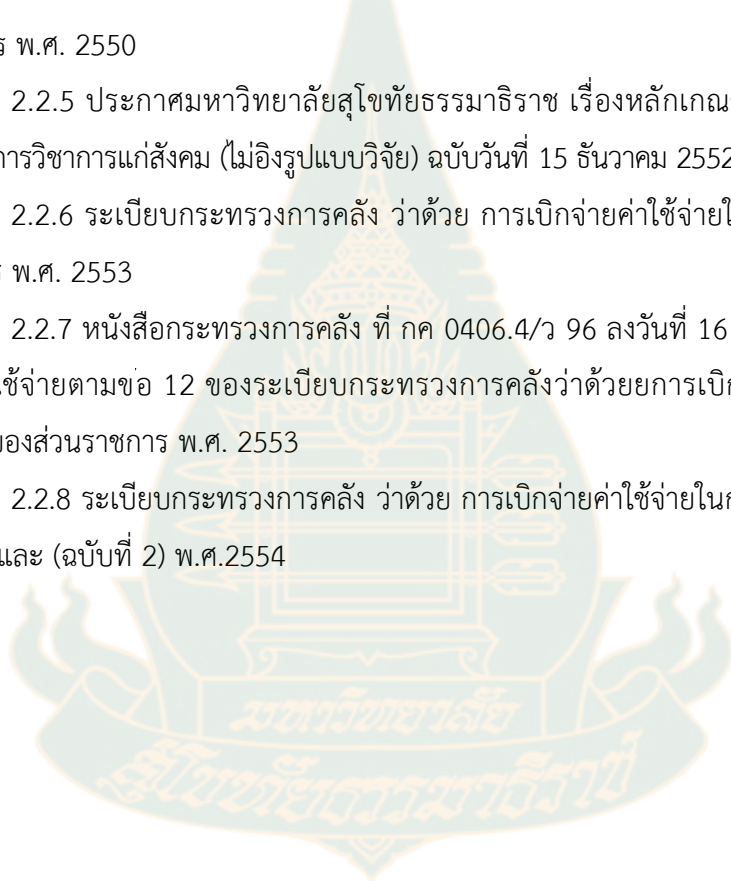
2.2.4 ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วย การเบิกจ่ายเงินค่างานตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ พ.ศ. 2550

2.2.5 ประกาศมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เรื่องหลักเกณฑ์และอัตราค่าใช้จ่ายโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (ไม่อิงรูปแบบวิจัย) ฉบับวันที่ 15 ธันวาคม 2552

2.2.6 ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วย การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการ พ.ศ. 2553

2.2.7 หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0406.4/ว 96 ลงวันที่ 16 กันยายน 2553 เรื่อง รายการค่าใช้จ่ายตามข้อ 12 ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยรายการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการ พ.ศ. 2553

2.2.8 ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วย การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2554

2.3 ผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

นับจากการที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้ดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา โดยในระยะแรกนั้นมหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนทั่วไปในลักษณะเหมาจ่ายและบริหารจัดการภายใต้ระเบียบว่าด้วยการบริหารการวิจัยของมหาวิทยาลัย เนื่องจากยังไม่มีระเบียบรองรับการเบิกจ่ายเพื่อดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมในรูปแบบอื่น ในระยะต่อมาการบริหารโครงการบริการวิชาการแก่สังคมมีความชัดเจนมากขึ้นทั้งในการออกระเบียบรองรับการเบิกจ่าย ขั้นตอน และองค์การที่กำกับติดตามการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย คือ การแต่งตั้งคณะทำงานติดตามโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่ชัดเจนขึ้นเพื่อพิจารณาอนุมัติโครงการ การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการตีความการเบิกจ่ายรายการที่นอกเหนือจากระเบียบกระทรวงการคลัง การติดตามความก้าวหน้าและการเบิกจ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผน นโยบายของรัฐบาล ในส่วนของโครงการบริการวิชาการแก่สังคมในรูปแบบการวิจัยนั้น ก็มีความชัดเจนขึ้นในขั้นตอนการปฏิบัติซึ่งมีสถาบันวิจัยและพัฒนาเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบ เช่น การกำหนดให้มีขั้นตอนการกลั่นกรองในรูปแบบคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอและพิจารณารายงานการวิจัย และให้มีการติดตาม สรุป วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค ผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยเป็นระยะๆ รวมทั้งการนำข้อมูลดังกล่าวมาประกอบการวิเคราะห์ SWOT เพื่อจัดทำกลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix ในการจัดทำแผนแม่บทการบริการวิชาการแก่สังคม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2558-2562) ผลการทบทวนข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย มีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

2.3.1) ผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยตามตัวชี้วัดระดับผลผลิต

1) ด้านจำนวนโครงการ

โครงการบริการวิชาการแก่สังคมกำหนดความสำเร็จการดำเนินการตามตัวชี้วัดระดับผลผลิตในเชิงปริมาณ คือ จำนวนโครงการบริการวิชาการแก่สังคม และจำนวนผู้รับบริการ และตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ คือ ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการในกระบวนการให้บริการ ผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2559 ค่อนข้างเป็นไปตามเป้าหมาย เช่น จำนวนโครงการ (เอกสารกองแผนงาน รายงานผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม) มีจำนวนโครงการรวมทั้งสิ้น 760 โครงการ มีผู้รับบริการรวม 119,301 คน ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการในกระบวนการให้บริการ เฉลี่ยร้อยละ 90.68 ผู้รับบริการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เฉลี่ยร้อยละ 90.33 และร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการวิชาการ/วิชาชีพต่อประโยชน์จากการบริการเฉลี่ยร้อยละ 91.47 ระดับความสำเร็จตามตัวบ่งชี้สูงกว่าค่าเป้าหมาย ยกเว้นเพียงค่าตัวบ่งชี้เกี่ยวกับจำนวนผู้รับบริการที่บรรลุค่าเป้าหมายเฉพาะใน

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และ ปี 2559 เท่านั้น โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 นั้นโครงการบริการวิชาการฯ และจำนวนผู้รับบริการมีจำนวนมากที่สุด และมีจำนวนสูงกว่าปีงบประมาณอื่นๆ

ผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 – 2559 โดยสรุป แผนงานที่ 2 แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมของ 12 สาขาวิชา มีจำนวนโครงการมากที่สุด คือ จำนวน 220 โครงการ โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ถึงปี 2559 มีจำนวนโครงการมากเป็นลำดับที่ 1 คือมีจำนวนโครงการ 34 โครงการ จำนวน 49 โครงการ และเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากถึง 71 โครงการ แผนงานที่มีจำนวนโครงการมากเป็นลำดับรองลงมา คือ แผนงานที่ 7 แผนงานพัฒนาทรัพยากรเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ชุมชน (ทุกหน่วยงาน) มีจำนวนโครงการรวมทั้งสิ้น 131 โครงการ โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ถึง 2556 มีจำนวนโครงการมากเป็นลำดับแรก คือ 49 โครงการ และ 39 โครงการ ในปี 2557 มีจำนวนโครงการมากเป็นลำดับที่ 2 จำนวน 29 โครงการ และแผนงานที่มีจำนวนโครงการบริการวิชาการฯ มากเป็นลำดับที่ 3 คือ แผนงานที่ 1 แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย มีจำนวนโครงการทั้งสิ้น 110 โครงการ โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 และ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 มีจำนวนโครงการมากเป็นลำดับที่ 2 คือ จำนวน 36 โครงการ และ 19 โครงการตามลำดับ และ ปี 2556 สำหรับแผนงานที่มีแนวโน้มจำนวนโครงการเพิ่มขึ้นคือ แผนงานที่ 5 แผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีโครงการเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 จำนวน 11 โครงการ และปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จำนวน 19 โครงการ

2) ด้านจำนวนโครงการจำนวนผู้รับบริการและกลุ่มเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยมีผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการสังคมตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2559 ในด้านจำนวนผู้รับบริการค่อนข้างเป็นไปตามเป้าหมาย (เอกสารกองแผนงาน รายงานผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม) มีจำนวนผู้รับบริการรวมทั้งสิ้น 119,301 คน โดยสรุป แผนงานที่มีจำนวนผู้รับบริการมากสามลำดับแรก คือ แผนงานที่ 2 แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมของ 12 สาขาวิชา มีจำนวนผู้รับบริการรวมทั้งสิ้น 42,640 คน รองลงมาคือ แผนงานที่ 1 แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย จำนวนผู้รับบริการ 21,433 คน และแผนงานที่ 7 แผนงานพัฒนาทรัพยากรเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ชุมชน (ทุกหน่วยงาน) จำนวนผู้รับบริการ 13,808 คน โดยแผนงานที่ 5 แผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีจำนวนผู้รับบริการมากเป็นลำดับที่ 4 นั้น มีแนวโน้มจำนวนผู้รับบริการเพิ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา เมื่อพิจารณาจำนวนผู้รับบริการตามปีงบประมาณ พบว่า แผนงานที่ 2 แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมของ 12 สาขาวิชา ซึ่งมีจำนวนผู้รับบริการมากที่สุดนั้น มีผู้รับบริการมากเป็นลำดับแรก ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2558 ยกเว้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 มีจำนวนผู้รับบริการเป็นลำดับที่สอง สำหรับแผนงานที่ 1 แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีจำนวนผู้รับบริการทั้งหมดมาก

เป็นลำดับที่สองนั้น พบว่า มีจำนวนผู้รับบริการในลำดับที่ 3 เป็นส่วนใหญ่ เช่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 , ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556, และปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ส่วนแผนงานที่ 7 แผนงานพัฒนาทรัพยากรเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ชุมชน มีจำนวนผู้รับบริการมากเป็นลำดับที่ 2 ใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2556

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชจัดทำโครงการบริการวิชาการแก่สังคมโดยมีกลุ่มผู้เป้าหมายหลากหลาย ได้แก่ นักเรียน เยาวชน ครอบครัว ประชาชนทั่วไป ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ซึ่งรวมทั้งผู้ต้องขัง ผู้พิการและผู้ว่างงาน บุคลากรทางการศึกษา เกษตรกร ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และพระสงฆ์ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการมีจำนวนมากที่สุดสามลำดับแรก คือ กลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มนักเรียน และกลุ่มบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งกลุ่มประชาชนทั่วไปเป็นกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในลำดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 49.42 ของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดและเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จำนวนมากที่สุดเป็นลำดับแรกมาโดยตลอดตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 จำนวน 11,494 คน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 จำนวน 10,709 คน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 จำนวน 11,051 คน และปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จำนวน 17,162 คน ส่วนกลุ่มนักเรียน และกลุ่มบุคลากรทางการศึกษา มีจำนวนผู้รับบริการคิดเป็นร้อยละ 20.38 และร้อยละ 18.28 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มเกษตรกรได้รับความสำคัญเป็นกลุ่มเป้าหมายลำดับที่ 3 ในปีงบประมาณ คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 คิดเป็นร้อยละ 6.08 ของกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการโครงการบริการวิชาการแก่สังคมในลำดับที่ 4

3) ด้านจำนวนโครงการจำนวนผู้รับบริการและกลุ่มเป้าหมายด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ

ผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยในด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการในกระบวนการให้บริการ ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 – 2559 มีค่าร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการสูงกว่าค่าเป้าหมาย โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ค่าร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการสูงกว่าค่าเป้าหมายซึ่งกำหนดไว้ร้อยละ 86.00 มากที่สุดคือ ร้อยละความพึงพอใจสูงถึงร้อยละ 99.67 สูงกว่าค่าเป้าหมาย ร้อยละ 13.67 รองลงคือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 และ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ซึ่งพบว่าโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยมีค่าร้อยละความพึงพอใจสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนด ร้อยละ 5.65 และร้อยละ 3.61 ตามลำดับ (เอกสารกองแผนงาน รายงานผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม)

2.3.2) ผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยตามตัวชี้วัดระดับผลผลิตและค่าเป้าหมายการให้บริการหน่วยงานระดับผลลัพธ์

โครงการบริการวิชาการแก่สังคมกำหนดความสำเร็จการดำเนินการตามค่าเป้าหมายการให้บริการหน่วยงานระดับผลลัพธ์ (Outcome) ในเชิงปริมาณ คือ ร้อยละของผู้รับบริการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และค่าเป้าหมายในเชิงคุณภาพ คือ ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการ/วิชาชีพต่อประโยชน์จากการบริการ ซึ่งในการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย

พบว่า การดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 – 2559 ร้อยละของผู้รับบริการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ สูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดทุกปี โดยปีงบประมาณพ.ศ. 2558 ค่าร้อยละการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์สูงกว่าค่าเป้าหมายซึ่งกำหนดไว้ร้อยละ 84.00 มากที่สุดคือ ร้อยละความพึงพอใจสูงถึงร้อยละ 93.13 สูงกว่าค่าเป้าหมาย ร้อยละ 15.13 รองลงมา คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 และ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ซึ่งพบว่าการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยมีค่าร้อยละสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนด ร้อยละ 5.27 และร้อยละ 5.00 ตามลำดับ สำหรับร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการวิชาการ/วิชาชีพต่อประโยชน์จากการบริการ พบว่ามีค่าร้อยละสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดทุกปี โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ค่าร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการวิชาการ/วิชาชีพ สูงกว่าค่าเป้าหมายซึ่งกำหนดไว้ร้อยละ 86.00 มากที่สุดคือ ร้อยละความพึงพอใจสูงถึงร้อยละ 100.21 สูงกว่าค่าเป้าหมาย ร้อยละ 14.21 รองลงมา คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 และ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 มีค่าร้อยละสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดร้อยละ 5.67 และร้อยละ 3.96 ตามลำดับ (เอกสารกองแผนงาน รายงานผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม)

2.3.3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย

ในการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย ได้มีการจัดทำเอกสารการรายงานผลการดำเนินงาน และ รายงานการประเมินผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2559) รวมทั้งการสรุปปัญหาเพื่อจัดทำคู่มือการจัดทำคำขอโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (ไม่อิงรูปแบบวิจัย) สำหรับหน่วยงาน ซึ่งได้รายงานเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคม โดยจำแนกเป็นปัญหาด้าน Input ปัญหาด้านกระบวนการทำงาน (Process) ปัญหาด้านผลผลิต (Output) และปัญหาด้านสภาพแวดล้อม (External Environment) (เอกสารกองแผนงาน สรุปรายงานการประเมินผลงานการบริการวิชาการแก่สังคมตามแผนแม่บทการให้บริการวิชาการของ มสธ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ; รายงานการประเมินผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555-2559 ; คู่มือการจัดทำคำขอโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (ไม่อิงรูปแบบวิจัย) สำหรับหน่วยงาน) รายละเอียดมีดังนี้

1) รายงานการประเมินผลงานการบริการวิชาการแก่สังคมตามแผนแม่บทการให้บริการวิชาการของ มสธ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554

ในการจัดทำโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยตามแผนแม่บทการให้บริการวิชาการของ มสธ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 งานติดตามและประเมินผลกองแผนงาน ได้สรุปปัญหาที่พบแบ่งเป็นปัญหาด้านสภาพแวดล้อมภายใน และปัญหาสภาพแวดล้อมภายนอก ดังนี้ (เอกสารกองแผนงาน)

1.1) ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมภายใน ประกอบด้วย (1) ปัจจัยด้านปัจจัยนำเข้า (2) ปัญหาด้านกระบวนการทำงาน และ (3) ปัญหาด้านผลผลิต

1.1.1) ปัจจัยด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

- ค่าของงบประมาณ การจัดทำรายละเอียดค่าของงบประมาณ โครงการบริการวิชาการแก่สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่มีลักษณะการอบรมแบบเผชิญหน้า ส่วนใหญ่ผู้รับผิดชอบโครงการจะไม่ใส่ข้อมูลรายละเอียดของการคิดค่าใช้จ่ายให้ชัดเจน ทำให้การวิเคราะห์จัดสรรงบประมาณอาจจะไม่สอดคล้องหรือไม่เพียงพอกับเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ

- วงเงินของโครงการที่กำหนดให้แต่ละแผนงาน ตั้งวงเงินไว้ค่อนข้างสูง แต่หน่วยงานเสนอแผนขออนุมัติโครงการเป็นโครงการย่อยๆ และมีวงเงินค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะแผนงานที่ 2 แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมของ 12 สาขาวิชา และแผนงานที่ 5 การให้บริการวิชาการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีการเสนอขออนุมัติโครงการจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับแผนงานอื่นๆ ทั้งนี้ เนื่องจากคณาจารย์มีภาระงานประจำค่อนข้างมาก

- กลุ่มผู้เสนอโครงการ ที่เป็นหน่วยงานสนับสนุน ขออนุมัติโครงการตามความถนัดของแต่ละศาสตร์หรือตามอัตลักษณ์ของแต่ละหน่วยงาน แต่มหาวิทยาลัยยังไม่มีแผนงานบริการวิชาการรองรับโดยตรง ทำให้การนำเสนอโครงการยังไม่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการอย่างทั่วถึง

- ผู้รับผิดชอบโครงการ มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินโครงการแคบและอยู่ในเมืองมากเกินไป ส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะที่ผู้รับผิดชอบโครงการมีความสะดวกในการจัดทำโครงการ ทำให้ภาพรวมการดำเนินงานด้านบริการวิชาการแก่สังคมยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงรวมทั้งอาจไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ

1.1.2) ปัญหาด้านกระบวนการทำงาน (Process)

- การขออนุมัติโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ปัจจุบันทำคำขอผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-social) ซึ่งมีรายละเอียดของการกรอกเอกสารค่อนข้างมาก ประกอบกับหน่วยงานส่วนใหญ่ส่งรายละเอียดมาไม่ครบถ้วน ทำให้มีการอนุมัติโครงการไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด ส่งผลให้เวลาในการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมมีน้อย ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามกำหนด

- ปัญหาด้านสถานที่และเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกอบรมด้านคอมพิวเตอร์ เนื่องจากในการอบรมแต่ละครั้งมีผู้สนใจเข้ารับการฝึกอบรมเป็นจำนวนมาก ทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ไม่เพียงพอให้กับผู้เข้ารับการอบรม

- การดำเนินงานด้านการเงิน และพัสดุ เช่น ด้านการเบิกจ่ายงบประมาณ และการขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้างต้องผ่านระบบบัญชีฯ 3 มิติ ที่มีขั้นตอนในการดำเนินการค่อนข้างมาก ขาดความคล่องตัวในการดำเนินงาน และส่งผลให้การดำเนินโครงการล่าช้า เสร็จไม่ทันกำหนด

1.1.3) ปัญหาด้านผลผลิต (Output)

- โครงการที่ให้บริการวิชาการแก่สังคมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือระบบออนไลน์ การเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดค่าเป้าหมายผลผลิตทำได้ค่อนข้างยาก หรือข้อมูลที่ได้อาจมีผลคลาดเคลื่อน

- โครงการในแผนการส่งเสริมงานวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม (โครงการใหม่) เป็นการจัดทำโครงการผ่านรูปแบบงานวิจัย และนำผลการวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม มีการเสนอโครงการค่อนข้างน้อย และการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์กับสังคมได้ไม่เต็มที่

- การจัดทำโครงการบริการวิชาการแก่สังคมมีการเชื่อมโยงและบูรณาการกับหลักสูตรหรือชุดวิชาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยค่อนข้างน้อย

- การกระจายโครงการบริการวิชาการแก่สังคมลงสู่ชุมชนหรือพื้นที่ห่างไกลความเจริญที่มีความต้องการรับรู้บริการวิชาการเพื่อนำมาพัฒนาพื้นที่ของตนเองมีค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการแก่ชุมชนเมือง ที่มีความเจริญในด้านเทคโนโลยี ทำให้ประโยชน์ที่ได้รับจากการบริการวิชาการแก่สังคมลงไปไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการอย่างแท้จริง

1.2) ปัญหาสภาพแวดล้อมภายนอก

- เนื่องจากปีงบประมาณ 2554 หลายพื้นที่ในประเทศไทยประสบปัญหาอุทกภัยน้ำท่วม ทำให้หลายโครงการที่วางแผนไปให้บริการวิชาการสังคมในพื้นที่ดังกล่าวต้องถูกยกเลิกไป ทำให้การบริการวิชาการแก่สังคมไม่เป็นไปตามแผนที่ตั้งไว้ และส่งผลให้การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนด้วยเช่นกัน

- ระเบียบของมหาวิทยาลัย กำหนดให้ผู้เข้ารับการอบรมที่เป็นบุคลากร/ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ ที่ต้องการเข้าร่วมการอบรมโครงการบริการของมหาวิทยาลัยนั้น ต้องเบิกจ่ายค่าพาหนะเดินทาง และค่าเบี้ยเลี้ยงจากหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมไม่สามารถเข้าร่วมอบรมได้ เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัดไม่มีงบประมาณรองรับ

2.3.2) เอกสารรายงานผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาแก่สังคม ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555-2559

ฝ่ายวางแผนและวิจัย ได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 – 2559 และได้สรุปปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมประกอบด้วย (1) ปัญหาด้าน Input (2) ปัญหาด้านกระบวนการ

ทำงาน (Process) (3) ปัญหาด้านผลผลิต (output) และ (4) ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) ดังนี้ (เอกสารกองแผนงาน)

1) ปัญหาด้าน Input ได้แก่ปัญหาดังต่อไปนี้

- การจัดทำรายละเอียดค่าของงบประมาณโครงการบริการวิชาการแก่สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่มีลักษณะการอบรมแบบเผชิญหน้า ส่วนใหญ่ผู้รับผิดชอบโครงการจะไม่ใส่ข้อมูลรายละเอียดของการคิดค่าใช้จ่ายให้ชัดเจน ทำให้การวิเคราะห์จัดสรรงบประมาณอาจจะไม่สอดคล้องหรือไม่เพียงพอกับเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ

- การขออนุมัติโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ปี 2555 – 2557 จัดทำคำขอผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-social) ซึ่งมีรายละเอียดของการกรอกเอกสารค่อนข้างมาก ประกอบกับหน่วยงานส่วนใหญ่ส่งรายละเอียดมาไม่ครบถ้วน ทำให้การอนุมัติโครงการไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด ส่งผลให้เวลาดำเนินโครงการบริการวิชาการสังคมมีน้อย ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามกำหนด

- กลุ่มผู้เสนอโครงการส่วนใหญ่ยังคงเป็นกลุ่มเดิม หน่วยงานเดิม การเสนอโครงการค่อนข้างจะเป็นไปตามความถนัดของแต่ละศาสตร์หรือตามอัตลักษณ์ของแต่ละหน่วยงาน โดยเฉพาะหน่วยงานสายสนับสนุนที่ไม่มีแผนงานบริการวิชาการรองรับโดยตรง เช่น สำนักบริการการศึกษา สำนักบรรณสารสนเทศ สำนักทะเบียนและวัดผล สำนักพิมพ์ สำนักคอมพิวเตอร์ จะเสนอโครงการตามศาสตร์หรือภาระงานที่รับผิดชอบ และจะคำนึงกลุ่มเป้าหมายเป็นเครือข่ายของมหาวิทยาลัยเป็นสำคัญ การจัดโครงการผู้รับผิดชอบโครงการจะถือโอกาสสร้างความสัมพันธ์เครือข่ายโรงเรียนที่เป็นศูนย์บริการการศึกษา มุม มสธ. ของมหาวิทยาลัยหรือเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดที่เป็นศูนย์บริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นการให้ความสำคัญและสร้างความเชื่อมั่นให้กับเครือข่ายอีกประการหนึ่ง

- การเปิดกว้างให้กับผู้รับผิดชอบโครงการในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินโครงการมากเกินไป ส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะที่ผู้รับผิดชอบโครงการมีความสะดวกในการจัดทำโครงการ ทำให้ภาพรวมการดำเนินงานด้านบริการวิชาการแก่สังคมยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึง รวมทั้งอาจจะไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ

2) ปัญหาด้านกระบวนการทำงาน (Process) ได้แก่ปัญหาดังต่อไปนี้

- โครงการที่มีการจัดฝึกอบรมมักพบปัญหาเกี่ยวกับการเบี่ยงงบประมาณที่ต้องใช้เวลาในการยืมเงินที่ค่อนข้างนาน และมีขั้นตอนตลอดจนมีเอกสารประกอบจำนวนมาก ส่งผลให้การจัดอบรมไม่เป็นไปตามแผนที่ตั้งไว้

- การดำเนินการด้านการเงิน และพัสดุ เช่น ด้านการจัดซื้อจัดจ้างต้องผ่านระบบบัญชี 3 มิติ ที่มีขั้นตอนในการดำเนินการค่อนข้างมาก ขาดความคล่องตัวในการดำเนินงาน

3) ปัญหาด้านผลผลิต (Output) ได้แก่ปัญหาดังต่อไปนี้

- โครงการที่ให้บริการวิชาการแก่สังคมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือระบบออนไลน์ การเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดค่าเป้าหมายผลผลิต ทำได้ค่อนข้างยาก หรือข้อมูลที่ได้อาจมีผลคลาดเคลื่อน

- โครงการในแผนงานการส่งเสริมงานวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม เป็นการจัดทำโครงการผ่านรูปแบบการวิจัย และนำผลการวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม การนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์กับสังคมได้ไม่เต็มที่

4) ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม (External Environment) ได้แก่ปัญหาดังต่อไปนี้

- เนื่องจากปีงบประมาณ 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2557 ทำให้หลายโครงการที่วางแผนไปให้บริการวิชาการแก่สังคมในพื้นที่ต่างๆ ต้องถูกยกเลิกไป ทำให้การบริการวิชาการแก่สังคมไม่เป็นไปตามแผนที่ตั้งไว้ และส่งผลให้การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนด้วยเช่นกัน

2.3.3) คู่มือการจัดทำคำขอโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (ไม่อิงรูปแบบวิจัย) สำหรับหน่วยงาน

เนื่องจากการดำเนินการจัดทำคำขอโครงการบริการวิชาการแก่สังคมจำเป็นต้องมีความถูกต้อง ชัดเจน โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งกองแผนงานได้จัดประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินการล่วงหน้าเป็นประจำทุกปีโดยนำกฎ ระเบียบ มติที่เกี่ยวข้องมาประกอบการชี้แจงแนวทางในการจัดทำคำขอและดำเนินงานซึ่งผู้รับผิดชอบโครงการต้องเป็นผู้บริหารจัดการโครงการให้สอดคล้องกับแผนงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณในการจัดทำรายละเอียดคำขออนุมัติโครงการโครงการและงบประมาณ ซึ่งกองแผนงานได้พบว่ามีปัญหาและอุปสรรค ทั้งจากภายในและภายนอก ดังนี้ (คู่มือการจัดทำคำขอโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (ไม่อิงรูปแบบวิจัย) สำหรับหน่วยงาน : 83-85)

1) ปัญหาอุปสรรคจากปัจจัยภายใน ได้แก่

1.1) กฎ ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการเพื่อใช้ประกอบการจัดทำรายละเอียดโครงการ โดยเฉพาะด้านการเบิกจ่ายงบประมาณมีจำนวนมาก

1.2) แบบฟอร์มการจัดทำคำขอมีจำนวนหัวข้อมากและซับซ้อนเกินไป

1.3) ระยะเวลาที่ให้หน่วยงาน / ผู้รับผิดชอบโครงการเสนอโครงการมีระยะเวลาจำกัด การเสนอโครงการอาจจะไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

1.4) ผู้รับผิดชอบโครงการไม่ให้ความสำคัญกับการเขียนรายละเอียดโครงการ ทำให้ขาดข้อมูลในการวิเคราะห์และพิจารณาจัดสรรงบประมาณ บางกรณีไม่สามารถติดต่อผู้รับผิดชอบโครงการทำให้การพิจารณาโครงการในลักษณะดังกล่าวเป็นอย่างล่าช้า

1.5) ไม่มีแผนแม่บทด้านบริการวิชาการแก่สังคมที่ชัดเจน

2) ปัญหาอุปสรรคจากปัจจัยภายนอก ได้แก่

2.1) ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านบริการวิชาการแก่สังคม

2.2) มีคณะทำงานและคณะกรรมการกลั่นกรองจำนวนมาก อาจจะทำให้ขาดเอกภาพการพิจารณาโครงการและงบประมาณในภาพรวม และหน่วยงานเกิดความสับสนในขั้นการจัดส่งคำขอ

2.3) การเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชนท้องถิ่น ภาครัฐ เอกชนยังมีน้อย ส่วนใหญ่เป็นการเสนอโครงการตามความพร้อมของผู้รับผิดชอบโครงการจากการรวบรวมข้อมูลของกองแผนงานได้รับข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบโครงการว่า 1) ควรให้ความสำคัญและเข้ารับฟังการชี้แจงหรือศึกษาข้อมูลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมประจำปี และควรมีการสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าต้องการให้มหาวิทยาลัยบริการวิชาการในเรื่องใดหรือกลุ่มใด ซึ่งจะเป็นการให้บริการที่ตรงจุดตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง สำหรับคณะทำงานและผู้เกี่ยวข้องได้รับข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรกำหนดปฏิทินการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมและประกาศหรือจัดประชุมชี้แจงเพื่อแจ้งให้หน่วยงานและผู้รับผิดชอบโครงการได้รับทราบและนำไปปฏิบัติได้ทันช่วงเวลา 2) ปรับปรุงแบบฟอร์มให้เหมาะสมกับความต้องการใช้งานโดยยังคงเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมตามรูปแบบของการจัดข้อเสนอโครงการ 3) จัดทำแผนแม่บทการบริการวิชาการแก่สังคมในระยะ 3-5 ปี เพื่อใช้เป็นกรอบหรือทิศทาง และกำหนดกลุ่มเป้าหมายการให้บริการวิชาการแก่สังคมให้ชัดเจนสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยและของรัฐบาล ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์โดยการถ่ายทอดหรือถอดโครงการจากแผนแม่บทดังกล่าวมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ 4) กำหนดหลักเกณฑ์หรือมาตรการในการพิจารณาอนุมัติโครงการและงบประมาณสำหรับบุคลากรให้ชัดเจน โดยควรมีการติดตามตรวจสอบการเสนอขออนุมัติโครงการให้ครอบคลุมทุกแผนงาน และมีการจัดลำดับความสำคัญตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และข้อสุดท้ายคือ ควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน ท้องถิ่น เพื่อร่วมกันเสนอทิศทางการบริการวิชาการแก่สังคมที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติมอีก 2 ประการคือ 1) ควรกำหนดให้มีหน่วยงานรองรับภารกิจด้านบริการวิชาการโดยตรงเพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และ 2) ควรพัฒนาหรือปรับปรุงแบบฟอร์มการจัดทำคำขอ ตามแบบ ผด.บส.1 ในระบบ e-Social โดยลดขั้นตอนและความซับซ้อนของเมนูเพื่อสะดวกต่อผู้ใช้ระบบ และจัดทำคู่มือการใช้ระบบเผยแพร่ให้กับหน่วยงานและผู้รับผิดชอบโครงการ รวมทั้งจัดการอบรมให้กับบุคลากรที่ประสงค์จะดำเนินโครงการบริการวิชาการสังคม

2.3.4) การวิเคราะห์ SWOT และการจัดทำกลยุทธ์โครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย

ในการจัดทำโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยในช่วงก่อนที่มหาวิทยาลัยจะได้จัดทำแผนแม่บทบริการวิชาการแก่สังคม มสธ. ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2558- 2562) นั้น

คณะทำงานเพื่อพิจารณาโครงการและติดตามผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (เงินแผ่นดิน) (คณะทำงานฯ) พิจารณากำหนดแผนแม่บทบริการวิชาการแก่สังคม จำนวนแผนและกรอบวงเงินจัดสรรสำหรับแต่ละแผนงานเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมเป็นรายปีตามที่งานจัดทำงบประมาณและบริหารต้นทุน กองแผนงาน ในบทบาทผู้ทำงานและเลขานุการนำเสนอ ต่อมาเมื่อมหาวิทยาลัยได้จัดทำแผนแม่บทบริการวิชาการ มสธ. ระยะ 5 ปี ได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานโดยการเวียนให้หน่วยงานต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยพิจารณา เพิ่มเติม/ปรับปรุงผลการวิเคราะห์ SWOT จากที่เคยได้มีการวิเคราะห์ไว้ในคราวการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ มสธ. 5 ปี (พ.ศ. 2556 -2560) ในพันธกิจที่ 3 : บริการวิชาการ โดยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ชุมชนและองค์กรสถาบันในสังคม เพื่อนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และสังคมฐานความรู้ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริการวิชาการแก่สังคมทั้งสภาพแวดล้อมภายใน ที่ประกอบด้วย จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) และสภาพแวดล้อมภายนอก ที่ประกอบด้วย โอกาส (Opportunity) ข้อยกจำกัด (Threat) และใช้เทคนิค TOWS Matrix ในการกำหนดกลยุทธ์การจัดบริการวิชาการแก่สังคม ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (แผนแม่บทบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2558 – 2562) : 28-32) เป็นดังนี้

จุดแข็ง (Strength)

- 1) มีแผนงานเพื่อใช้เป็นกรอบในการเสนอโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (เงินแผ่นดิน) อย่างเป็นระบบ
- 2) มีคณาจารย์ประจำที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการจัดบริการวิชาการแก่สังคม ชุมชนและท้องถิ่น
- 3) มีระบบกลไกกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานและการใช้งบประมาณการบริการสังคม (เงินแผ่นดิน) ที่ชัดเจน
- 4) มีการนำกลไกการให้บริการวิชาการแก่สังคมมาใช้ในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบ เช่น โครงการสัมฤทธิ์บัตร หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น อุทยานการศึกษา ศูนย์เรียนรู้ทางไกลเศรษฐกิจพอเพียง
- 5) มีการบริการวิชาการแก่สังคมที่หลากหลายทั้งแบบเผชิญหน้า และการใช้สื่อที่ครอบคลุมทั่วถึงกลุ่มต่าง ๆ และประชาชนจำนวนมากทั้งในส่วนที่มหาวิทยาลัยดำเนินการโดยตรงและความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก
- 6) มีเว็บไซต์บริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย
- 7) มีคณะทำงานบริการวิชาการแก่สังคมระดับมหาวิทยาลัย (เงินแผ่นดิน) ในการกำหนดนโยบาย แผน หลักเกณฑ์และแนวทางการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมในแต่ละปี

- 8) มีการจัดทำหนังสือสรุปผลงานการให้บริการวิชาการแก่สังคม (เงินแผ่นดิน) ทุกปีสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานได้
- 9) มีคณะกรรมการที่ปรึกษาภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการ / กิจกรรมการให้บริการวิชาการแก่สังคม
- 10) มีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐ และเอกชน ชุมชน ท้องถิ่นในการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม
- 11) มีการใช้งบประมาณแผ่นดินอย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินโครงการ / กิจกรรมการให้บริการวิชาการแก่สังคมทั่วประเทศ โดยเฉลี่ยปีละมากกว่า 100 โครงการทั่วประเทศ
- 12) มีช่อง STOU Channel เผยแพร่ความรู้ที่หลากหลายของแต่ละสาขาวิชา ในการให้บริการวิชาการแก่สังคม

จุดอ่อน (Weakness)

- 1) โครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างยังมีจำนวนไม่มาก
- 2) มีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านบริการวิชาการแก่สังคมทำให้มีข้อจำกัดในการบูรณาการด้านบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย
- 3) การสื่อสารประชาสัมพันธ์โครงการบริการวิชาการแก่สังคมยังอยู่ในวงจำกัด ไม่เป็นที่แพร่หลายสำหรับองค์กรภาครัฐ เอกชน ชุมชน และท้องถิ่น
- 4) ยังไม่มีระบบฐานข้อมูลและประมวลผลงานบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย
- 5) ขั้นตอนการใช้และเบิกจ่ายงบประมาณโครงการบริการวิชาการแก่สังคม (เงินแผ่นดิน) ซับซ้อนและยุ่งยาก
- 6) เครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐ และเอกชน ชุมชน และท้องถิ่น ในการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่มีความต่อเนื่องยังมีจำนวนน้อย
- 7) ยังมีข้อจำกัดในเรื่องสถานที่การฝึก/จัดแสดง/สาธิต หรืออบรมเชิงปฏิบัติโครงการบริการวิชาการแก่สังคม

โอกาส (Opportunity)

- 1) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเป็นโอกาสในการพัฒนาการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน โดยไม่มีข้อจำกัดด้านสถานที่และเวลาในการศึกษาเพื่อรับการบริการวิชาการ

- 2) การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลาง รวมทั้งภูมิภาคเอเชีย เป็นโอกาสในการพัฒนาสถาบันการศึกษาสู่สากลในการให้บริการวิชาการ
- 3) มีการรวมตัวกันของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นโอกาสในการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคราชการ และภาคเอกชน สถานประกอบการ ตลอดจนสร้างพันธมิตรระหว่างสถาบันอุดมศึกษาด้วยกัน ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ในการแลกเปลี่ยนทรัพยากรทั้งนักศึกษา คณาจารย์และเทคโนโลยีทางการศึกษา การใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดในการบริการวิชาการ
- 4) กลุ่มประชาชน นักเรียน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีทัศนคติที่ดี กับมหาวิทยาลัย จึงเป็นโอกาสปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ รวมถึงการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เช่น การฝึกอบรมเป็นในลักษณะโครงการความร่วมมือกับหน่วยงาน หรือสถานประกอบการต่าง ๆ เป็นกรณีเฉพาะ
- 5) การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง เป็นโอกาสให้มหาวิทยาลัยกำหนด นโยบายให้สอดคล้องกับการปฏิรูป โดยให้ครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนให้ความสำคัญ ต่อภารกิจการให้บริการวิชาการ ซึ่งมหาวิทยาลัยควรปฏิรูปให้มีความก้าวหน้าสามารถแข่งขันได้กับสถาบันการศึกษาอื่นโดยเน้นการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 6) กฎระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นเป็นโอกาสในการส่งเสริมความร่วมมือด้าน บริการวิชาการระหว่างท้องถิ่นกับสถาบันเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จังหวัด และกลุ่มจังหวัด ในบทบาทที่ท้องถิ่นยังมีข้อจำกัด
- 7) นโยบายของรัฐบาลเห็นความสำคัญในการให้บริการวิชาการแก่สังคม โดยการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง
- 8) การเปิดเสรีในสาขาการค้าบริการ และการลงทุน เป็นโอกาสในการพัฒนา คุณภาพมาตรฐานฝีมือแรงงานให้มีทักษะความสามารถที่หลากหลาย เช่น ความรู้ด้านเทคโนโลยีทักษะภาษาต่างประเทศ และการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพ การบริการทางการแพทย์
- 9) สังคมไทยให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นโอกาสให้เกิด รูปแบบกิจการเพื่อสังคมเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน

- 10) กระทรวงการคลังมีการขึ้นทะเบียนให้กับหน่วยงานของมหาวิทยาลัย/สถาบันเพื่อเป็นที่ปรึกษาด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการวิจัยให้แก่องค์กรภาครัฐ และเอกชนต่าง ๆ
- 11) มีการขยายแหล่งชุมชนบริเวณรอบที่ทำการมหาวิทยาลัย ทำให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเพิ่มบทบาทในการเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับชุมชน ท้องถิ่น และสังคม

อุปสรรค (Threat)

- 1) มีการแข่งขันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งขยายการให้บริการวิชาการแก่สังคมไปยังกลุ่มเป้าหมายใหม่ ๆ มีมากขึ้น
- 2) เสถียรภาพทางการเมืองลดลง เนื่องจากความไม่สงบสุขและความขัดแย้งภายในประเทศการคอร์รัปชันกระจายวงกว้าง กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความเชื่อมั่นและการตัดสินใจของนักลงทุน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศและเกิดภาวะการว่างงานในอนาคต
- 3) โครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่เน้นการส่งออก และการใช้แรงงานราคาถูก ขาดการใช้เทคโนโลยีความรู้ นวัตกรรมในกระบวนการผลิต ส่งผลให้ประเทศไทยขาดเสถียรภาพ และเป็นอุปสรรคในการยกระดับความสามารถของแรงงานในการแข่งขัน และขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้ในระยะยาว
- 4) กฎหมาย และข้อบังคับทางวิชาชีพทำให้เกิดข้อจำกัดในการให้บริการวิชาการองค์ความรู้บางด้านแก่สังคม ซึ่งองค์ความรู้เหล่านี้เมื่อนำมาต่อยอดอาจจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการนำไปปฏิบัติต่อของชุมชน ท้องถิ่น และสังคมได้ในระยะยาว

เมื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและได้ข้อมูลเกี่ยวกับจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และข้อจำกัด (Threat) แล้วใช้เทคนิค TOWS Matrix มากำหนดเป็นกลยุทธ์ ซึ่งมีกลยุทธ์บางข้อใช้กลยุทธ์ของแผนยุทธศาสตร์มสธ. ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2556 -2560) เนื่องจากผลการวิเคราะห์ SWOT ไม่เปลี่ยนแปลงจากปี 2556 กลยุทธ์บางข้อปรับปรุงถ้อยคำจากเดิม และมีการเพิ่มกลยุทธ์ขึ้นใหม่ตามผลการวิเคราะห์ SWOT ในครั้งนี้ด้วย รวมจำนวนกลยุทธ์ทั้งสิ้นมี 11 กลยุทธ์ ทั้งนี้ อยู่ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ 1 ประเด็น และผลักดันความสำเร็จ 1 เป้าประสงค์ ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
<p>ข้อ 1. พัฒนาคุณภาพการให้บริการวิชาการ วิชาชีพแก่สังคม</p>	<p>ข้อ 1.1 เพื่อบริการวิชาการ วิชาชีพแก่สังคมเพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้</p>	<p>ข้อ 1.1.1 เพิ่มประสิทธิภาพระบบ กลไกงานบริหารโครงการบริการ วิชาการของมหาวิทยาลัยให้เป็น ระบบและสอดคล้องกับเกณฑ์ คุณภาพการศึกษา</p> <p>ข้อ 1.1.2 ส่งเสริมการ ประชาสัมพันธ์โครงการบริการ วิชาการแก่สังคม และ เผยแพร่ ผลงานบทความ การให้บริการ วิชาการ วิชาชีพ ที่เป็นประโยชน์ใน การดำรงชีวิตและการเรียนรู้ของ ประชาชนโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ</p> <p>ข้อ 1.1.3 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ของ มหาวิทยาลัยและอุทยานการศึกษาให้ เป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัยและ แหล่งเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต</p>
		<p>ข้อ 1.1.4 สนับสนุน ส่งเสริมการจัด โครงการบริการวิชาการ ที่ตอบ สอนง ต่อการพัฒนาประเทศและเป็น ประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม</p> <p>ข้อ 1.1.5 สนับสนุน ส่งเสริมการจัด โครงการบริการวิชาการที่เน้นพัฒนา ทักษะที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ด้วย ตนเอง</p> <p>ข้อ 1.1.6 สนับสนุน ส่งเสริมการจัด โครงการบริการวิชาการที่เน้นพัฒนา คุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพใจ อารมณ์ และสังคม</p> <p>ข้อ 1.1.7 ส่งเสริมการจัด หรือ ให้บริการวิชาการร่วมกับเครือข่าย ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้ง</p>

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
		<p>ภาครัฐเอกชน ชุมชน ท้องถิ่น ให้มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง</p> <p>ข้อ 1.1.8 ส่งเสริม สนับสนุน ให้หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยทั้งสาขาวิชา สำนัก สถาบัน และศูนย์วิทย์พัฒนา มสธ. จัดทำโครงการบริการวิชาการแก่สังคมอย่างต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืน</p> <p>ข้อ 1.1.9 สนับสนุน ส่งเสริมการจัดโครงการบริการวิชาการเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p> <p>ข้อ 1.1.10 สนับสนุน ส่งเสริมการจัดโครงการบริการวิชาการ /โครงการฝึกอบรม ที่เน้นทักษะด้านวิชาชีพเพื่อการหารายได้/พึ่งพาตนเอง</p> <p>ข้อ 1.1.11 วิเคราะห์คู่แข่ง และเพิ่มหลักสูตรฝึกอบรมที่เป็นหลักสูตรแบบพรีเมียม รมรงค์เจาะกลุ่มเป้าหมายเชิงรุก</p>

3. แนวคิดการประเมินโครงการ

3.1 ความหมายของการประเมินโครงการ

ในการนิยามคำว่า การประเมินนั้น มีนักวิชาการได้นิยามโดยมีแนวคิดที่หลากหลาย ได้แก่ เป็นการวางแผน การรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลสำหรับเป็นทางเลือกในการตัดสินใจ (เมเรนส์และเลแมนน์ Mehrens and Lehmann, 1978, pp. 16) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพและคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมิน (อีเบลและไฟริสไบย์ Ebel and Frisbie, 1986, pp. 13) ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับการนิยามของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553, น. 20 - 21) ที่ได้ให้ความหมายการประเมินว่า หมายถึง กระบวนการใช้ดุลยพินิจ และ/หรือค่านิยมและข้อจำกัดต่างๆ ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการเปรียบเทียบผลที่วัดได้กับเกณฑ์ที่กำหนด (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2555, น. 66 - 69)

สุพักตร์ พิบูลย์ (2544, น. 6 -7) ได้จัดกลุ่มแนวคิดของนักการประเมินที่สะท้อนถึงนิยามหรือความหมายของการประเมินที่แตกต่างกันที่สำคัญๆ 4 กลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับพัฒนาการของ

ความหมายของการประเมินดังที่ ศิริชัย กาญจนวาสี (2562) เสนอไว้ กล่าวคือกลุ่มแนวคิดที่ 1 มองการประเมินเสมือนกับการวัดผลหรือเทียบเท่ากับการวัดผล กลุ่มแนวคิดที่ 2 มองการประเมิน ว่าเป็นการให้บริการ โดยเห็นว่า การประเมินเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล และการใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้ใช้ผลการประเมิน กลุ่มแนวคิดที่ 3 มองการประเมิน ว่าเป็นการตัดสินคุณค่าของสิ่งต่างๆ และกลุ่มแนวคิดที่ 4 มองการประเมินในลักษณะของการรวมแนวคิดที่ 1 และ 3 เข้าด้วยกัน ซึ่งตามแนวคิดที่ 4 ถือว่า เป็นแนวคิดในการประเมินที่สมบูรณ์โดยได้นิยามว่า การประเมินเป็นกระบวนการที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล และตัดสินคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด หากการประเมินใดมีความครบถ้วนสมบูรณ์ในด้านการวัด และด้านเกณฑ์การตัดสินคุณค่า จะส่งผลให้การประเมินมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือมากขึ้น นักการศึกษาหลายคนได้ให้ความหมายของการประเมินแบบสั้นว่า การประเมิน คือการตีค่าของสิ่งต่างๆ โดยเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

สมพิศ สุขแสน (2545, น. 2) กล่าวว่า การประเมินผลโครงการ หมายถึง กระบวนการที่มุ่งแสวงหาคำตอบว่านโยบาย/แผนงาน/โครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด โดยมีมาตรฐานและเครื่องมือในการวัดที่แม่นยำและเชื่อถือได้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2552, น. 21 - 22) กล่าวว่า ความหมายของการประเมินได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเริ่มต้นจากความเข้าใจที่การประเมินเป็นสิ่งเดียวกับการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (Measurement - oriented) การประเมินเป็นกระบวนการศึกษาสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย (Research - oriented) การประเมินเป็นการตรวจสอบการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (Objectives oriented) การประเมินเป็นการช่วยเสนอสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (Decision - oriented) การประเมินเป็นการช่วยเสนอสารสนเทศแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายด้วยการบรรยายอย่างลุ่มลึก (Description - oriented) และการประเมินเป็นการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน (Judgment - oriented) การสืบทอดและพัฒนาขึ้นมาอย่างต่อเนื่องทำให้ความหมายของการประเมินมีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การประเมินในอนาคตน่าจะขยับสภาพให้มีความหมายและบทบาทต่อสังคมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเป็นสารสนเทศเชิงคุณค่าที่สนับสนุนการเจรจาต่อรองเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้บรรลุถึงเอกภาพของความคิด แนวทาง และข้อสรุปทางการเมืองและเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกันของสังคม

สมหวัง พิทยานุวัฒน์ (2549, น. 11, 19 - 20) กล่าวว่า ความหมายของการวัดและประเมิน (evaluation) หรือระเบียบวิธีวิจัยเชิงประเมิน มีผู้ให้คำนิยามต่าง ๆ กันแล้วแต่จุดเน้นที่ต้องการ ไม่ว่าจะนิยามอะไร การประเมินก็มีส่วนเกี่ยวกับการวัด (measurement) เป็นอย่างมาก และได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการหมายถึง กระบวนการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ และผลงานของโครงการ กระบวนการที่ใช้อาจดำเนินการในช่วงก่อนเริ่มโครงการ ระหว่างโครงการดำเนินอยู่ หรือหลังจากโครงการสิ้นสุดแล้ว ทั้งนี้ แล้วแต่เจตย์และระบบคิด ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดแบบของการประเมินที่เหมาะสม การประเมินโครงการตรงกับภาษาอังกฤษว่า Project

Evaluation ซึ่งแตกต่างจาก Project Appraisal ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ตีค่าของตัวโครงการ โดยยังไม่มี การนำโครงการสู่ปฏิบัติ และแตกต่างจาก Project Feasibility ซึ่งเป็นการศึกษาความเป็นไปได้ของ โครงการก่อนตัดสินใจที่จะดำเนินการ และอาจมีการศึกษานำร่อง (Pilot Study) เพื่อศึกษาความเป็น ไปได้ของโครงการก่อนที่จะขยายโครงการเต็มรูปแบบต่อไป

สมคิด พรหมจ้อย (2550, น. 37) ให้ความหมายว่า การประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบ ความก้าวหน้าของโครงการหรือแผนงานตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงานนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด การประเมินผลเป็นกระบวนการบ่งชี้ถึงคุณค่าของโครงการ/แผนงาน กล่าวคือ แผนงาน/โครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วได้ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการและแผนงานหรือไม่ เพียงใด ทำได้ทั้งการประเมินก่อนเริ่มโครงการ การประเมินกำลังดำเนินการอยู่และการประเมินผล แผนงาน/โครงการหลังจากการดำเนินงานได้สิ้นสุดแล้ว

พิสนุ พงศ์ศรี (2551, น. 4) กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่า ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยการนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

ศิริชัย กาญจนวาสิ (2562, น. 14 - 21) ได้วิเคราะห์และนำเสนอพัฒนาของ ความหมาย ของการประเมินที่นักประเมินได้ให้ไว้ สรุปได้ดังนี้

1) การประเมิน = การวัด เป็นการมองการประเมินเหมือนกับการวัดผล หรือเทียบเท่ากับ การวัดผลซึ่งอยู่ในช่วง ค.ศ. 1920 – 1930 มีข้อดีในแง่ทำให้การประเมินเกี่ยวข้องและพัฒนาอยู่กับ หลักการทางวิทยาศาสตร์ของการวัด ซึ่งเน้นความเป็นปรนัย ความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือ แต่ ก็มีผลเสียที่ตามมา คือ การประเมินผูกติดกับการตีความหมายของคะแนนที่ได้รับจากเครื่องมือมาก เกินไป ทำให้มองข้ามตัวแปรที่สำคัญบางตัวที่ไม่สามารถวัดในเชิงปริมาณได้ เช่น การจัดองค์การ การ ประสานงาน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ภายในและภายนอกองค์การ เป็นต้น

2) การประเมิน = การวิจัยประยุกต์ ด้วยเหตุที่กิจกรรมการประเมินมีลักษณะใกล้เคียง กับกิจกรรมการวิจัยเป็นอย่างมากทั้งในแง่ความผูกพันอย่างลึกซึ้งต่อระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การออกแบบเครื่องมือวิจัย และการวิเคราะห์ จึงมีการมองว่าการประเมินเป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ หรือการวิจัยประยุกต์ ทำให้มีข้อได้เปรียบที่นักประเมินสามารถนำจุดเด่นของระเบียบวิธีวิจัยมาใช้ เป็นแนวทางของวิธีการประเมินได้ เช่น การกำหนดและทดสอบสมมติฐาน การออกแบบการวิจัย การ ทดสอบทางสถิติ เป็นต้น ซึ่งทำให้ผลการประเมินมีความน่าเชื่อถือ

3) การประเมิน = การตรวจสอบความสอดคล้อง การให้ความหมายในลักษณะนี้เกิดขึ้น จากประสบการณ์การประเมินโครงการมัธยมศึกษาของสหรัฐอเมริกาติดต่อกันเป็นเวลา 8 ปี ของ Ralph W. Tyler ทำให้เกิดความหมายการประเมินว่า หมายถึง กระบวนการตรวจสอบความ สอดคล้องระหว่าง “ผลที่ได้กับวัตถุประสงค์ที่กำหนด” ซึ่งเป็นความหมายที่ได้รับการยอมรับอย่าง แพร่หลาย และมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อวงการประเมินผลจนถึงปัจจุบัน ข้อดีของการให้ความหมาย ประเมินดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้จัดทำโครงการเกิดความตื่นตัวในการเขียนวัตถุประสงค์ของโครงการให้มี

ความชัดเจนในเชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ การประเมินโครงการตามนิยามนี้จะให้ความสำคัญกับประสิทธิผลหรือผลลัพธ์ของโครงการ จึงมีข้อจำกัดที่ทำให้มองข้ามการประเมินประสิทธิภาพของโครงการ ตลอดจนผลข้างเคียงหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

4) การประเมิน = การช่วยตัดสินใจ ในช่วงทศวรรษ 19 ความหมายของการประเมินขยายขอบเขตกว้างขวางมากขึ้นกว่าเป็นตรวจสอบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยเป็นการแสวงหาสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจดำเนินการต่างๆ ของผู้บริหาร ซึ่งเกิดจากการให้ความหมายของครอนบาค (Cronbach, 1993 ; Alkin, 1999) และสตัฟเฟิลบีมกับคณะ (Stufflebeam & other, 1991) ที่เห็นว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการระบุและเสนอสารสนเทศเพื่อช่วยการตัดสินใจเลือกทางเลือก วิธีการดำเนินงานที่เหมาะสม การให้ความหมายประเมินเช่นนี้ มีข้อดีทำให้มองเห็นหน้าที่หนึ่งของการประเมิน คือ การเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหาร ซึ่งจะทำให้เกิดการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล แต่มีข้อจำกัดอยู่ที่ยังขาดความชัดเจนของเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการประเมินที่แท้จริงว่าอยู่ที่ใด และมีผู้โต้แย้งว่าการเน้นเฉพาะสารสนเทศต่อผู้บริหารนั้นทำให้แคบ และเป็นการให้ความสำคัญกับบุคคลเพียงกลุ่มเดียวทุกๆ ที่มีกลุ่มบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับโครงการที่ควรจะได้รับประโยชน์จากสารสนเทศของการประเมินเช่นเดียวกัน

5) การประเมิน = การบรรยายอย่างลุ่มลึก รอบด้าน ความหมายนี้ได้รับอิทธิพลอย่างสูงจากแนวคิดของสเตค (Stake, 1997, 1998; Stake & Fasseley, 1998) ซึ่งเน้นกิจกรรมการประเมินที่ “การบรรยายอย่างลุ่มลึก” เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สนองความต้องการและความสนใจของผู้ใช้ ส่วนการตัดสินใจคุณค่าให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ใช้สารสนเทศเป็นสำคัญ การบรรยายอย่างลุ่มลึก ในที่นี้หมายถึง การบรรยายความสัมพันธ์และความสอดคล้องของสิ่งที่คาดหวัง สิ่งที่เกิดขึ้นจริง และเกณฑ์มาตรฐานของโครงการ ให้ครอบคลุมสิ่งที่มุ่งประเมิน เพื่อให้เกิดการบรรยายอย่างลุ่มลึก ซึ่งสเตคเสนอแนะให้ใช้การศึกษาเฉพาะกรณี (case study)

6) การประเมิน = การตัดสินใจคุณค่า หมายถึง การตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมินเกิดจากแนวคิดของสกริฟเวน (Scriven, 1997) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน การประเมินตามนัยความหมายนี้ได้มีการนำไปใช้โดยมีรูปแบบแตกต่างกัน เช่น การตัดสินใจคุณค่าโดยผู้เชี่ยวชาญ การตัดสินใจคุณค่าตามมาตรฐานวิชาชีพ เป็นต้น มีข้อดีทำให้ภาพการประเมินมีความสมบูรณ์ขึ้นในแง่บทบาทของการวัด การบรรยายและการตัดสินใจคุณค่า ถ้าผู้ประเมินมีประสบการณ์ก็จะทำให้ผลการประเมินน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์อย่างมาก แต่ถ้าผู้ประเมินขาดคุณสมบัติ อาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความเที่ยงตรงของข้อมูลได้ และความเหมาะสมของเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจ

พงค์เทพ จิระโร (2554, น. 3 – 7) กล่าวว่า การประเมินโครงการ (project evaluation) หมายถึง กระบวนการวัดตัวบ่งชี้คุณภาพโครงการที่กำหนดไว้ และการนำเกณฑ์ (criterion) มาเทียบกับผลการวัด ทำให้ได้ผลการประเมินที่นำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการ หรือนำไปสู่การตัดสินใจ (judgment) ในการดำเนินโครงการ

โดยสรุป การประเมินโครงการในการวิจัยนี้หมายถึง กระบวนการการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ และผลงานของโครงการเพื่อพิจารณาผลสำเร็จว่าได้ดำเนินการได้ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ เพียงใด

3.2 จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการประเมินโครงการ

สุวิมล ติรกานันท์ (2545, น. 1) กล่าวว่า สภาพการดำเนินงานในปัจจุบันมีลักษณะเป็นแผนงานโครงการต่าง ๆ ประกอบเข้าด้วยกัน จึงมีความจำเป็นต้องใช้การประเมินเพื่อตรวจสอบผลที่ได้จากโครงการเหล่านั้น ทำให้การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงาน ผลที่ได้จากการประเมินจะถูกนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข การขยายขอบเขต หรือยุติโครงการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ผลการประเมินนั้น

สมพิศ สุขแสน (2557) กล่าวว่า การบริหารแนวใหม่หรือการบริหารในระบบเปิด (Open System) นั้นถือว่าการประเมินผลเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากซึ่งจุดมุ่งหมายของการประเมินผลโครงการมีดังนี้

1) เพื่อสนับสนุนหรือยกเลิก การประเมินผลจะเป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจว่าควรจะยกเลิกโครงการหรือสนับสนุนให้มีการขยายผลต่อไป โดยเฉพาะการมีโครงการใหม่ ๆ ยังมิได้จัดทำในรูปของโครงการทดลอง (Experimental) ซึ่งมีโอกาสจะผิดพลาดหรือล้มเหลวได้ง่าย ความล้มเหลวของโครงการจึงมิใช่ความล้มเหลวของผู้บริหารเสมอไป ดังนั้นถ้าเราประเมินผลแล้วโครงการนั้นสำเร็จตามที่กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้ก็ควรดำเนินการต่อไป แต่ถ้าประเมินผลแล้วโครงการนั้นมีปัญหา หรือมีผลกระทบเชิงลบมากกว่า เราก็ควรยกเลิกไป

2) เพื่อทราบถึงความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามโครงการ ว่าเป็นไปตามที่กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย หรือกฎเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้เพียงใด

3) เพื่อปรับปรุงงาน ถ้าเรานำโครงการไปปฏิบัติแล้ว พบว่าบางโครงการไม่ได้เสียทั้งหมด แต่ก็ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ เราควรนำโครงการนั้นมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น โดยพิจารณาว่าโครงการนั้นบกพร่องในเรื่องใด เช่น ขาดความร่วมมือของประชาชน ขัดต่อค่านิยมของประชาชน ขาดการประชาสัมพันธ์ หรือสมรรถนะขององค์การที่รับผิดชอบต่ำ เมื่อเราทราบผลของการประเมินผล เราก็จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ตรงประเด็น

4) เพื่อศึกษาทางเลือก (Alternative) โดยปกติในการนำโครงการไปปฏิบัตินั้น ผู้บริหารโครงการจะพยายามแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด จากทางเลือกอย่างน้อย 2 ทางเลือก ดังนั้นการประเมินผลจะเป็นการเปรียบเทียบทางเลือก ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกทางเลือกใดปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงให้น้อยลง

5) เพื่อขยายผล ในการนำโครงการไปปฏิบัติ ถ้าเราไม่มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เราอาจจะไม่ทราบถึงความสำเร็จของโครงการ แต่ถ้าเราประเมินผลโครงการเป็นระยะสม่ำเสมอผลปรากฏว่าโครงการนั้นบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดวัตถุประสงค์ เราก็ควรจะขยายผล

โครงการนั้นต่อไป แต่การขยายผลนั้นมิได้หมายความว่า จะขยายไปได้ทุกพื้นที่ การขยายผลต้องคำนึงถึง มิติของประชากร เวลา สถานที่ สถานการณ์ต่าง ๆ เช่น โครงการปลูกพืชเมืองหนาวจะประสบความสำเร็จ ดีในพื้นที่ภาคเหนือ แต่ถ้าขยายผลไปยังภูมิภาคอื่นอาจไม่ได้ผลดีเสมอไป เพราะต้องคำนึงถึง ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เชื้อชาติ ค่านิยม ฯลฯ ดังนั้นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ สิ่งที่น่าไปในพื้นที่ หนึ่งอาจได้ผลดี แต่นำไปขยายผลในพื้นที่หนึ่งอาจไม่ได้ผล หรือ สิ่งที่เคยทำได้ผลดีในช่วงเวลาหนึ่ง อาจจะได้ผลดีในอีกช่วงเวลาหนึ่ง

สมคิด พรหมจ้อย (2550: 37) กล่าวว่า การประเมินโครงการช่วยให้กำหนดวัตถุประสงค์ ประสงค์ เป้าหมายและมาตรการตลอดทั้งวิธีการประเมินได้รับการตรวจสอบ วิเคราะห์อย่างละเอียดจาก ผู้บริหารและผู้ประเมินที่สามารถนำไปปฏิบัติได้โดยใช้ทรัพยากรที่กำหนดไว้อย่างคุ้มค่า เหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ทำให้ผู้บริหารทราบถึงอุปสรรคข้อดี ข้อเสียความเป็นไปได้ และตัดสินใจว่าจะดำเนินการต่อหรือยุติโครงการ

พงศ์เทพ จิระโร (2554, น. 3 – 8) ได้กล่าวถึง การประเมินโครงการที่มีความถูกต้อง มี กระบวนการที่เชื่อถือได้จะทำให้ผู้ใช้ผลการประเมินมีสารสนเทศในการปรับปรุงคุณภาพโครงการหรือ ตัดสินใจในการดำเนินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยงต่างๆ อันอาจเกิดขึ้นจากการ ดำเนินโครงการ ตลอดจนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณและปัจจัยนำเข้าอื่นๆ ให้มี ประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ ในการประเมินโครงการแต่ละโครงการจะมีความสำคัญตามบริบทของการ ประเมินครานั้นๆ ซึ่งความสำคัญดังกล่าวจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การประเมินและระยะเวลา หรือห้วงเวลาที่ทำการประเมิน

กล่าวโดยสรุปจากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น การประเมินโครงการมีความสำคัญ เนื่องจาก (1) เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการที่จะช่วยให้ได้รับข้อมูลในการนำไปปรับแก้ไข ระบบ กลไกและกิจกรรม รวมทั้งช่วยให้ได้รับข้อมูลเพื่อตัดสินใจในการดำเนินโครงการได้อย่างมี ประสิทธิภาพ (2) ลดความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ และ (3) เพิ่มประสิทธิภาพ การใช้งบประมาณและปัจจัยนำเข้าอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

สำหรับการวิจัยนี้ การประเมินเป็นกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ โครงการบริการวิชาการสังคมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตีค่าหรือตัดสินคุณค่าของโครงการ บริการวิชาการสังคมโดยเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนดในลักษณะของผลผลิตและ ผลลัพธ์เพื่อตอบตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา สมศ. และเนื่องจากการ ดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยในช่วงระยะเวลา 2558 – 2560 สามารถแบ่งได้เป็นการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมก่อนและหลังจากมหาวิทยาลัย จัดทำแผนแม่บทบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย ระยะ 5 ปี โดยระยะเวลาก่อนมีแผนแม่บท บริการวิชาการฯ ระยะ 5 ปี มีช่วงเวลาคครอบคลุมการดำเนินงานระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2556- 2558 และช่วงเวลาภายหลังจากมีแผนแม่บทการบริการวิชาการฯ ระยะ 5 ปี แล้ว มีช่วงเวลา

ครอบคลุมการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมในการวิจัยครั้งนี้ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – 2560 ดังนั้น ในช่วงก่อนมีแผนแม่บทฯ ระยะ 5 ปี จึงได้ศึกษาประเมินการดำเนินโครงการเทียบผลและเป้าหมายที่กำหนดตามแต่ละปีงบประมาณ และช่วงหลังจากที่มีแผนแม่บทฯ ระยะ 5 ปีแล้ว จะได้ศึกษาประเมินการดำเนินโครงการเทียบผลและเป้าหมายที่กำหนดตามปีงบประมาณ และเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดในพันธกิจที่ 3 : บริการวิชาการโดยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ชุมชน และองค์กรสถาบันในสังคม เพื่อนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมฐานความรู้

3.3 รูปแบบการประเมินโครงการ

สุวิมล ติรภานันท์ (2545, น. 9 - 10) กล่าวว่า การประเมินเป็นสิ่งที่จะต้องควบคู่ไปกับการดำเนินโครงการ นับตั้งแต่การเลือกโครงการ การวางแผนโครงการ การดำเนินงานตามโครงการ จนถึงการประเมินผลสุดท้ายของโครงการ ชนิดของการประเมินโครงการจะแตกต่างกันไปตามช่วงเวลาของการประเมิน

พิสนุ พงศ์ศรี (2549, น. 70) สรุปไว้ว่า รูปแบบการประเมินมีอย่างหลากหลาย ตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน รูปแบบเกือบทั้งหมดพัฒนามาโดยนักวิชาการต่างประเทศ ซึ่งคนไทยได้พยายามนำรูปแบบการประเมินเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น สำหรับรูปแบบการประเมินที่มีอิทธิพลและได้รับความนิยมนำมาใช้กันมากมี 4 รูปแบบคือ รูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายของไทเลอร์ (Tyler) รูปแบบสนองความต้องการของ สเตค (Stake) รูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจแบบชิปป์ ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และรูปแบบการประเมินประสิทธิภาพการอบรมของเคิร์กแพททริก (Kirkpatrick)

สมคิด พรหมจ้อย (2550, น. 49-50) กล่าวถึง รูปแบบการประเมินโครงการคือกรอบความคิดหรือแบบแผนในการประเมินที่แสดงให้เห็นถึงรายการที่ควรประเมิน หรือกระบวนการของการประเมิน ซึ่งมีการเสนอแนะว่าในการประเมินแต่ละรายการแต่ละเรื่อง ควรพิจารณาหรือตรวจสอบอย่างไร โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1) รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective Based Model) เป็นรูปแบบที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังได้เกิดขึ้นหรือไม่ หรือประเมินโดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายเป็นหลัก โดยดูว่าผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler, 1943) ครอนบาค (Cronbach, 1973) และเคิร์กแพททริก (Kirkpatrick)

2) รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจคุณค่า (Judgmental Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศสำหรับกำหนดและวินิจฉัยคุณค่าของโครงการนั้นได้แก่ รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake, 1967) สคริฟเวน (Scriven, 1967) โพรวัส (Provus, 1971)

3) รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision-Oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ เพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง ได้แก่ รูปแบบการประเมินของเวลช์ (Welch: 1967) สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam: CIPP, 1968) อัลคิน (Alkin, 1967)

การประเมินโครงการมีหลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก เช่น จำแนกโดยใช้ช่วงระยะเวลาของการบริหาร วัตถุประสงค์ของการประเมิน วิธีการ และรูปแบบการประเมิน มาบ่งบอกถึงประเภทของการประเมิน ในที่นี้จะให้เกณฑ์ในการจำแนกประเภทของการประเมินโครงการ 5 เกณฑ์ ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2555, น. 66 - 69)

- 1) การจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน
- 2) การจำแนกตามหลักที่ยึดในการประเมิน
- 3) การจำแนกตามช่วงระยะเวลาการบริหารโครงการ
- 4) การจำแนกตามสิ่งที่ถูกประเมิน
- 5) การจำแนกตามผู้ประเมิน

การจำแนกประเภทของการประเมินโครงการตามเกณฑ์ดังกล่าว มีสาระสำคัญดังนี้

- 1) การจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน แบ่งการประเมินเป็น 2 ประเภท คือ
  - 1.1) การประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) เป็นการประเมินขณะที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ โดยมุ่งตรวจสอบ ควบคุม กำกับดูแลการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของแผนการดำเนินงาน ตลอดจนการศึกษาความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องต่างๆ ในระหว่างการดำเนินโครงการเพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความราบรื่น สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้โดยมุ่งหวังให้สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ
  - 1.2) การประเมินผลสรุปรวม (summative evaluation) หรือ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ เป็นการประเมินหลังเสร็จสิ้นโครงการแล้ว เพื่อมุ่งตรวจสอบว่าโครงการประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามที่กำหนดไว้หรือไม่ เกิดความคุ้มค่าเพียงใด ผลการประเมินเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจว่า ควรยุติโครงการหรือดำเนินโครงการต่อไป โดยอาจปรับขยายโครงการในช่วงต่อไป

- 2) การจำแนกตามหลักที่ยึดในการประเมิน ได้แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

2.1) การประเมินแบบอิงวัตถุประสงค์/เป้าหมายของโครงการ (goal based evaluation) เป็นการประเมินที่ตัดสินคุณค่าของโครงการโดยเปรียบเทียบผลของโครงการกับผลที่คาดหวังตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการ

2.2) การประเมินแบบไม่อิงวัตถุประสงค์/เป้าหมายของโครงการ (goal -free evaluation) เป็นการประเมินที่ไม่จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการประเมินให้

สอดคล้องกับเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของโครงการ เน้นที่การตีค่าของผลที่เกิดขึ้นทั้งหมดจากโครงการ ซึ่งประกอบด้วยประเมินผลที่คาดหวังตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการและผลที่เกิดขึ้นจากโครงการโดยมิได้คาดหวังไว้

3) การจำแนกตามลำดับเวลาการของการดำเนินโครงการ ได้แบ่งการประเมินเป็น 3 ประเภทคือ

3.1) การประเมินก่อนการดำเนินโครงการ หรือการประเมินก่อนนำโครงการไปปฏิบัติ เป็นการประเมินที่อยู่ในขั้นตอนของการวางแผนโครงการมีจุดมุ่งหมายเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ก่อนลงมือดำเนินการจัดทำโครงการ อาจทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ (1) การศึกษาความเหมาะสมของโครงการ (needs assessment) และ (2) การวิเคราะห์โครงการหรือการประเมินร่างโครงการ (project appraisal)

3.2) การประเมินระหว่างการดำเนินโครงการ เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความก้าวหน้าของโครงการเป็นช่วงๆ (formative evaluation) เพื่อดูว่าการดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จะนำมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินโครงการเพื่อให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นในช่วงการดำเนินงานต่อไป การประเมินดังกล่าวต้องอาศัยกลไกของระบบการนิเทศ กำกับติดตามงานมาช่วย จึงจะทำให้การดำเนินโครงการและการประเมินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3) การประเมินหลังการดำเนินโครงการ (pay-off evaluation) เป็นการประเมินเพื่อดำเนินโครงการเสร็จสิ้นแล้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่าผลการดำเนินโครงการได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ตลอดจนการติดตามตรวจสอบผลกระทบหรือผลข้างเคียง ว่ามีอะไรเกิดขึ้นตามมาอีกบ้าง กล่าวโดยสรุป การประเมินหลังการดำเนินโครงการมีจุดเน้น ดังนี้ (1) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้น (outcome) และผลกระทบ (impact) ของโครงการ (2) เป็นการประเมินผลสรุปรวมของโครงการทั้งหมด (summative evaluation) คือ การประเมินตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงาน ค่าใช้จ่าย และผลผลิตของโครงการ

4) การจำแนกตามสิ่งที่ถูกประเมิน ได้แบ่งการประเมินเป็น 4 ประเภท คือ

4.1) การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (context evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาและความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่า มีความสอดคล้องเอื้อต่อการจัดทำโครงการหรือไม่ ตลอดจนความเป็นไปได้และข้อจำกัดต่างๆ ในการดำเนินโครงการ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการให้มีความสอดคล้องกับนโยบายหน่วยเหนือและบริบทหรือสภาพขององค์การที่จะจัดทำโครงการ

4.2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (input evaluation) เป็นการประเมินความพร้อมทั้งในเชิงคุณภาพและความพอเพียงของทรัพยากรต่างๆ ก่อนเริ่มโครงการว่า มีทรัพยากรพร้อมที่จะ

ดำเนินโครงการได้หรือไม่ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีดำเนินโครงการและวิธีใช้ทรัพยากรต่างๆ ให้เหมาะสมเพื่อให้การดำเนินโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4.3) การประเมินกระบวนการ (process evaluation) เป็นการประเมินขณะดำเนินงานเพื่อประเมินความก้าวหน้าของโครงการ และศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อปรับปรุงการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพ

4.4) การประเมินผลผลิตหรือผลงาน (product evaluation) เป็นการประเมินหลังการดำเนินโครงการสิ้นสุดแล้ว ประกอบด้วย การประเมินผลลัพธ์ (output evaluation) โดยพิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของผลผลิตเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และการประเมินผลกระทบ (impact evaluation) โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือองค์การ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจคุณค่าของผลผลิตของโครงการทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อการตัดสินใจว่า ควรจะคงไว้ ปรับขยายหรือล้มเลิกโครงการ

5) การจำแนกตามผู้ประเมิน ได้แบ่งการประเมินเป็น 2 ประเภท คือ

5.1) การประเมินโดยผู้ประเมินภายใน (internal evaluator) เป็นการประเมินโดยบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การ หรือผู้ที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มุ่งประเมิน ข้อดีคือ ผู้ประเมินจะทราบรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการที่มุ่งประเมิน สะดวกต่อการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่มีข้อเสียในเรื่องความลำเอียงของผู้ประเมิน อาจทำให้ผลการประเมินขาดความตรงและน่าเชื่อถือ

5.2) การประเมินโดยผู้ประเมินภายนอก (external evaluator) เป็นการประเมินโดยให้บุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มุ่งประเมินเป็นผู้ประเมิน อาจเป็นนักประเมินมืออาชีพ หรือบุคคลที่อยู่หน่วยงานอื่น ข้อดีของการประเมินวิธีนี้ คือ ผู้ประเมินมีความเป็นกลาง ลดความลำเอียงไปได้ ทำให้ผลการประเมินมีความน่าเชื่อถือ แต่มีข้อเสียคือ ผู้ประเมินภายนอกไม่เข้าใจในรายละเอียดของโครงการที่มุ่งประเมินดีพอ และอาจไม่ได้รับความร่วมมือในการดำเนินการประเมินจากผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจทำให้ผลการประเมินมีความคลาดเคลื่อนไปจากสิ่งที่ป็นจริง

สมถวิล วิจิตรวรรณ (2556, น. 2-9, 2-17) กล่าวถึงรูปแบบการประเมินหรือโมเดลการประเมินว่า คือ กรอบความคิดเค้าโครงหรือแบบแผนในการประเมินที่แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่คำนึงถึงภาพรวมเกี่ยวกับการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินดั้งเดิมที่นักวิจัยนำเสนอก่อนคริสต์ศักราช 1980 เป็นรูปแบบการประเมินแบบที่เป็นแบบแผนเฉพาะเจาะจง ต่อมาช่วงทศวรรษ 1980 สถาบันการศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (The National Institute of Education : NIE) ได้สนับสนุนการเงินในการพัฒนารูปแบบการประเมินที่เน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับผลการประเมิน (Stakeholder – based Evaluation Model) เพื่อที่จะให้ความสำคัญและเน้นการสนองตอบความต้องการทราบผลการประเมินของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มผู้คนสนใจและเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ประเมิน (multiple stakeholder groups) ทำให้เกิดรูปแบบการประเมินที่เน้นการร่วมมือระหว่างกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและเน้นการได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการใช้งาน การเลือกรูปแบบการประเมิน

ซึ่งรูปแบบของการประเมินโครงการมีอยู่หลายแนวทาง และแต่ละแนวทางมีจุดเด่นและจุดด้อยแตกต่างกันออกไป ดังนั้น ผู้ประเมินจึงควรระมัดระวังและควรพิจารณาให้รอบคอบว่า วิธีการใดหรือรูปแบบการประเมินแบบไหนที่จะเหมาะสมกับสิ่งที่มุ่งประเมิน ทั้งนี้ การออกแบบประเมินอาจเลือกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือเลือกตัดแปลงจากหลายรูปแบบ หรือกำหนดรูปแบบของตนเอง เพื่อให้ผลการประเมินเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการตัดสินใจของผู้บริหารและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาโครงการ โดยรูปแบบที่นิยมใช้ในปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

- 1) รูปแบบการประเมินที่เน้นวัตถุประสงค์ (Objective-based model)
- 2) รูปแบบการประเมินที่เน้นคุณค่า (Values-based model)
- 3) รูปแบบการประเมินเชิงระบบ (System Approach).
- 4) รูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP model)
- 5) รูปแบบการประเมินการฝึกอบรมของเคิร์กแพททริก (Kirkpatrick model)
- 6) รูปแบบการประเมินของแพตตัน (Patton's Utilization model)
- 7) รูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วม (Collaborative evaluation)
- 8) รูปแบบการประเมินแบบเสริมพลัง (Empowerment model)

3.4 วิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมิน โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP (CIPP Model)

3.4.1 วิธีการประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP (CIPP Model)

สำหรับการวิจัยนี้ขอกกล่าวถึงรูปแบบการประเมินที่ช่วยในการตัดสินใจหรือที่เรียกว่า รูปแบบการประเมิน CIPP (Context Input Process Product Evaluation Model) ของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่ใช้กระบวนการวิเคราะห์สิ่งที่จะประเมินอย่างครอบคลุม เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกต่างๆ ของผู้บริหาร ซึ่งได้รับการปรับปรุงมาเรื่อยๆ นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 ปัจจุบันสามารถใช้รูปแบบการประเมิน CIPP กับโครงการประเมินโครงการ แผนบุคลากร ผลิตภัณท์ องค์กรและระบบต่างๆ ได้ จนอาจกล่าวได้ว่าในวงการนักประเมินน้อยคนนักที่จะไม่รู้จักหรือใช้รูปแบบการประเมิน CIPP สำหรับประเมินโครงการหรือแผนงาน (รัตนะ บัวสนธ์, 2556: 8) อย่างไรก็ตาม การใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ได้อย่างถูกต้องและก่อประโยชน์สูงสุด ต้องลงมือประเมินตั้งแต่ก่อนเริ่มงาน ขณะดำเนินงานและการประเมินหลังจากสิ้นสุดการดำเนินงานแล้ว (พิสนุ พองศรี, 2549: 70) ซึ่งวิธีการประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ส่วนตามลำดับพัฒนาการของการดำเนินโครงการ 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

1) การประเมินก่อนเริ่มดำเนินงาน เป็นการประเมินระยะที่ 1 เพื่อวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินงานจัดทำสิ่งต่างๆ อาจเป็นโครงการกิจกรรมหลักสูตรซึ่งจะทำการประเมินใน 2 ส่วน คือ

1.1) การประเมินบริบท (Context Evaluation) การประเมินบริบทเป็นการประเมินความต้องการจำเป็น (Need) เพื่อกำหนดการดำเนินงานโดยประเมินสภาพเศรษฐกิจ สังคม

การเมือง ปัญหา (Problem) คุณสมบัติที่มีค่า (Assets) และโอกาส (Opportunities) ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขแวดล้อมหนึ่งที่กำหนด วิธีการประเมินจะใช้การบรรยายและเปรียบเทียบปัจจัยนำเข้าที่ได้รับจริงกับสิ่งที่คาดหวัง บริบทของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ที่คาดหวังกับที่เป็นจริง รวมทั้งวิเคราะห์สาเหตุของความไม่สอดคล้องระหว่างความเป็นจริง และสิ่งที่คาดหวังกับที่เป็นจริง การประเมินบริบทอาจจะประเมินได้ทั้งก่อน ระหว่าง หรือแม้กระทั่งหลังการดำเนินโครงการแผนงาน หรือสิ่งแทรกแซง (Intervention) อื่นๆ (Stufflebeam and Shinkfield, 2007, pp. 336 อ้างใน รัตนะ บัวสนธ์, 2556, น. 11 -12) เทคนิควิธีการที่ใช้ในการประเมินบริบทควรใช้วิธีการเก็บรวบรวมสารสนเทศอย่างหลากหลายครอบคลุมสมาชิกที่เป็นประชากรเป้าหมายรวมทั้งสิ่งแวดล้อมต่างๆ ของโครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น การซักถามผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้เสีย การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม ในกรณีที่มีประชากรมีจำนวนมาก อาจใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างและสำรวจความต้องการหรือความจำเป็น (รัตนะ บัวสนธ์, 2556, น. 11) ทั้งนี้ การประเมินบริบทมีวัตถุประสงค์ที่จะ

- 1.1.1) กำหนดขอบเขตและบรรยายเกี่ยวกับความตั้งใจให้บริการ
- 1.1.2) จำแนกผู้รับผลประโยชน์หรือกลุ่มเป้าหมายที่ตั้งใจให้บริการ และประเมินความจำเป็นของกลุ่มบุคคลดังกล่าว
- 1.1.3) จำแนกปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เป็นบ่อเกิดของความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับประโยชน์หรือกลุ่มเป้าหมายนั้น
- 1.1.4) จำแนกความเกี่ยวข้องระหว่างคุณสมบัติที่มีค่าและโอกาสการได้รับทุนอุดหนุนที่สามารถนำไปใช้กำหนดเป้าหมายความต้องการจำเป็นนั้น
- 1.1.5) จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดเป้าหมายมุ่งการปรับปรุง
- 1.1.6) ประเมินความชัดเจนและความเหมาะสมเป็นไปได้ของกลุ่มเป้าหมาย
- 1.1.7) จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตัดสินผลลัพธ์ของเป้าหมายมุ่งการปรับปรุงหรือความพยายามในการให้บริการ

1.2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการตรวจสอบความพร้อมด้านทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ ทั้งปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนระบบบริหารจัดการที่วางแผนไว้ เพื่อวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด ที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ วิธีการประเมินใช้การบรรยายและวิเคราะห์ทรัพยากรที่มีอยู่รวมถึงกลยุทธ์และกระบวนการดำเนินงานที่เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งการประเมินในข้อนี้นำไปสู่การวางแผน ดังนั้นจึงควรมีการวิเคราะห์ความเหมาะสมของสิ่งที่จะดำเนินการ โดยพิจารณาความสอดคล้อง ความสมบูรณ์ ประสิทธิภาพ ความเหมาะสมของการบริหาร ผลกระทบและความเป็นธรรม ความเป็นไปได้ทั้งด้านแผนงาน แผนเงิน และแผนกำลังคน ฯลฯ

การประเมินปัจจัยนำเข้ามีจุดมุ่งเน้นหลักก็เพื่อช่วยจัดลำดับที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความต้องการจำเป็น โดยการศึกษาและตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนกับแนวทางต่างๆ ที่มีศักยภาพหรือมีความเป็นไปได้มากที่สุด ในอันที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การประเมินปัจจัยนำเข้าจะเป็นตัวบ่งบอกล่วงหน้าถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวหรือประสิทธิผลของพยายามเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่โครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้นๆ ต้องการให้เกิด จุดมุ่งเน้นประการที่สองคือ สร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางเลือกต่างๆ และเหตุผลในการเลือกแนวทางนั้นๆ ในกรณีเช่นนี้สารสนเทศที่ได้จากการประเมินดังกล่าวจะมีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับการบ่งบอกให้เห็นถึงความรับผิดชอบ (Accountability) ใดๆ ของผู้พัฒนาโครงการที่พยายามออกแบบและปรับปรุงงบประมาณใดๆ ของโครงการหรือสิ่งแทรกแซงดังกล่าว นอกจากนี้แล้ว การประเมินปัจจัยนำเข้าก็จะช่วยจำแนกและจัดลำดับแนวทางที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้มีหน้าที่ตัดสินใจได้ใช้เป็นทางเลือกสำหรับการดำเนินงานต่อไป กล่าวโดยสรุป การประเมินปัจจัยนำเข้าเพื่อช่วยผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ต่างๆ ที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายตอบสนองความต้องการจำเป็นให้แก่ผู้รับประโยชน์ ก่อให้เกิดแผนงานที่ปฏิบัติได้จริงและใช้งบประมาณได้อย่างเหมาะสม (Stufflebeam and Shinkfield, 2007, pp. 336 อ้างใน รัตนะ บัวสนธ์, 2556, น. 12)

การประเมินปัจจัยนำเข้าสามารถทำการประเมินได้หลายขั้นตอนโดยไม่จำเป็นต้องกระทำตามลำดับต่อเนื่องกัน อาจเริ่มจากการทบทวนการปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์และตอบสนองความต้องการจำเป็นที่เฉพาะเจาะจงซึ่งอาจทำได้ตามขั้นตอนหรือวิธีการต่างๆ ได้แก่ 1) การทบทวนวรรณกรรมหรือเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) การตรวจเยี่ยมโครงการตัวอย่าง 3) การปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ 4) การสืบค้นสารสนเทศเกี่ยวกับการให้บริการจากแหล่งสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต 5) ทบทวนเอกสารบทความหรือเอกสารอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และการให้บริการ และ 6) การชี้ชวนให้ผู้ปฏิบัติงานจัดทำข้อเสนอ โดยนักประเมินนำสารสนเทศที่ได้รวบรวมข้อมูลมาจัดหมวดหมู่โดยอาจจัดลำดับแนวทางการดำเนินงานดังกล่าวโดยอาศัยหรือพิจารณาจากเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ต่อไปนี้

- 1.2.1) ตอบสนองการบรรลุความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับประโยชน์
- 1.2.2) ตอบสนองต่อเป้าหมายที่เป็นปัญหาขององค์กร
- 1.2.3) ศักยภาพของประสิทธิผล
- 1.2.4) ต้นทุนที่ต้องใช้
- 1.2.5) สอดคล้องมีอยู่จริงในทางการเมือง
- 1.2.6) มีความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการ
- 1.2.7) มีศักยภาพเพียงพอที่จะก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกพื้นที่หนึ่งๆ

1.3) การประเมินระหว่างดำเนินงานโครงการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินระยะที่ 2 โดยประเมินกระบวนการศึกษาจุดอ่อน จุดแข็ง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของ

การดำเนินโครงการ สาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินโครงการตามแผนได้ เพื่อจัดหาสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงการดำเนินโครงการได้อย่างทันท่วงที การประเมินขั้นตอนนี้จึงมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการ (พิสนุ พงศ์ศรี, 2549, น. 70)

การประเมินกระบวนการเป็นการตรวจสอบการนำแผนงานหรือโครงการไปใช้หรือตรวจสอบการดำเนินงานการใช้แผนงาน โครงการ วัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งของการประเมินกระบวนการก็คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้จัดการและผู้ปฏิบัติงานในโครงการนั้นๆ เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการว่าเป็นตามตารางเวลาที่กำหนดหรือไม่ การใช้งบประมาณและประสิทธิภาพเป็นอย่างไร วัตถุประสงค์อีกประการคือ เพื่อชี้แนะแนวทางให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในการปรับปรุงการใช้งบประมาณและแนวทางการดำเนินงานของโครงการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ในการประเมินกระบวนการนั้นควรทำการเปรียบเทียบระหว่างกิจกรรมและค่าใช้จ่ายจริงกับกิจกรรมในแผนงาน โครงการ และงบประมาณที่กำหนดไว้ว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงไร รวมทั้งบรรยายให้เห็นถึงปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการนำโครงการไปใช้ เทคนิควิธีที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศในการประเมินกระบวนการนั้น ควรใช้วิธีการที่ไม่ก่อให้เกิดการรบกวนผู้ปฏิบัติงานให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยนักประเมินอาจพิจารณาภาพรวมๆ ว่ากิจกรรมหรือการดำเนินงานของโครงการดังกล่าวเป็นอย่างไรโดยการตรวจเยี่ยมสังเกต การทบทวนวิเคราะห์เอกสารที่ปรากฏ เช่น แผนปฏิบัติงาน งบประมาณ ระยะเวลาการจัดประชุม เป็นต้น เมื่อจัดทำรายงานสรุปเกี่ยวกับแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อค้นพบ ประเด็นการสังเกตแล้วควรนำเสนอให้เห็นปัญหาต่างๆ ของกระบวนการและอาจมีการนำเสนอ การอภิปรายโดยผู้รับผิดชอบ ผู้ปฏิบัติงาน ผลการประเมินกระบวนการนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งสมาชิกในทีมผู้ปฏิบัติเพื่อแก้ไขแผนงานที่ผิดพลาด การจัดทำบันทึกความรับผิดชอบ และบุคคลภายนอกได้เรียนรู้อะไรคือสิ่งสำคัญที่ต้องทำ และต้นทุนค่าใช้จ่ายในกรณีที่ดำเนินการในลักษณะที่คล้ายกัน (รัตนะ บัวสนธ์, 2556, น. 12 - 15)

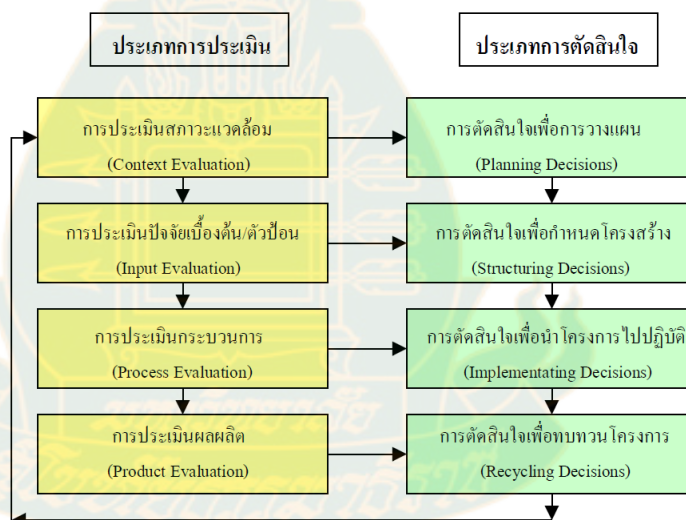
1.4) การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ (Product Evaluation) เป็นการประเมินระยะที่ 3 โดยประเมินผลผลิตของโครงการเพื่อให้ได้คำตอบว่าการดำเนินโครงการประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ผลผลิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ คุ่มค่าหรือไม่ การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการจะพิจารณาผลลัพธ์ผลกระทบของโครงการทุกๆ ด้าน ซึ่งมักใช้เทคนิคการติดตามผลหรือประเมินผลด้วยการติดตามหลังโครงการเสร็จ หรือศึกษาย้อนรอย (Follow up Study ผลการประเมินจะให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโครงการว่าจะคงปรับขยายโครงการหรือควรหยุดโครงการตามเวลาที่กำหนดไว้ หรือควรยกฐานะเป็นโครงการประจำเป็นต้น

การประเมินผลผลิตมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสอบวัด ความสำเร็จ และตัดสินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงว่าตอบสนองบรรลุนความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับประโยชน์หรือไม่ นอกจากนั้นการประเมินผลผลิตก็ยังคงประเมินผลลัพธ์ (Outcomes) ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทั้งที่เป็นไปในทางบวกและทางลบอีกด้วย การประเมินผลผลิตควรดำเนินการโดย

อาศัยการรวบรวมและวิเคราะห์การตัดสินใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อโครงการหรือสิ่งที่ได้รับ การประเมิน ในบางครั้งอาจทำการเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับโครงการหรือสิ่งที่ได้รับการ ประเมินอื่นซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ เทคนิควิธีการที่ใช้ในการประเมินมิได้กำหนดไว้อย่างเป็น แบบแผนตายตัว อาจต้องใช้วิธีการอย่างหลากหลายร่วมกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการศึกษาผลลัพธ์ ทั้งหมดของสิ่งที่ได้รับการประเมิน อาทิ การรับฟังความคิดเห็นหรือการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย การศึกษารายกรณีโดยเลือกบุคคลที่ได้รับประสบการณ์จากโครงการหรือสิ่งที่ได้รับการประเมิน การสำรวจความคิดเห็นทางโทรศัพท์หรือทางจดหมาย เป็นต้น (รัตนะ บัวสนธ์, 2556, น. 15 - 17)

รูปแบบการประเมิน CIPP จึงเป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลายมาก โดยเฉพาะ การประเมินโครงการต่างๆ เพราะว่าเป็นการประเมินที่ให้สารสนเทศครอบคลุม มีการพิจารณาถึง สภาพแวดล้อมต่างๆ อย่างไรก็ตามบางครั้งมีการนำรูปแบบการประเมินแบบนี้ไปใช้โดยไม่ครบตาม ขั้นตอนด้วยการตัดการประเมินบริบทออก ทำให้สารสนเทศที่ได้ลดคุณค่าลง และมีผลต่อการ ตัดสินใจได้ (พิสนุ พงศ์ศรี, 254, น. 70 - 89)

จากข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นการประเมินแบบ CIPP ทั้ง 4 ประการและ ประเภทของการตัดสินใจดังกล่าวข้างต้น พอดีสรุปความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินกับ การตัดสินใจ (สมพิศ สุขแสน, 2545, น. 5) ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ความสัมพันธ์ของการตัดสินใจ และประเภทของการประเมินแบบ CIPP Model

ที่มา: สมพิศ สุขแสน (2545, น. 5)

ในการประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ส่วนใหญ่จะถูกนำมาใช้ ประเมินในลักษณะที่เรียกว่าเป็นการประเมินสรุปรวม (summative evaluation) โดยเฉพาะใน วงการประเมินไทย สตีฟเฟิลบีมได้กล่าวเกี่ยวกับมนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ไว้ในการตีพิมพ์เมื่อปี 2007 โดยมีประเด็นหลักๆ 7 ประเด็น ดังนี้ 1) ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP

เมื่อสิ้นสุดโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินแผนงานเป็นรายมิติในลักษณะการประเมินย้อนหลัง และไม่ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการตัดสินใจดำเนินงานจากผลการประเมินแต่ละด้าน 2) การใช้เครื่องมือฉบับเดียวสำหรับการประเมินทุกมิติ ทั้งๆ ที่จริงแล้วการประเมินในแต่ละมิติหรือแต่ละด้านต้องใช้เครื่องมือเทคนิควิธีการที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ตัดสินผลการประเมิน 3) นิยามมิติการประเมินไม่ถูกต้องครอบคลุม และ/หรือไม่ได้นิยามว่ามิติการประเมินทั้ง 4 ด้านมีความหมายครอบคลุมสิ่งที่จะประเมินมีอะไรบ้าง การให้นิยามที่ไม่ชัดเจนครอบคลุมหรือมิได้ให้นิยามมิติการประเมินจะเป็นปัญหาต่อการเขียนข้อคำถามหรือกำหนดประเด็นย่อยสำหรับการประเมินให้มีความเป็นเอกพันธ์ (Homogeneous) ในมิติหนึ่งๆ ของการประเมินและทำให้มีความเป็นวิวิธพันธ์ (Heterogenous) ระหว่างมิติการประเมิน ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการประเมินผิดประเด็นหรือผิดมิติการประเมิน 4) ปรากฏจากการตั้งคำถามการประเมินตามมิติ/ประเด็นการประเมิน ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องเกี่ยวเนื่องจากการมิได้นิยามหรือสร้างความชัดเจน ครอบคลุมในมิติการประเมินแต่ละด้าน ทำให้การตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่มุ่งประเมินในมิติต่างๆ ทำไม่ได้ 5) ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณสำหรับการประเมินทุกมิติ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วการประเมินที่ต่างกันในแต่ละมิติจำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่หลากหลาย การใช้ข้อมูลเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียวจึงมิได้ให้สารสนเทศของสิ่งที่ได้รับอย่างครอบคลุมเพียงพอต่อการนำไปใช้ประโยชน์ 6) เกณฑ์การประเมินยึดเกณฑ์เดียวกันทุกมิติ เพราะในทางที่ถูกที่ควรแล้วเกณฑ์การตัดสินคุณค่าของโครงการ แผนงานหรือหลักสูตร ตามมิติต่างๆ ในรูปแบบการประเมิน CIPP ต้องมีหลายแบบเป็นทั้งเกณฑ์สัมบูรณ์และเกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criterion) เกณฑ์เชิงปริมาณและเกณฑ์เชิงคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Criterion) ทั้งนี้ ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับมิติการประเมินและข้อมูลที่ใช้ประกอบการประเมินแต่ละมิติ และ 7) ปรากฏการนำเสนอทางเลือกสำหรับตัดสินเชิงนโยบายหรือการใช้ผลการประเมินขาดส่วนที่เป็นการสรุปตัดสินคุณค่าว่าทำดีที่สุดแล้วโครงการ แผนงาน หรือหลักสูตรนั้นมีข้อดีข้อจำกัดในประเด็นใด มิติใด และข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางสำหรับตัดสินใจปรับปรุงหรือป้องกันแก้ไข ตลอดจนการขยายผลโครงการ แผนงาน ควรทำอย่างไร (รัตนะ บัวสนธ์, 2556, น. 8 - 10)

2) เกณฑ์และตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ

ในการประเมินผลโครงการนั้นต้องมีเกณฑ์และตัวชี้วัด (Indicator) ระดับความสำเร็จของโครงการ โดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ มีดังนี้ (สมพิศ สุขแสน, 2545, น. 5 - 7, อ้างถึงในวรเดช จันทรศร และไพโรจน์ ภัทรนรากุล, 2541, น. 44)

2.1) เกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency) มีตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนของผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย ผลผลิตต่อหน่วยเวลา ผลผลิตต่อกำลังคน ระยะเวลาในการให้บริการผู้ป่วย

2.2) เกณฑ์ประสิทธิผล (Effectiveness) มีตัวชี้วัดเช่น ระดับการบรรลุเป้าหมาย ระดับการบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม ระดับความเสี่ยงของโครงการ

2.3) เกณฑ์ความพอเพียง (Adequacy) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพอเพียงของทรัพยากร

2.4) เกณฑ์ความพึงพอใจ (Satisfaction) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพึงพอใจ

2.5) เกณฑ์ความเป็นธรรม (Equity) มีตัวชี้วัดคือ การให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาส ความเป็นธรรมระหว่างเพศ ระหว่างกลุ่มอาชีพ ฯลฯ

2.6) เกณฑ์ความก้าวหน้า (Progress) มีตัวชี้วัด เช่น ผลผลิตเปรียบเทียบกับเป้าหมายรวมกิจกรรมที่ทำแล้วเสร็จ ทรัพยากร และเวลาที่ใช้ไป

2.7) เกณฑ์ความยั่งยืน (Sustainability) ตัวชี้วัด เช่น ความอยู่รอดของโครงการด้านเศรษฐกิจสมรรถนะด้านสถาบัน ความเป็นไปได้ในด้านการขยายผลของโครงการ

2.8) เกณฑ์ความเสียหายของโครงการ (Externalities) มีตัวชี้วัด เช่น ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น สำหรับตัวชี้วัด (Indicators) ความสำเร็จของโครงการนั้น หมายถึงข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการจะวัดหรือประเมิน หรือตัวแปรที่ต้องการจะศึกษา โดยจะมีการระบุลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรม ทั้งส่วนที่มีลักษณะเชิงปริมาณ และส่วนที่แสดงลักษณะเชิงคุณภาพ

โดยหลักในการสร้างตัวชี้วัดที่ดี จำเป็นจะต้องมีหลักการที่ใช้เป็นเป้าหมายในการดำเนินการดังนี้

- (1) เลือกใช้ / สร้างตัวชี้วัดที่เป็นตัวแทนที่สำคัญเท่านั้น
- (2) คำอธิบาย หรือการกำหนดตัวชี้วัดควรเป็นวลีที่มีความชัดเจน
- (3) ตัวชี้วัดอาจจะกำหนดได้ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพก็ได้
- (4) ควรนำจุดประสงค์ของโครงการ หรือประเด็นการประเมินมากำหนดตัวชี้วัด
- (5) การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวชี้วัดควรรวบรวมข้อมูลทั้งจากแหล่งปฐมภูมิ

และทุติยภูมิ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไพรินทร์ พัสตุ (2565) ทำการศึกษาประเมินผลโครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” ในระบบการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” และสังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากหลักสูตรการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพในระบบการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศไทยภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ ในการดำเนินการวิจัยใช้แนวคิดการวิจัยประเมินผลประยุกต์กรอบแนวคิดการประเมินรูปแบบ CIPPIEST ของสตฟฟิลด์และซิงค์ฟิลด์ (Stufflebeam & Shinkfield, 2007) โดย 1) ประเมินบริบท (Context) เกี่ยวกับ (1) ความ

ต้องการของประชาชน (2) เจตนาารมณั พันธกิจ ตัวชี้วัด และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องของการสร้าง
 โครงการ (3) บุคลากรที่เกี่ยวข้อง บทบาทหน้าที่ และโครงสร้างองค์กร และ (4) นโยบาย (ความ
 ชัดเจน ความสอดคล้อง การถ่ายทอดนโยบาย) 2) ประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เกี่ยวกับ (1)
 วัตถุประสงค์ของโครงการ (2) ขอบเขตของโครงการ (3) ผู้บริหาร (4) วิทยากร (5) ผู้เข้ารับการอบรม
 (6) สถานที่จัดการอบรม (7) เอกสารและสื่อประกอบการอบรม (8) งบประมาณ (9) แหล่งเรียนรู้ และ
 (10) การประชาสัมพันธ์ 3) การประเมินด้านกระบวนการ (Process) เกี่ยวกับ (1) การจัดกิจกรรม
 การอบรม (2) การวัดและประเมินผล (3) การดำเนินงานอบรม (4) การสนับสนุนจากทีม (5) ข้อดี
 และข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอน (6) ปัญหา อุปสรรค ความเหมาะสมของกิจกรรม
 และ (7) ความเหมาะสมของกิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินงาน 4) การประเมินประสิทธิผล
 (Effectiveness) เป็นการประเมินเกี่ยวกับ (1) ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการของผู้ผ่านการอบรม (2)
 รูปแบบการดำเนินงาน (3) ทักษะและความรู้ของผู้ผ่านการอบรม และ (4) จำนวนของผู้ผ่านการ
 อบรม 5) การประเมินผลกระทบ (Impact evaluation) ทำการประเมินเกี่ยวกับความพึงพอใจของ
 ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการอบรมและผู้
 ได้รับประโยชน์ซึ่งพิจารณาจากอัตราผู้รอดชีวิตจากการทำ CPR โดยผู้ผ่านโครงการนี้ 6) การประเมิน
 ความยั่งยืน (Sustainability evaluation) โดยพิจารณาจาก (1) สมรรถนะด้านบุคลากร และองค์กร
 (2) การสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร และ (3) การดำเนินงานโครงการต่อเนื่อง และ 7) การประเมิน
 การถ่ายโยงความรู้หรือการขยายผล (Transportability evaluation) โดยพิจารณาจากการจัดตั้ง
 ศูนย์การเรียนรู้ และ การขยายองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องของผู้ผ่านการอบรมจากโครงการ

การประเมินผลโครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้น
 พื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” แบ่งระยะการประเมินเป็น 3 ระยะ โดย
 มีรายละเอียดว่าการประเมินระยะที่ 1 ศึกษาบริบท การดำเนินงานของโครงการการพัฒนาทักษะด้าน
 การปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR”
 โดยการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยและการศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์
 กลุ่มเป้าหมาย ระยะที่ 2 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ
 การพัฒนาทักษะฯ โดยการรวบรวมข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ศึกษา รวมทั้งการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
 และคุณลักษณะ หน้าที่ อำนาจ และผู้มีส่วนได้เสียกับหลักสูตรดังกล่าวโดยการใช้แบบสอบถามข้อมูล
 เชิงปริมาณ และแบบคำถามปลายเปิดสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ระยะที่ 3 การนำเสนอผลการศึกษา
 ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการดำเนินโครงการการพัฒนาทักษะฯ โดยการจัดประชุมตัวแทนกลุ่มผู้ให้
 ข้อมูลซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากโครงการฯ จากแต่ละพื้นที่ เพื่อร่วมวิเคราะห์ วิพากษ์ และให้
 ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยที่ได้เพื่อเสนอขอความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้องจำนวน 1 ครั้งและ
 นำข้อคิดที่ได้ไปปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานโครงการการพัฒนาฯ ต่อไป

ผลการศึกษาการประเมินผลโครงการการพัฒนาทักษะด้านการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐานให้ประชาชน 10 ล้านคน “10 ล้านไทยร่วมใจ CPR” พบว่า ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ผลการประเมินด้านบริบทโครงการการพัฒนาทักษะฯ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนสูงสุดในเป้าหมายโครงการมีความชัดเจน รองลงมาคือโครงการสอดคล้องกับนโยบาย หรือยุทธศาสตร์ของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนสูงสุดในประเด็นสื่อการสอนมีเนื้อหาทันสมัย เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับระดับผู้เข้ารับการอบรม รองลงมาคือเข้าใจแผนงานวัตถุประสงค์ของโครงการ และวิทยากรเหมาะสมกับจำนวนผู้เข้ารับการอบรมซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน สำหรับผลการประเมินด้านกระบวนการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนสูงสุดในประเด็นการสอนภาคปฏิบัติสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติได้จริง การทดสอบภาคปฏิบัติชัดเจน การทดสอบความรู้ภาคทฤษฎีเหมาะสมกับผู้เรียน

สุณี หงษ์วิเศษ. และณัฐวรรณ แยมละมัย. (2560) ได้ศึกษาประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ประเมิน 4 ด้าน คือ 1) ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ได้ประเมินเกี่ยวกับ (1) ความเหมาะสมของสถานที่ในการจัดกิจกรรม (2) ความจำเป็นของกิจกรรมต่อผู้เข้าร่วมโครงการ และ (3) การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ 2) ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินเกี่ยวกับความพร้อมของทรัพยากร เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุเอกสาร สื่อ วิทยุทัศนการดูแลสุขภาพ 3) การประเมินด้านกระบวนการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับ (1) การตรวจสอบกิจกรรม เวลา และทรัพยากรของโครงการ (2) การยอมรับของผู้สูงอายุและผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และ (3) การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุและผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และ 4) การประเมินด้านผลผลิต เป็นการประเมิน (1) การมีสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุและผู้เข้าร่วมกิจกรรม (2) ผู้สูงอายุและผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้อย่างต่อเนื่อง และ (3) กิจกรรมมีความครอบคลุมกับการดำเนินโครงการ โดยมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสมาชิกผู้สูงอายุของโครงการส่งเสริมสุขภาพฯ ที่มีอายุระหว่าง 55-65 ปี จำนวน 180 คน และกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาล (จำนวน 12 คน) วิทยากรที่ให้ความรู้ (จำนวน 4 คน) และเจ้าหน้าที่ประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (จำนวน 4 คน) โดยใช้เครื่องมือคือแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ผลการประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุฯ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผลการประเมินด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก โดยสถานที่ในดำเนินกิจกรรมมีความสะดวกต่อผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าเป็นอันดับที่ 4 มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยวิทยากรในการดำเนินกิจกรรมและดูแลผู้สูงอายุเพียงพอ มี

ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ มีบุคลากรจากหน่วยงานในด้านสุขภาพมาดำเนินการให้ความรู้ และแนะนำการออกกำลังกายอย่างถูกวิธีและถูกต้อง สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคืองบประมาณที่ได้รับสนับสนุน ผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับที่ 2 รองจากผลการประเมินด้านบริบท และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยการส่งเสริมกิจกรรมการออกกำลังกายช่วยให้การพัฒนา ด้านความเคลื่อนไหวของผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1 ส่วนผลการประเมินด้านผลผลิตนั้น เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากโดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีสุขภาพที่ดีขึ้นเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับที่ 1

อดิศร ศักดิ์สูง และคณะ (2561) ทำการศึกษาประเมินผลโครงการตามนโยบาย “3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชัน” กรณีศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานภายใต้โครงการ “3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชัน” รวมทั้งวิเคราะห์บริบทการขับเคลื่อนนโยบายควบคุมการบริโภคยาสูบระดับพื้นที่ในเขตภาคใต้ โดยการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ตามประเด็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยการใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มตัวแทนผู้บริหารจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอและผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ทั้ง 2 พื้นที่ รวม 48 คน 2) กลุ่มตัวแทนผู้ให้บริการจากเจ้าหน้าที่สังกัดโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ทั้ง 2 พื้นที่ รวม 810 คน และ 3) กลุ่มประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการฯ ทั้ง 2 พื้นที่ รวม 767 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลเอกสารเพื่อเปรียบเทียบภาพรวมที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ นอกจากนี้การพิจารณาในประเด็นของระดับการรับรู้ต่อโครงการในบริบทที่แตกต่างกันของกลุ่มผู้ให้บริการและกลุ่มผู้รับบริการทั้งสองพื้นที่สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนผ่านของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของทั้งสองพื้นที่ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุดข้อมูลเชิงประจักษ์ สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถามใช้การวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำเสนอใช้รูปแบบพรรณนา

การประเมินด้านบริบทในการประเมินประเมินผลโครงการตามนโยบาย “3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชัน” โดยการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ได้แก่ การประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์โครงการกับนโยบาย สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน ความต้องการ และความจำเป็นในการดำเนินโครงการ การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การประเมินความเหมาะสม ความพร้อมของงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ความเหมาะสมของทรัพยากรต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นของโครงการ ด้านกระบวนการ ได้แก่ การประเมินความเหมาะสมของขั้นตอนกระบวนการในการดำเนินโครงการ การวางแผน การดำเนินการ การติดตามและการนำผลไปปรับปรุงโครงการ ในด้านผลผลิตเป็นการ

ประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

ศุภาพิชญ์ โพน โบรมันน์ และคณะ (2562) ได้ทำการวิจัยเชิงประเมินโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินผลโครงการ โครงการรวมใจสร้างพลังขับเคลื่อนต่อต้านและลด ละ เลิกการสูบบุหรี่ตามพันธ กิจโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชัน ปีที่ 2 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ กลุ่มที่ 1. ภาคีเครือข่ายเพื่อการไม่สูบบุหรี่กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ 1). ภาคีเครือข่ายเพื่อการ ไม่สูบบุหรี่ จำนวน 7 ภาคีเครือข่าย และ 2). เป็นตัวแทนภาคีฯ ที่เข้าร่วมในการประชุมทีมแกนนำ เป็นประจำทุกเดือน ทำการสุ่มตัวอย่างตามสะดวกได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน กลุ่มที่ 2. สาธารณสุขอำเภอ (สสอ.) และ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ 1). สสอ. และ อสม. ในพื้นที่ที่มีข้อมูลผลการดำเนินการจาก Website Quit for King มากที่สุด 5 อันดับแรก และ 2) สสอ. และ อสม. ในพื้นที่ที่มีผลการดำเนินการน้อยที่สุด 5 อันดับแรก โดยสุ่ม เลือกรวมตัวอย่างตามสะดวกได้กลุ่ม สสอ.จำนวน 14 คน อสม. จำนวน 19 คน กลุ่มที่ 3. ประชาชน ที่ลงทะเบียนใน Website Quit for King มีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ 1). เลิกบุหรี่ได้ในระยะเวลา 6 เดือน และ 2). ยินดีให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยสุ่มเลือกรวมตัวอย่างตามสะดวก ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน และ เก็บข้อมูลจากรายงานการประชุมประจำเดือนทีมแกนนำตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2560 - กรกฎาคม 2561 จำนวน 10 ฉบับ เครื่องมือเป็นแนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก และแนวคำถาม สนทนากลุ่มย่อย วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

การประเมินด้านบริบทสถานะแวดล้อม เป็นการประเมินเกี่ยวกับ ปัญหาและความต้องการ วัตถุประสงค์โครงการ เป้าหมายโครงการ และ การเตรียมการภายในโครงการ การประเมินด้าน ปัจจัยนำเข้าทำการประเมินเกี่ยวกับบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และการจัดการของภาคี เครือข่าย การประเมินด้านกระบวนการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับการวางแผน การประชาสัมพันธ์ การรับสมัครผู้ที่เข้าร่วมโครงการ การจัดกิจกรรม การนิเทศ กำกับติดตาม และการประเมินผล และการประเมินผลผลิต เป็นการประเมินเกี่ยวกับ จำนวนผู้สมัครใจเลิกบุหรี่ จำนวนผู้เลิกบุหรี่สำเร็จใน ระยะเวลา 3 เดือน จำนวนผู้เลิกบุหรี่สำเร็จในระยะเวลา 6 เดือน และผลการดำเนินกิจกรรม

ผลการประเมินพบว่า 1) ด้านสถานะแวดล้อม การสูบบุหรี่ยังเป็นปัญหาที่สำคัญของ สังคมไทย วัตถุประสงค์ของ โครงการสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป้าหมายของโครงการฯ มีความชัดเจนและเหมาะสม 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ผู้บริหารระดับสูงมีการมอบหมายนโยบายและให้ การสนับสนุนตามโครงสร้าง มีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและมีการบริหารจัดการที่ ชัดเจน 3) ด้านกระบวนการ เครือข่ายมีการวางแผนดำเนินงาน มีการประชาสัมพันธ์ มีการรับสมัคร ผู้เข้าร่วม โครงการฯ มีการสร้างระบบและกลไกพื้นฐานเพื่อรองรับการรับสมัคร มีการดำเนินกิจกรรม ที่มีจุดเน้นต่างกันไป มีการกำกับติดตามที่ชัดเจนในทุกระดับ 4) ด้านผลผลิต การดำเนินโครงการฯ ยัง

ไม่บรรลุลเป้าหมาย มีผู้สมัครใจเลิกบุหรี่เพียงจำนวน 1,031,498 คน เลิกบุหรี่ได้สำเร็จติดต่อกัน 6 เดือน จำนวน 141,281 คน คิดเป็นร้อยละ 13.70

वहीं วัฒนวิทย์กิจ (2559) ทำการศึกษาการประเมินผลโครงการบริการวิชาการแก่สังคม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ในด้าน 1) ความสำเร็จตามตัวชี้วัดระดับผลผลิตและระดับผลลัพธ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด รวมทั้งปัญหา และอุปสรรคการดำเนินการโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 2) การบูรณาการงานวิชาการแก่สังคมประจำปี 2555 กับการเรียนการสอนและการวิจัยของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 3) การนำความรู้และประสบการณ์จากการบริการวิชาการแก่สังคม ประจำปี 2555 ไปใช้ประโยชน์และผลกระทบของการให้บริการวิชาการแก่สังคม และเพื่อ 4) ให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทางในการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการจัดบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย ประชากรในการวิจัย คือ โครงการบริการวิชาการแก่สังคม จำนวน 176 โครงการ ผู้รับบริการและผู้รับผิดชอบโครงการหรือหัวหน้าโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโครงการบริการวิชาการด้วยแบบบันทึกข้อมูล สำหรับผู้รับบริการและผู้รับผิดชอบโครงการหรือหัวหน้าโครงการบริการวิชาการแก่สังคม เก็บข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ร้อยละ 10 ของจำนวนโครงการทั้งหมด ได้จำนวน 22 คน และกลุ่มผู้รับบริการ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 44 คน โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ความถี่ ค่าร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า 1) ผลการประเมินความสำเร็จโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ในระดับผลผลิต บรรลุเป้าหมายเกือบทุกตัวชี้วัด ยกเว้นตัวชี้วัดประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ เบิกจ่ายได้เพียงร้อยละ 73.85 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ได้แก่ ปัญหาในการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาที่เกิดจากตัวผู้รับผิดชอบโครงการฯ และปัญหาในการดำเนินงาน เป็นต้น 2) ผลประเมินผลการบูรณาการงานวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอนและการวิจัยไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งมีผลการดำเนินการร้อยละ 31.01 และ ร้อยละ 27.27 3) ผลประเมินผลการนำความรู้และประสบการณ์จากการบริการวิชาการแก่สังคม ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้รับบริการวิชาการแก่สังคม บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ทั้ง 2 ด้าน ร้อยละ 98.54 และร้อยละ 100.00 และผลการประเมินได้ข้อเสนอแนะแนวทางในการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการจัดบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยในด้าน (1) การพัฒนาระบบและกลไกหรือกิจกรรมการให้บริการวิชาการแก่สังคม ในระดับนโยบายว่าควรให้หน่วยงานมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนโครงการบริการวิชาการแก่สังคมตามพันธกิจของหน่วยงานเป็นหลัก แทนการกระจายตามหน่วยงาน ในระดับการนำไปถ่ายทอดสู่การปฏิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์ประสานงานการประกันคุณภาพการศึกษา และกองแผนงานควรหารือร่วมกันในการกำหนดรายละเอียดเกณฑ์ที่เป็นรูปธรรม วิธีการจัดเก็บข้อมูล และ หลักฐานที่ชัดเจน และแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบและปฏิบัติตามผลกระทบของโครงการให้

ผู้รับผิดชอบโครงการระบุให้ ชัดเจนตั้งแต่ขั้นตอนการส่งแบบขอเสนอโครงการ (2) การบูรณาการงานบริการวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอนและการ วิจัย ในระดับนโยบาย ว่าการจัดทำแผนบริการวิชาการสังคมนควรให้สาขาวิชามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานบริการวิชาการแก่สังคม โดยบูรณาการในการให้บริการวิชาการแก่สังคม การเรียนการสอน และการทำวิจัยที่เป็นรูปธรรม และกองแผนงานควรประสานงานแจ้งสถาบันวิจัยและพัฒนาทราบเพื่อจัดทำปฏิทินการดำเนินงานให้ผู้รับผิดชอบโครงการสามารถดำเนินการแล้วเสร็จในปีงบประมาณที่เสนอขอรับงบประมาณ

จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น พบว่า ในการดำเนินการโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 - 2560 มีบริบทที่เปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่ การจัดทำและใช้แผนแม่บทบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2558 - 2562) แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2556 - 2560) และการจัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2580) สำหรับสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 มีเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองมีการประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักรของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายงบประมาณโครงการบริการวิชาการของรัฐบาลจากงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนเป็นงบประมาณรายจ่ายทั่วไป รวมทั้งการตรวจประเมินคุณภาพการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาที่มหาวิทยาลัยได้รับข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาและปรับปรุงจุดอ่อนของการจัดบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย เป็นต้น ซึ่งได้สะท้อนเป็นแผนงาน/โครงการบริการวิชาการแก่สังคมในปีต่อๆ มา ในส่วนของปัจจัยนำเข้าในการจัดทำโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย ได้แก่ ความพร้อมด้านงบประมาณซึ่งได้รับการจัดสรรจากงบประมาณแผ่นดินเป็นหลัก ความพร้อมด้านบุคลากรที่ดำเนินการจัดทำโครงการบริการวิชาการทั้งสายวิชาการ และสายสนับสนุนจากหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย รวมทั้งระเบียบ ประกาศ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ในด้านกระบวนการในการบริหารการดำเนินการโครงการบริการวิชาการสังคมน ประกอบด้วย หน่วยงานและคณะทำงานที่เกี่ยวข้องและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในขั้นตอนในการดำเนินโครงการบริการวิชาการ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการถ่ายทอดนโยบายแผนงานบริการวิชาการแก่สังคมสู่การปฏิบัติ การจัดทำคำของบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของหัวหน้าหรือผู้รับผิดชอบโครงการ การอนุมัติ การติดตาม การรายงานผลการดำเนินการ จนถึงการปิดโครงการและการส่งผลงาน ในส่วนของผลผลิตและผลลัพธ์การจัดบริการวิชาการแก่สังคมได้แก่ การนำผลการจัดบริการวิชาการแก่สังคมไปใช้ประโยชน์ของหัวหน้าหรือผู้รับผิดชอบโครงการซึ่งตอบโจทย์หรือตัวบ่งชี้ของมหาวิทยาลัย หน่วยงานที่สังกัดในการพัฒนาการเรียนการสอน การต่อยอดการวิจัย รวมทั้งการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการวิชาการแก่สังคม ชุมชน เป็นต้น โดยมีข้อมูลเบื้องต้นที่เก็บรวบรวมจากเอกสารรายงานการประชุมคณะทำงานเพื่อพิจารณาโครงการและติดตามผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม

(งบประมาณแผ่นดิน) เอกสารการรายงานผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของกองแผนงาน การวิเคราะห์ SWOT และการกำหนดกลยุทธ์โดยใช้เทคนิค TOWS Matrix ในการจัดทำแผนแม่บทบริการวิชาการแก่สังคม มสธ. ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2558 - 2562) ซึ่งจะได้นำมาประกอบการประเมินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยวิเคราะห์เพื่อให้ทราบเหตุและผลของการจัดทำโครงการบริการวิชาการแก่สังคมในช่วงระยะเวลาดังกล่าว และเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง พัฒนาการจัดทำโครงการบริการวิชาการแก่สังคมให้บรรลุเป้าหมายในแผนแม่บทบริการวิชาการแก่สังคมของ มสธ. ระยะ 5 ปี ซึ่งจะสิ้นสุดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 โดยมีแผนงานบริการวิชาการแก่สังคมที่จะให้ข้อมูลตอบโจทย์หรือตัวบ่งชี้ของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาการเรียนการสอน การต่อยอดการวิจัย รวมทั้งการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการวิชาการแก่สังคม ชุมชนได้คือ แผนงานที่ 2 แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมของ 12 สาขาวิชา 2 สำนัก แผนงานที่ 3 แผนงานการส่งเสริมงานวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม (โครงการใหม่) แผนงานที่ 4 แผนงานการนำข้อค้นพบการวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม (โครงการเดิม) รวมทั้งโครงการที่มหาวิทยาลัยกำหนดให้เป็นโครงการที่จัดทำข้อมูลตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายนอก ได้แก่ โครงการศูนย์เรียนรู้ทางไกลเศรษฐกิจพอเพียง และโครงการหนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งจังหวัด (มสธ.ร่วมพัฒนานทบุรี) ซึ่งกำหนดเป็นกรอบประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มในส่วนของหัวหน้าหรือผู้รับผิดชอบโครงการ

สรุปแนวทางการกำหนดแผนงานบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย

แผนงาน	เหตุผลเกี่ยวกับตัวชี้วัด	หมายเหตุ
1. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย	โครงการศูนย์การเรียนรู้ทางไกลเศรษฐกิจพอเพียง (ตัวบ่งชี้ 5.1, 5.2 และ 5.9)	
2. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคม 12 สาขาวิชา 2 สำนัก	มุ่งเน้นส่งเสริมการบริการวิชาการนำไปสู่การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย (ตัวบ่งชี้ 5.1 เกณฑ์ 2-3), 5.2 เกณฑ์ข้อ 2 และ 5.8 - 5.9)	
3. แผนงานการส่งเสริมงานวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม (โครงการใหม่)	มุ่งเน้นส่งเสริมงานวิจัยไปสู่การเรียนการสอนและบริการวิชาการแก่สังคม (ตัวบ่งชี้ 5.1, 5.8)	เฉพาะปีงบประมาณ พ.ศ. 2556-2558
4. แผนงานการนำข้อค้นพบจากการวิจัยสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม	สนับสนุนนำผลงานวิจัยเดิมไปบริการวิชาการแก่สังคม (ตัวบ่งชี้ 5.1 เกณฑ์ ข้อ3), 4.6 งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่นำไปใช้ประโยชน์)	
5. แผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	ตัวบ่งชี้ 5.1, 5.2 และ 5.8	

แผนงาน	เหตุผลเกี่ยวกับตัวชี้วัด	หมายเหตุ
6.แผนงานส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อการบริการวิชาการแก่สังคม แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมในวันสถาปนามหาวิทยาลัย		เป็นชื่อแผนงานที่ 6 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 เหตุผลที่ถูกเสนอให้ยุบแผนเนื่องจากไม่สอดคล้องตามเกณฑ์ประกันคุณภาพภายในตัวบ่งชี้ที่ 5
		ชื่อแผนงานที่ 6 ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึง 2560
7. แผนงานพัฒนาทรัพยากรเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชุมชน (ทุกหน่วยงาน)	สนับสนุนให้หน่วยงานต่างๆ ให้บริการวิชาการแก่สังคมที่มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาส คนว่างงาน ผู้ต้องขัง เกษตรกร เป็นต้น (ตัวบ่งชี้ 5.1, 5.2)	ชื่อแผนงานที่ 7 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 เป็นชื่อแผนงานที่ 6 และยกเลิกแผนงานนี้ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558
8. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมของศูนย์วิทย์พัฒนา		เป็นชื่อแผนงานที่ 8 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556
แผนงานส่งเสริมชมรมนักศึกษา มสธ. เพื่อบริการวิชาการแก่สังคม	สนับสนุนให้ชมรมนักศึกษามีส่วนร่วมในการนำความรู้จากการเรียนไปให้บริการแก่ชุมชน สังคมในพื้นที่ โดยศวน. มสธ เป็นหน่วยงานกลางในการบริหารโครงการ (5.1 เกณฑ์ข้อ 2)	ชื่อแผนงานที่ 8 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 และตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 -2560 เป็นแผนงานที่ 9
9. แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมในวันสถาปนาของมหาวิทยาลัย	(5.1, 5.2, 5.8 และ 5.9)	เป็นชื่อแผนงานที่ 9 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ปรับเป็นแผนงานที่ 7 . ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 และตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 - 2560 ปรับเป็นแผนงานที่ 6
10. แผนงานส่งเสริมชมรมนักศึกษา มสธ. เพื่อบริการวิชาการแก่สังคม	สนับสนุนให้ชมรมนักศึกษามีส่วนร่วมในการนำความรู้จากการเรียนไปให้บริการแก่ชุมชน สังคมในพื้นที่ โดยศวน. มสธ เป็นหน่วยงานกลางในการบริหารโครงการ (5.1 เกณฑ์ข้อ 2)	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 เป็นแผนงานที่ 10. ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 เป็นแผนงานที่ 8 และปรับเป็นแผนงานที่ 9 ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558-2560
11. แผนงานโครงการหนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งจังหวัด	เป็นโครงการที่มุ่งเน้นให้บริการวิชาการเพื่อนำไปพัฒนาชุมชนสังคม แบบยั่งยืน (5.9)	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 เป็นแผนงานที่ 11. ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 เป็นแผนงานที่ 9 และปรับเป็นแผนงานที่ 8 ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558-2560
12. แผนงานฟื้นฟูคุณภาพชีวิตจากผู้ป่วยสภภัยพิบัติ		เป็นแผนงานบริการวิชาการเฉพาะในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 เท่านั้น

แผนงาน	เหตุผลเกี่ยวกับตัวชี้วัด	หมายเหตุ
13. แผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมนำไปสู่การวิจัย		เป็นแผนงานบริการวิชาการเฉพาะในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 เท่านั้น และไม่มีการจัดทำโครงการในแผนงานนี้
14. แผนงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน		มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณสนับสนุนเป็นโครงการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557
แผนงานบริการวิชาการเทิดพระเกียรติรัชกาลที่ 7		เป็นแผนงานที่ 7 เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2560
แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและสังคม		เป็นแผนงานที่ 11 ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา
แผนงานบริการวิชาการแก่เครือข่ายของมหาวิทยาลัย		เป็นแผนงานที่ 10 ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา

รายชื่อแผนงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคมในช่วงเวลาก่อนมีแผนแม่ทบบริการวิชาการแก่สังคม มสธ. ระยะ 5 ปี ซึ่งประกาศใช้เมื่อผ่านการอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยในการประชุมครั้งที่ 5/2558 เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2558 แล้ว กับรายชื่อแผนงานหลังมีแผนแม่ทบบริการวิชาการเพื่อศึกษาว่ามีความแตกต่างหรือไม่ อย่างไร

แผนงาน	ปีงบประมาณ พ.ศ.				
	2556	2557	2558	2559	2560
แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานบริการวิชาการแก่สังคม 12 สาขาวิชา 2 สำนัก	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานการส่งเสริมงานวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม (โครงการใหม่)	✓	✓	✓	✓	-
แผนงานการนำข้อค้นพบจากการวิจัยสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อการบริการวิชาการแก่สังคม	✓	-	-	-	-
แผนงานพัฒนาทรัพยากรเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ชุมชน (ทุกหน่วยงาน)	✓	✓	-	-	-
แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมของศูนย์วิทย์พัฒนา	✓	-	-	-	-
แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมในวันสถาปนาของมหาวิทยาลัย	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานส่งเสริมชมรมนักศึกษา มสธ. เพื่อบริการวิชาการแก่สังคม	✓	✓	✓	✓	✓

แผนงาน	ปีงบประมาณ พ.ศ.				
	2556	2557	2558	2559	2560
แผนงานโครงการหนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งจังหวัด	✓	✓	✓	✓	✓
แผนงานฟื้นฟูคุณภาพชีวิตจากผู้ป่วยสภกยพิบัติ	✓	-	-	-	-
แผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมนำไปสู่การวิจัย	✓	-	-	-	-
แผนงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน	-	✓	-	-	-
แผนงานบริการวิชาการเทิดพระเกียรติรัชกาลที่ 7			✓	✓	✓
แผนงานอภิปราย/ประชุม/เสวนาทางวิชาการ ระดับชาติ/นานาชาติ	-	-	✓	-	-
แผนงานบริการวิชาการแก่เครือข่ายของมหาวิทยาลัย	-	-	✓	✓	✓
แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและสังคม	-	-	✓	✓	✓
จำนวนแผนงาน	13	10	-12	-11	11-

ในการจัดทำโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยในช่วงก่อนมีแผนแม่บทและหลังจากมีแผนแม่ทบบริการวิชาการแก่สังคม มสธ. ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2558 - 2562) แล้วนั้น จะมีแผนงานบริการวิชาการแก่สังคมที่ยังดำเนินการบริการวิชาการแก่สังคมในทุกปีงบประมาณ จำนวน 7 แผนงาน คือ แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย แผนงานบริการวิชาการแก่สังคม 12 สาขาวิชา 2 สำนัก แผนงานการส่งเสริมงานวิจัยไปสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม (โครงการใหม่) แผนงานการนำข้อค้นพบจากการวิจัยสู่การให้บริการวิชาการแก่สังคม และ แผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมในวันสถาปนาของมหาวิทยาลัย แผนงานส่งเสริมชมรมนักศึกษา มสธ. เพื่อบริการวิชาการแก่สังคม และแผนงานโครงการหนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งจังหวัด แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมที่มีในช่วงปีงบประมาณก่อนที่ จะมีแผนบริการวิชาการแก่สังคม มสธ. ระยะ 5 ปี มีจำนวน 6 แผนงาน คือ แผนงานส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อการบริการวิชาการแก่สังคม แผนงานพัฒนาทรัพยากรเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ชุมชน (ทุกหน่วยงาน) แผนงานโครงการหนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งจังหวัด แผนงานฟื้นฟูคุณภาพชีวิตจากผู้ป่วยสภกยพิบัติ แผนงานการให้บริการวิชาการแก่สังคมนำไปสู่การวิจัย แผนงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน และแผนงานอภิปราย/ประชุม/เสวนาทางวิชาการ ระดับชาติ/นานาชาติ สำหรับแผนงานใหม่ที่เกิดขึ้นเมื่อมีแผนแม่ทบบริการวิชาการแก่สังคมแล้ว มีจำนวน 2 แผนงาน คือ แผนงานบริการวิชาการแก่เครือข่ายของมหาวิทยาลัย และแผนงานบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและสังคม

ในการวิจัยประเมินโครงการบริการวิชาการแก่สังคม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งนี้ ดำเนินการโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพจากแหล่งข้อมูลเชิงทุติยภูมิ ได้แก่เอกสาร รายงานการประเมินผลงานการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย รายงานการ

ประชุมคณะทำงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการวิชาการแก่สังคม รายงานการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของกองแผนงาน รวมทั้งข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้รับผิดชอบหรือหัวหน้าโครงการบริการวิชาการแก่สังคม เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และการสนทนากลุ่มโดยนำเสนอผลการวิจัยประเมินการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลการดำเนินการโครงการบริการวิชาการแก่สังคมโดยเพื่อสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมและนำมาปรับปรุงเพิ่มเติมผลการประเมิน

